Nya villkor för alternativmedicinen

Den 31 januari överlämnade jordbruksministerns ensamutredare Maggi Mikaelsson sin utredning om alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur till regeringen. Utredningens förslag sammanfattas på annan plats i denna tidning, men konsekvenserna av förslagen kräver också en kommentar.

Till att börja med är det glädjande att konstatera att utredaren tagit intryck av de argument som bland andra Sveriges Veterinärförbund förde fram i slutet av utredningsarbetet. Utredningen pekar bland annat på de djurskyddsrisker som en fördröjd veterinärmedicinsk behandling medför, och de smittskyddsrisker som avsaknad av veterinär diagnostik innebär. Utredaren föreslår därför att en alternativbehandlare som inte är veterinär endast får behandla ett sjukt eller skadat djur i samråd med veterinär, efter veterinär undersökning, diagnos och behandlingsföreskrift. Detta är ett steg i rätt riktning och en understrykning av vikten av veterinär kompetens vid behandling av sjuka djur. Men något annat vore i och för sig märkligt, mot bakgrund av samhällets intresse för djurskyddsfrågor och de aktuella utbrotten av svinpest, newcastlesjuka, mul- och klövsjuka och BSE.

Ett något mer oklart förslag i utredningen är ett tillägg i djurskyddsförordningen, där Maggi Mikaelsson vill ha in en ny skrivning. ”Om orsaken (till att ett djur är sjukt) inte kan fastställas eller vidtagna åtgärder inte omedelbart är effektiva, ska veterinär genast kontaktas”. Lagtexten rimmar illa med förslaget att alternativbehandlare endast får behandla ett sjukt djur i samråd med veterinär. Om samrådet med veterinär redan är etablerat, vilket det ska vara om djuret är sjukt, ska man inte behöva kontakta veterinären i efterhand för att fastställa orsaken till sjukdomen. Här är förslagen inte helt samordnade.

Till de kontroversiella delarna i utredningen hör förslaget om auktorisation av alternativbehandlare. Visserligen kräver utredaren en medicinsk basutbildning för behandlaren, men det andra kravet för auktorisation är ett godkänt teoretiskt och praktiskt prov för behandlingsmetoden ifråga. Ett godkänt prov i t ex håranalys lär inte göra utövaren särskilt mycket mer trovärdig i den kritiske betraktarens ögon. Däremot kan det lura mindre misstänksamma personer att tro på seriositeten i en sådan metod.

Ett annat kontroversiellt förslag är att ge veterinärer möjlighet att använda alternativmedicinska behandlingsmetoder i vissa fall. Syftet är att främja forskning och samarbete mellan veterinärer och alternativbehandlare. Det kan låta behjärtansvärt, men veterinärkåren bör hellre avstå från samarbete med utövare av oseriösa metoder än att göra avkall på principen om vetenskap och beprövad erfarenhet. En utökad forskning kring alternativmetoder kan gärna komma igång i enlighet med utredarens förslag. Legitimerade veterinärer bör dock avhålla sig från att kliniskt använda metoder vars effektivitet inte är bevisade med traditionella vetenskapliga undersökningar.

Slutligen ska ett mycket positivt förslag i utredningen lyftas fram, nämligen att rätten att injicera, blodtappa eller på annat sätt penetrera hud eller slemhinna på djur ska förbehållas en veterinär. Denna skärpning av djurskyddslagen har veterinärförbundet länge efterfrågat, inte så mycket av egenintresse som på grund av de misslyckade lekmannaingrepp som praktiserande veterinärer regelbundet stöter på. Veterinären har fortfarande rätt att delegera injektionsbehandlingar till en annan person, men delegeringen sker liksom idag helt på veterinärens ansvar.

Sammanfattningsvis innehåller alternativmedicinutredningen många bra förslag, och några mindre väl genomtänkta. Den har dock avsikten att bättre reglera den uppsjö av alternativmetoder för djur som florerar på fältet idag, vilket är länge efterlängtat. Denna utredning förtjänar att penetreras på djupet i remissarbetet.

Johan Beck-Friis

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm
Telefon: 08-654 24 80. Telefontid 8.30–11.30, 12.30–16.30. Telefax 08-651 70 82
Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-postadress: office@svf.se
Sveriges Veterinärförbunds hemsida: www.svf.se

Kansli
Telefon: 08-654 24 80

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 61 25
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-654 20 40
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 02 88
(Bost.tel. 018-24 24 61)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-652 02 86
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-652 02 87
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA AHLKVIST, SVT
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se
BIRGITTA LARSSON
e-post: birgitta.larsson@svf.se
MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
e-post: marianne.lundquist@svf.se
AGNETA SVENSSON, SVF
e-post: agneta.svensson@svf.se

Styrelse
Sveriges Veterinärförbund

Ordförande:	**Bost.tel**
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQVIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	08-754 73 00
KARIN PETTERSSON	0511-37 10 24
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-69 46 64

Kollegium
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQVIST
LENA STENGÄRDE

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden
Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Svensk Veterinärtidning
Telefon: 08-654 24 80

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
Johan Beck-Friis
e-post: johan.beck-friis@svf.se
Journalist:
Karin Åström Bengtsson (tjänstl)
Katarina Hörlin Barnekow
e-post: katarina.horlin.barnekow@svf.se
Redaktionssekreterare, annonser:
Birgitta Ahlkvist
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Prenumerationspris 2001
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Utgivningsdagar 2001

1	23 jan	10	15 aug
2	13 feb	11	5 sep
3	6 mar	12	26 sep
4	27 mar	13	17 okt
5	18 apr	14	7 nov
6	10 maj	15	28 nov
7	7 jun	16	19 dec
8–9	28 jun		

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta repliker införes i nästkommande tidning om de är redaktionen tillhanda senast 2 veckor efter manusdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

Fackpressupplaga 2000
= 2.800 ex.

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Ilmars Dreimanis
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Klas Svensson

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Anna Waldensten

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Anna Lunden
Sekreterare: Ingrid Hansson

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Ordförande: Per Arvidsson
Sekreterare: Anneli Bjöersdorff

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF
Ordförande: Fredrike Ritter
Sekreterare: Eva Hjortstad

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin (tf)
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Lena Stengärde
Sekreterare: Gösta Nyberg

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandqvist
Sekreterare: Helene Hansson

Svensk Veterinär tidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 53 MARS 2001 NR 3

Centraltryckeriet AB, Borås 2001 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

133 **B Gammelgård: Ekvin virusarterit – ett utbrott i Sverige**
I maj 1994 insjuknade hästar vid Regiondjursjukhuset i Stömsholm och inom djursjukhusets upptagningsområde. En utredning kring infektionsförlopp och smittspridning utfördes.

139 **C Fellström, A Gunnarsson, R Feinstein: Intestinal spiroketos hos hund – diarréorsak och zoonos eller ingenting att bry sig om?**
Detta är den femte artikeln om instestinala spiroketala infektioner.

129 **Ledare**
J Beck-Friis: Nya villkor för alternativmedicinen

143 **Månadens Epiztel**

145 **I Berger: Gastroenterologi hos häst**

149 **L Brattberg: XXI Buiatrics Congress i Punta del Este, Uruguay**

153 **Alternativmedicinutredningen för djur klar**

155 **Danmark kan få för få veterinärer inom några år**

157 **Roligt med svenska studenter – men problem måste diskuteras**

159 **"Vi kan tänka oss att arbeta i såväl Skåne som på Själland"**

161 **B Jørgensen: Söker du utmaningar? – Kom till Danmark**

165 **Fakta om förbundets gruppförsäkringar 2001**

169 **Hundsim och övertidsförbud på utbyggt Strömsholm**

172 **E Enfors: Interlingua – det lättlärda och välbehövliga språket**

173 **Vilken är din diagnos? – Scintigrafi**

Insänt
174 O Wallin: Dags att sluta kastrera smågrisar

174 **Litteraturtjänst**

Från styrelsen
175 Rapport från förbundsstyrelsen

Replik
176 S Bernstad: Ceftiofur – ett gott val

176 **Vilken är din diagnos? – Svar**

178 **Tyska veterinärer fast för olaglig läkemedelshantering**

181 **Sveriges Veterinärförbund 2001**

183 **S Belak, G Hugoson, B Hurvell, B Klingeborn, T Linné, B Morein: Minnesord över Karl Bakos**

Bokanmälan
184 L-E Appelgren: The Veterinary Formulary – femte upplagan 2001-02-26

185 **Disputationer**

Kanslinytt
186 Nya medlemmar

Remiss
186 Remisser under behandling

187 **Kongresser och kurser**

Från sektionerna
188 En ny norm från Hästsektionens Normgrupp

Noterat
188 Varning för Somulose
189 Minus i bokslut för DV-avdelningen
189 Sju nya hundraser i Sverige
189 Hjärtslag och blodtryck avslöjar djursmärta
190 Amerikaner lär av svensk antibiotikapolicy
190 Totalförbud mot foderantibiotika närmar sig
191 Skepsis mot lagändring om veterinär vid djurtävling
191 Apoteken måste lagerhålla djurläkemedel

192 **Normer för nedsättning av medlemsavgift**

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
4/01	27 mar	27 feb	6 mar
5/01	18 apr	20 mar	27 mar

Omslagsfoto: Johan Beck-Friis.

Under våren 1994 insjuknade ett 20-tal hästar i Mellansverige i ekvin virusarterit. I en artikel på sidan 133 beskrivs utbrottet utförligt, inklusive en noggrann kartläggning av infektionsförlopp och smittspridning.

Ekvin virusarterit – ett utbrott i Sverige

*BJÖRN GAMMELGÅRD, leg veterinär.**

I maj 1994 insjuknade hästar vid Regiondjursjukhuset i Strömsholm och inom djursjukhusets upptagningsområde med hög feber och subkutana ödem som de mest påtagliga symtomen. Positiv titer och titerstegring vid parprov för antikroppar mot ekvint arteritvirus (EAV) kunde ses hos ett flertal hästar, vilket talade för en akut infektion med EAV. Hos ett föl kunde vid obduktion EAV påvisas med "polymerase chain reaction" (PCR) i ett flertal organ. En utredning kring infektionsförlopp och smittspridning utfördes.

Inledning

Ekvin virusarterit (EVA) är en infektionssjukdom orsakad av ett arteritvirus, som tillhör familjen *Arteriviridae* (13). Ekvint arteritvirus (EAV) påvisades första gången i Bucyrus, Ohio, USA, 1953, vid ett sjukdomsutbrott med aborter och symtom från luftvägarna (5). Virus har senare påvisats hos hästar i alla världsdelar och har fått sitt namn efter den utbredda vaskulit som viruset orsakar (6, 8, 12). De kliniska symtomen vid EVA varierar och subklinisk infektion är vanligt förekommande (6, 11). Diagnosen är svår att ställa kliniskt och kräver som regel ett flertal hästar med symtom. Nära eller direkt kontakt behövs för att överföra smitta (6, 11). De vanligaste smittvägarna är att virus överförs via aerosol eller med sperma från kroniskt infekterade hingstar (3, 10). Inkubationstiden är två till 13 dagar vid luftvägsinfektion (12), och vid venerisk smitta vanligen sex till åtta dagar (11). Hos den varmblodiga travaren är en hög andel av hästarna seropositiva (6, 12). Vid en undersökning av svenska hingstar 1988, var 80 procent av de undersökta varmblodiga travarhingstarna seropositiva och 44 procent kroniska smittbärare (10). Under 1999 undersöktes ca 1 000 svenska hästar av olika raser i Sverige och prevalensen av infektion med EAV var ca fem procent hos den varmblodiga travaren (Louise Treiberg Berndtsson, personligt meddelande, 2000).

I maj 1994 insjuknade ett större antal hästar i EVA på flera gårdar inom Strömsholms djursjukhus upptagningsområde och vid uppstallning på djursjukhuset. Denna artikel beskriver sjukdomsutbrottet, klinisk bild, infektionsförloppet och de troliga smittvägarna.

Figur 1. Vid utbrottet av ekvin virusarterit 1994 insjuknade 18 hästar och ett föl. Fölet blev så dåligt att det avlivades i agonalt stadium på djursjukhuset. Arkivbild.

Material och metoder

Sjukdomsutbrott

Vid Regiondjursjukhuset i Strömsholm och inom djursjukhusets upptagningsområde insjuknade i maj 1994 18 hästar och ett föl (Tabell 1). Fölet (D-föl) inkom till djursjukhuset vid sidan av stoet vid två dagars ålder, insjuknade och avlivades i det agonala stadiet. Insjuknade hästar undersöktes avseende allmäntillstånd. Hästarnas rektaltemperatur registrerades, varefter foder och vätskeintag observerades genom kontroll av aptit och hudturgor.

En undersökning utfördes för att klarlägga sjukdomsutbrottet och smittspridningen genom intervjuer med hästägare, inkopplade veterinärer med flera. Konsultationer mellan djursjukhuset och SVA:s avdelning för smittskydd och sjukdomskontroll initierades när misstanke om smittsam sjukdom förelåg.

Serologiska undersökningar

Påvisande av antikroppar i serum mot EAV och influensavirus A2 (H3N8) utfördes vid avdelningen för virologi, SVA, enligt tidigare beskrivna metoder (7, 9). Nio hästar undersöktes på förekomst av antikroppar mot EAV (Tabell 1). Fyra hästar (E, F, G, H) undersöktes för antikroppar mot influensavirus i enkel- eller parprov.

Påvisande av virus

Svabbprover från näshålan togs för virusisolering från hästarna A och C. Virusisolering utfördes enligt tidigare beskrivna metoder (1, 4). Undersökning för påvisande av EAV i leukocytfraktionen från blod (hästarna A och C) samt organmaterial från D-föl utfördes med "polymerase chain

Tabell 1. Hästar med EVA, hemvist vid insjuknandet, samt i förekommande fall anledning till inskrivning vid Strömsholms djursjukhus och behandling.

Identitet Ras Kön Ålder	*Insjuknade med EVA-symtom*	*Uppstallning vid insjuknandet*	*Serologi EVA*	*[1]PCR*	*[2]PCR*	*Svabbprov Virusabort*	*Svabbprov Influensa*	*Serologi Influensa*	*Vistelsetid djursjukhuset Dag*	*Insjuknade Dag*	*Antal insjuknade i hemstall enligt uppgift*	*Anledning till inskrivning vid djursjukhuset*	*Behandling för primärdiagnosen*
A Fbl Val 8 år	Ja	Djursjukhuset	Titersteg-ring vid parprover 1:4, 1:20	Negativ		Negativ	Negativ		34–51	41	0	Abcess	Penicillinprocain Prednisolon Flunixin Detomidin
B Arab Sto 13 år	Ja	Hem-stallet	Positiv Enkelprov						30–39		1	Fraktur	Penicillinprocain Flunixin
C New Forest Val 13 år	Ja	Djursjukhuset	Positiv titersteg-ring vid parprover 1:4, 1:100	Negativ		Negativ	Negativ		11–51	41	0	Fraktur	Penicillinprocain Fenylbutazon
D Sv. Hbl Sto 6 år Föl 2 dagar	Ja	Djursjukhuset	Föl Positiv enkelprov		Positiv				Föl 39–45 Sto 39–54	Föl 41 Sto 45	0	Föl vid sidan av sto, behandlad för EVA Sto Rekto-vaginalfistel	Föl, Penicillinprocain Gentamicin, Sucralfat Infusionlösningar för substitutionsterapi, Avlivat Obducerat Sto, Penicillinprocain Flunixin
E Korsning Sto Okänt Föl 2 dagar	Ja	Gård 2 Figur	Sto Positiv titersteg-ring vid parprover 1:4, 1:500					Sto Negativ 1:8, 1:16	32–33		6	Prematurt föl	Föl Ampicillin Infusionslösningar för substitutionsterapi Avlivat
F V.bl.trav Hingst 5 år	Okänt Enligt provtagan de vet	Gård 2	Titersteg-ring vid parprover 1:4, 1:20					Negativ 1:32, 1:64					
G Sv.Hbl Val 4 år	Ja	Gård 2						Titer vid provtag- ning 1:128					
H V.bl.trav Sto Okänt	Ja	Gård 2	Positiv Enkelprov 1:100					Titer vid provtag- ning 1:128					
J V.bl.trav Sto 6 år	Ja	Gård 1	Positiv titersteg-ring vid parprover										
K Sv.Hbl Sto Okänt Föl 3 mån	Ja	Djursjukhuset							33–48	Sto 38		Föl Rodococcus	Sto Penicillinprocain Flumetazon, Flunixin Föl Erytromycin, Rifam-picin, Flunixin
L V.bl.trav Hingst 1 år	Ja	Gård 2 Se figur1							28–34	27	6	Misstänkt ledinfektion	Trimetoprim-Sulfonamid Penicillinprocain Flunixin, Prednisolon
M Nord.sv Sto 1 år	Ja	Djursjukhuset							27–46	34		Sårskada	Trimetoprim-sulfonamid

[1]PCR undersökning på leukocytfraktionen. [2]PCR undersökning på lunga, mjälte samt vätska från buk och brösthåla. Fbl = Fullblod, Arab = Arabisk häst, Sv.Hbl = Svenskt Halvblod, V.bl.trav = Varmblodig travare

reaction" (PCR) enligt tidigare beskriven metod (2).

Obduktion

Obduktion utfördes på D-föl vid avdelningen för patologi, SVA. Såväl en makroskopisk som histopatologisk undersökning utfördes. För den histopatologiska undersökningen placerades vävnadsmaterial i åttaprocentig buffrad formaldehyd. Fixerad vävnad bäddades i paraffin och sektioner skars ut och färgades med hematoxylin-eosin.

Kliniskt-kemiska undersökningar

På D-föl togs blodprov för analys av fölets antal och typ av leukocyter, hemoglobin, hematokrit, antikroppsstatus (Foalcheck, Bayer AB), glukos, natrium, kalium och TCO2 i blod respektive plasma (Kodak Ectachem, DT 60, DTSC och DTE).

Resultat

Klinisk bild och behandling

De hästar som insjuknade med kliniska symtom (Tabell 1) hade hög feber, apati, lindriga till kraftigt subkutana ödem, seröst flöde från ögon och näsa, samt upphörd foderlust. Febern varierade mellan 38,6–40,8°C och varade mellan fem till tio dagar. Flera av hästarna rörde sig stelt. De subkutana ödemen var lokaliserade framför allt till huvudet, benen och bukens undersida. På huvudet var ödemen tydligast runt ögonen. Insjuknade hästar var av olika ras, kön och ålder (Tabell 1). Samtliga tappade i hull och kondition under sjukdomstiden. D-fölet, som inkom till djursjukhuset vid sidan av stoet D med rektovaginalfistel efter förlossning, insjuknade efter två dagar med slöhet, feber och lös avföring. Blodprov visade leukopeni som efter tre dagar övergick i leukocytos med vänsterförskjutning. Eosinofiler, basofiler och monocyter visade normala värden. Temperaturen steg till 39,6°C och fölet slutade dia. Vid auskultation av lungorna kunde fuktiga rassel höras. Symtomatisk behandling sattes in för att korrigera vätskebalans, hypoglykemi och den acidos som uppstod. Fölet utvecklade hyperlipemi och avlivades.

I Tabell 1 finns angivet vilka hästar som var inskrivna på djursjukhuset i samband med utbrottet samt diagnoser och behandling. De hästar som insjuknade i EVA vid djursjukhuset var kraftigt allmänpåverkade och de som visade upp de svåraste besvären behandlades med NSAID. Ett sto (K), som hade ett föl med *Rhodococcus*-infektion, insjuknade i EVA och behandlades med antibiotika, flunixin och flumetason. D-fölets analys av maternal antikroppsstatus visade ett tillfredsställande värde på högre än 800 mg/ml.

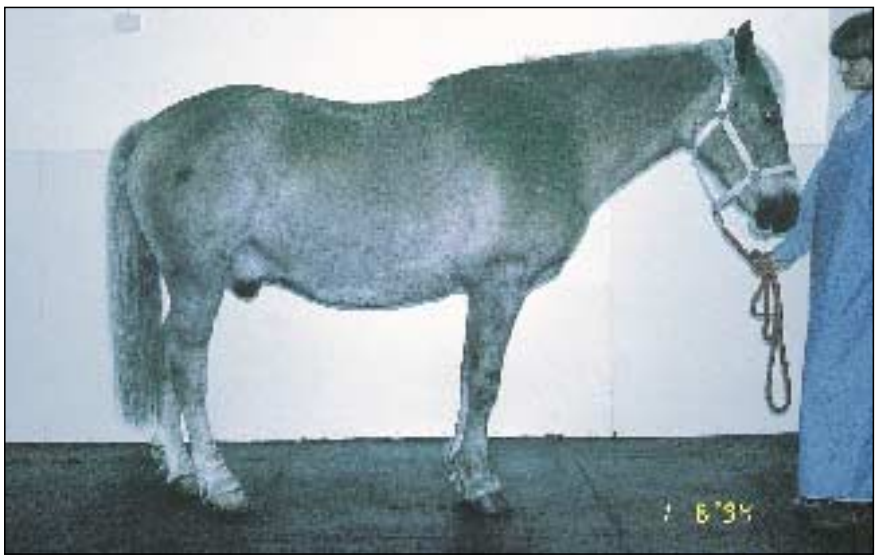

Figur 2. Subkutana ödem var ett vanligt symtom hos de insjuknade hästarna. Bilden visar en 13-årig valack med konstaterad EVA-smitta som behandlades vid regiondjursjukhuset. Lägg märke till ödemen i förhuden, under buken och i övre ögonlocket.

Serologiska undersökningar och påvisande av virus

Vid serologisk undersökning avseende antikroppar mot EAV, kunde en signifikant titerstegring i parprov påvisas hos tre hästar (C, E, J), medan två hästar (A, F) visade en titerstegring som inte var signifikant (Tabell 1). Tre hästar (B, D-föl, H) hade en positiv antikroppstiter mot EAV i enkelprov. Fyra hästar som undersöktes för antikroppar mot influensavirus A2, hade en positiv titer men ingen signifikant antikroppsstegring, vilket tyder på en tidigare genomförd vaccination eller infektion.

PCR-undersökning av hästarna A:s och C:s leukocytfraktion avseende EAV utföll med negativt resultat. EAV kunde påvisas med PCR i lever, mjälte, lunga samt vätska från buk- och brösthåla från D-föl.

Virusisolering i embryonerade hönsägg och cellkulturer med material från svabbprov taget på hästarna A och C utföll med negativt resultat.

Obduktion av D-fölet

Sektionen visade att fölet var i gott nutritionstillstånd. Det hade kraftiga generella ödem. Buk- och brösthåla innehöll ca sex liter serös vätska. Lungorna var delvis atelektatiska. I mag-tarmkanalen fanns kraftiga ödem med hyperemi i submukosan, speciellt i cecum och kolon. Levern var lindrigt stasad och njurarna hyperemiska. Koronarkärlen var måttligt förstorade. Mjälte, skelettmuskulatur och hjärna visade inga makroskopiska förändringar.

Vid histologisk undersökning visade blodkärlsväggarna en kraftig inflammation med ödem och hyalin degeneration. De större artärerna uppvisade kraftiga förändringar i adventitian och perivaskulärt ödem. I tunntarmen fanns kraftig hyperemi och ödem i mukosan och submukosan. I lungorna påvisades måttligt ödem och en lindrig interstitiell penumoni med lindriga monocellulära infiltrationer i alveolarseptum samt en lindrig mineralisering. Hjärtmuskeln

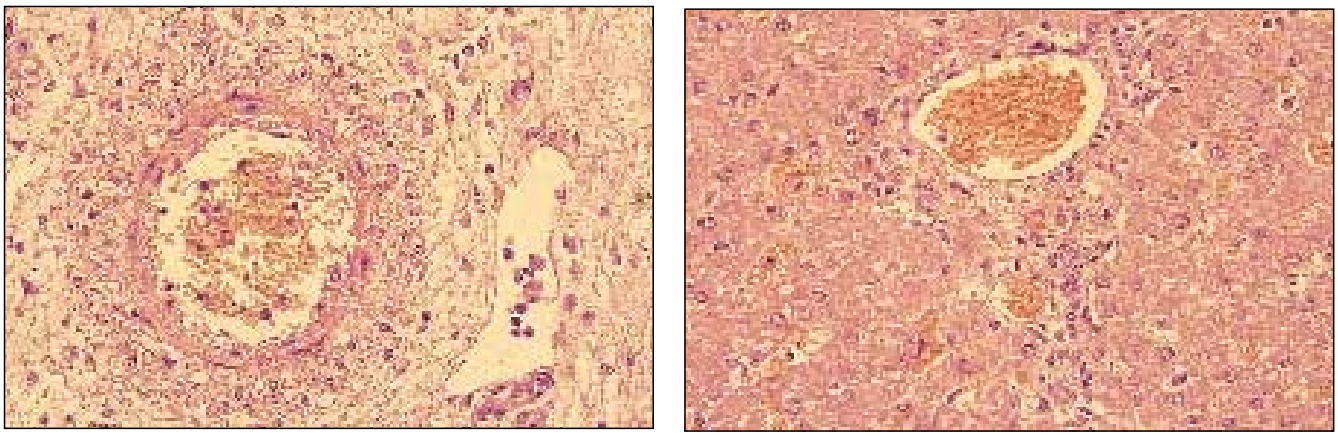

Figur 3a och 3b. Histologiska bilder av grovtarm (3a) och lever (3b) från det obducerade fölet. Preparaten visar vaskulit i blod- och lymfkärl med en fibrinoid nekros i endotelet och med en spridning till media (muscularis). Dessutom ses ödem och mononukleära cellinfiltrat i omgivande adventitia. HE-färgning, ca 1 000 gångers förstoring. Foto: Thomas Segall.

var lindrigt ödematös. Levern hade måttligt subseröst ödem och kraftig hyperemi med petekiala cellulära nekroser. Njurarna var måttligt hyperemiska och mjälten hade kraftiga follikulära nekroser med debris och måttlig hyperemi. Binjurarna hade måttlig hyperemi, ödem och fokala degenerativa förändringar.

Infektionsförlopp och smittspridning

I Figur 4 presenteras en schematisk framställning över det förmodade förloppet. På Gård 1 hade ett sto insjuknat med feber och svullnader i mule, ögonlock och ben. Stoet hade också nedsatt allmäntillstånd och veterinär misstänkte allergisk reaktion. Denna häst blev inte provtagen men kan med ledning av symtomen antas vara ett primärfall. Gård 1 hade 35 hästar uppstallade och hade besökts av hästar som stått där i olika perioder. En del av dessa hästar kom från centrala och södra Europa. Det kunde även ha förekommit kontakter med östra Europa. När den häst som kan antas vara primärfallet var sjuk, besöktes Gård 1 dag 3 av en unghäst (L) från Gård 2 på grund av att den skulle frysmärkas. Elva dagar senare var även ett sto (H) från Gård 2 på betäckning hos en varmblodig travarhingst på Gård 1 och stod uppstallad där under fem dagar. Någon provtagning avseende EVA utfördes aldrig på den hingst som användes vid betäckningen.

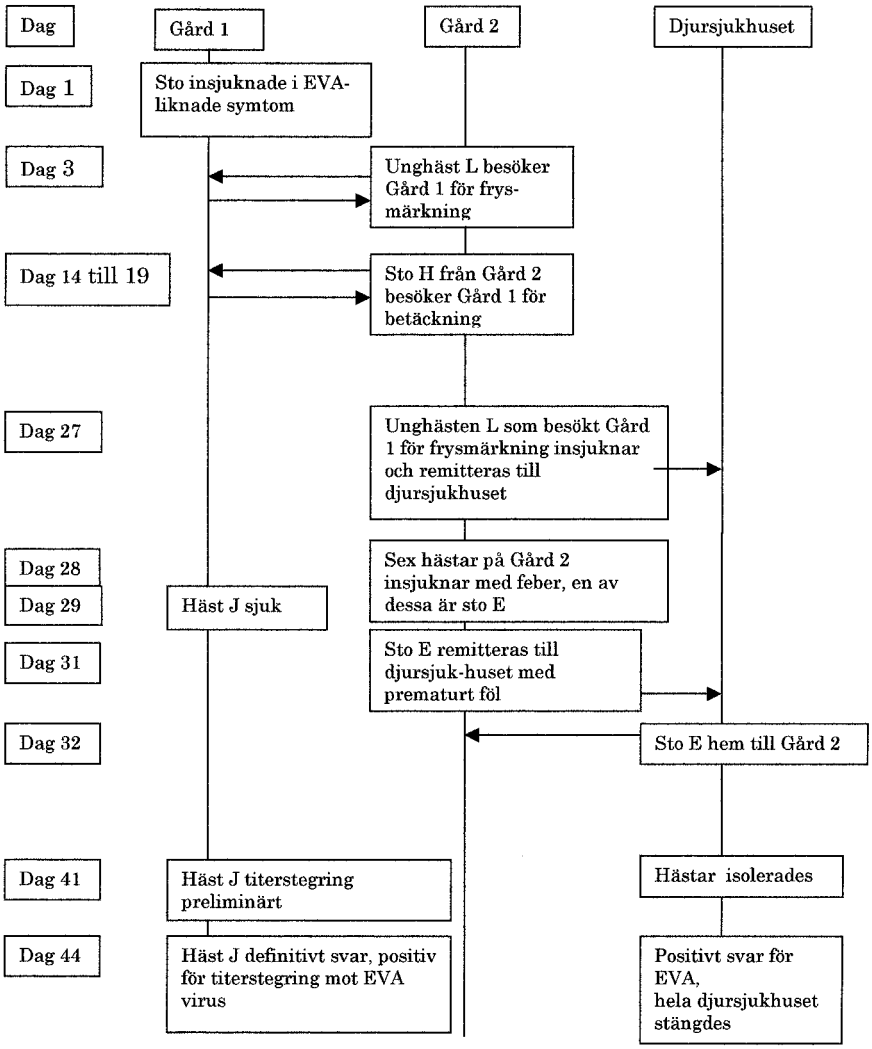

Figur 4. Översikt av infektionsförlopp och möjlig smittspridning av ekvin virusarterit mellan två gårdar och Strömsholms djursjukhus vid utbrottet 1994.

Unghästen L från Gård 2, som blivit frysmärkt på Gård 1, hade tidigare behandlats vid djursjukhuset för en sårskada med perforation till en kotled. När den fick feber och svullnader i benet remitterades den till djursjukhuset då man misstänkte recidiv av den tidigare behandlade ledinfektionen. Denna häst förmodas vara den första som förde smittan vidare till djursjukhuset, dock finns inga prover som belägger EAV-infektion hos hästen.

Dag 28 insjuknade ytterligare sex hästar på Gård 2 med feber. En av dessa var ett sto (E) som fölat för tidigt och remitterats med föl till djursjukhuset för behandling av det prematura fölet. Fölet behandlades vid djursjukhuset men dess tillstånd försämrades och det avlivades utan att några prover avseende EVA togs. Stoet E hade feber och svullnader i huvudet, samtliga ben och mitt under buken. Hos detta sto kunde EAV-infektion påvisas serologiskt medelst parprover (Tabell 1).

Dag 29 besökte veterinär en häst (J) på Gård 1, då hästen hade feber. Blodprov togs för att utreda sjukdomsorsaken och dessa blodprov kunde senare användas för serologisk undersökning, som påvisade en signifikant antikroppsstegring mot EAV (Tabell 1).

Figur 5. Sto E i smittkedjan. Stoet hade feber och svullnader i huvudet, samtliga ben och mitt under buken. EVA-infektion påvisades serologiskt med parprover.

Smittan slås fast

Med anledning av den kliniska bilden med kraftiga svullnader och feber hos stoet E kontaktade djursjukhuset SVA. Den stationära avdelningen stängdes på inrådan av SVA och prover togs för serologisk undersökning. De veterinärer som ansvarade för behandlingar på Gård 1 och Gård 2, som smittan misstänktes komma ifrån, underrättades och gårdarna isolerades. Två dagar senare meddelade SVA preliminärt att förhöjd titer mot EAV påvisats hos häst J från Gård 1. Ägare till hästar som varit vid djursjukhuset informerades och beordrades isolera sina hästar (Figur 4). Tre dagar senare kom besked att hästen J visade en signifikant titerstegring mot EAV i parprover. Därmed var det belagt att hästen J var infekterad med EAV. Alla hästar som hade visat och visade symtom isolerades tills de varit symtomfria i tre veckor. Övriga som inte visat symtom, men hade besökt djursjukhuset från dag 27 tills djursjukhuset stängdes dag 44 eller på annat sätt bedömdes kunnat varit i kontakt med smittämnet isolerades i tre veckor.

Sex hästar lämnade djursjukhuset dag 30–41 före isoleringen. Enligt insamlade uppgifter från djurägare fick 38 hästar av 46 möjliga som varit i kontakt med dessa sex hästar symtom, som enligt beskrivning överensstämmer med EVA. En häst som dag 34 lastades för transport via djursjukhusets stall insjuknade enligt uppgift på unghästbete med feber och svullnader. Ett annat exempel är en New Forrest som behandlades vid djursjukhuset dag 30–33 för kolik. I hemstallet fem dagar senare var den hängig och efter ytterligare två dagar hade den feber. Dag 49 insjuknade ytterligare tre hästar i stallet. Enligt den veterinär som undersökte dem hade en av dem feber, kraftigt nedsatt allmäntillstånd samt ödem runt ögon och mule. Den rörde huvudet ständigt upp och ner. Efter två till tre dagar avtog ödemet runt ögonen men ökade i preputiet och febern kvarstod. De andra två hästarna hade påverkat allmäntillstånd och feber men inga ödem. En lindrig temperaturförhöjning (38,0–38,5) uppmättes på 13 av de övriga 14 hästarna i stallet.

När djursjukhuset var isolerat kunde hästar vars ägare hade möjlighet att ordna isolering för hästen i hemstallet lämna djursjukhuset innan isoleringsperioden var slut vid djursjukhuset. Hästar som saknade den möjligheten fick stanna kvar isoleringstiden ut. För att kunna utföra sanering av djursjukhuset flyttades de sista kvarvarande hästarna till ett separat isoleringsstall i djursjukhusets närhet.

Sex månader efter utbrottet togs kontakt med ägarna till de hästar som visat symtom på EVA. De var då enligt uppgift helt återställda.

Diskussion

Detta sjukdomsutbrott är det första beskrivna i Sverige där serologiska undersökningar och PCR-teknik har kunnat verifiera en infektion med EAV som orsak till sjukdom hos ett antal hästar. EVA diagnostiseras huvudsakligen serologiskt och isolering av virus är beroende av provtagning i akutfasen (6). Vid serologisk provtagning kunde en titerstegring som är diagnostiskt säkerställd för EAV-infektion konstateras.

Det föl (D-föl) som avlivades som följd av EAV-infektionen visade utbredda ödem och kärlskador med vätska i buk och brösthåla. Virus arvsmassa kunde med PCR-teknik påvisas hos fölet. Fynden överensstämmer med vad som finns beskrivet i litteraturen (14).

Vid det här beskrivna utbrottet med EVA är smittkällan inte helt klarlagd. Gård 2 med det första diagnostiserade fallet hade haft kontakter med hästar från olika platser i Sverige och utomlands, och det förekom betäckningar på gården. De först insjuknade hästarna hade av lokala veterinärer

Figur 6. Vid en uppföljning sex månader efter insjuknandet uppgavs alla fullvuxna patienter vara helt kliniskt återställda. Arkivbild.

fått diagnoser som allergiska reaktioner, ormbett eller angrepp av stickande insekter.

Sexuell överföring

Hingstar kan vara symtomfria smittbärare och utsöndra EAV i sperman (10). Vid betäckning överförs infektionen från den infekterade hingsten till seronegativa ston vilka infekteras och sedan via kontakt överför smittan till andra ston. Dessa ston serokonverterar och kan eventuellt visa symtom på infektion och abort (3).

Vid detta utbrott förekom inga kända aborter. På det prematura föl (E-föl) som kom till djursjukhuset togs inga prover som belägger att fölet var infekterat med EAV. Fölets symtom tydde på allmän svaghet hos ett för tidigt fött föl med undertemperatur, hypoglykemi och acidos, men det kan inte uteslutas att fölet var infekterat med virus.

Hos hästen L finns inga belägg genom provtagning att den hade en EAV-infektion, men hästen hade för EVA typiska kliniska symtom. Sex hästar som var uppstallade på djursjukhuset samtidigt med hästarna E och L visade inga symtom på EVA men det kan ändå inte uteslutas att de kan ha haft en subklinisk infektion. Några prov med avseende på EVA togs inte på dessa hästar.

Symtomen hos de hästar som insjuknade vid djursjukhuset stämmer väl med de i litteraturen beskrivna (6, 11, 12). Behandlingen var symtomatisk och bara ett sto med mycket kraftiga symtom behandlades med antibiotika, kortison och NSAID för att förhindra sekundärinfektioner. Vid detta utbrott finns inga kända fall med komplikationer efter infektionen.

En egen uppföljning av hästar med verifierad EAV-infektion och hästar med symtom på EVA utförd cirka sex månader efter insjuknandet, visade att alla patienter enligt uppgift var helt kliniskt återställda.

Summary

Equine viral arteritis – an outbreak in Sweden

In May 1994, horses at the Regional Animal Hospital in Strömsholm and in the area around the hospital showed signs of disease where high fever and subcutaneous oedemas were the most common symptoms. A positive titer and an increase in antibody titer against Equine Viral Arteritis (EVA) after pair sampling were shown in several horses. This indicated an acute infection with EVA. EAV was identified with the polymerase chain reaction technique in autopsy material from several organs in a deceased foal. The article describes the course of infection and the spreading of the disease, from an investigation that was carried out by the animal hospital.

Referenser

1. Abusugra, IA, Linné, T, Klingeborn, B, & Dinter, Z. Influenza equi 2: Pattern of RNA and protein in variant strains. Zbl Vet Med B, 1985, 32, 567–574.
2. Belák, S, Ballagi-Pordany, A, Timoney, PJ, McCollum, WH, Little, TV, Hyllseth, B & Klingeborn, B. Evaluation of a nested PCR assay for the detection of equine arteritis virus. In: Plowright, W & Nakajima, H, eds. Proc 7th Int Conf equine inf Dis. Newmarket, R&W Publications, 1994, pp 33–38.
3. Cole, JR, Hall, RF, Grosser, HS, Hendricks, JB, Pursell, AR, Senne, DA, Pearson, JA & Gipson, CA. Transmissibility and abortogenic effect of equine viral arteritis in mares. J Am Vet Med Assoc, 1986, 189, 769–771.
4. Dinter, Z & Klingeborn, B. Serological study of an outbreak of paresis due to equid herpesvirus 1 (EHV-1). Vet Rec, 1976, 99, 10–12.
5. Doll, ER, Knappenberger, RE & Bryans, JT. An outbreak of abortion caused by the equine arteritis virus. Cornell Vet, 1957, 47, 69–75.
6. Huntington, PJ, Ellis, PM, Forman, AJ & Timoney, PJ. Equine viral arteritis. Aust Vet J, 1990, 67, 429–431.
7. Hyllseth, B & Pettersson, U. Neutralization of equine arteritis virus: Enhancing effect of guinea pig serum. Arch ges Virusforsch, 1970, 32, 337–347.
8. Jones, TC, Doll, ER & Bryans, JT. The lesions of equine arteritis. Cornell Vet, 1957, 47, 52–68.
9. Klingeborn, B, Rockborn, G & Dinter, Z. Significant antigenic drift within the influenza equi 2 subtype in Sweden. Vet Rec, 1980, 106, 363–364.
10. Klingeborn, B, Wahlström, H, Wierup, M, Ballagi-Pordany, A & Belák, S. Prevalance of antibodies to equine arteritis virus in Sweden, shedding of the virus in semen from Swedish breeding stallions and evaluation of its possible influence on fertility. In: Plowright, W, Rossdale, PD & Wade, JF, eds. Proc 6th Int Conf equine inf Dis. Newmarket, R&W Publications, 1992, pp 319–320.
11. Timoney, PJ & McCollum, WH. Equine viral arteritis. Can Vet J, 1987, 28, 693–695.
12. Timoney, PJ & McCollum, WH. Equine viral arteritis. Equine Veterinary Education, 1996, 8, 97–100.
13. De Vries, AAF, Rottier, PJM, Glaser, AL & Horzinek, MC. Equine viral arteritis. In: Studdert, MJ, ed. Virus infections of equines. Nederländerna, Elsevier Science BV, 1996, pp 171–200.
14. Wendy, E, Vaala, A, Hamir, N, Dubovi, EJ, Timoney, PJ & Ruiz, B. Fatal, congenitally acquired infection with equine arteritis virus in a neonatal Thoroughbred. Equine Vet J, 1992, 24, 155–158.

*Leg veterinär Björn Gammelgård, ATG:s hästklinik, Travbanevägen 10, 702 31 Örebro.

Intestinala spiroketala infektioner, del 5

Intestinal spiroketos hos hund – diarréorsak och zoonos eller ingenting att bry sig om?

*CLAES FELLSTRÖM, VMD, professor, ANDERS GUNNARSSON, VMD, laborator och RICARDO FEINSTEIN, VMD, docent.**

Undersökningarna som beskrivs i artikeln visar att intestinala spiroketer förekommer hos hund i Sverige, men att de inte verkar vara någon vanlig orsak till diarré hos familjehundar. Hos hundar i kennelliknande miljöer, där det är svårt att undvika en hög grad av faeceskontaminerad omgivning, bör emellertid spiroketen Brachyspira pilosicoli *övervägas som en möjlig orsak om diarréproblem uppträder.*

Inledning

Intestinal spiroketos hos människor och djur

Intestinala spiroketer är bakterier som påvisas hos många djurarter, exempelvis grisar, fåglar, hundar och gnagare, men också hos människor och andra primater. Hos gris orsakar intestinala spiroketer av släktet *Brachyspira* två viktiga sjukdomar, nämligen svindysenteri och spiroketal diarré. Förutom hos gris är det väl belagt att *Brachyspira*-arter orsakar sjukdom hos fjäderfä, framför allt i form av diarré med åtföljande problem med smutsiga ägg samt minskad äggproduktion (7). Hos andra djurarter är den sjukdomsframkallande förmågan hos dessa mikroorganismer mer oklar. Vissa forskare anser att spiroketerna orsakar diverse intestinala symtom, medan andra ifrågasätter deras patogenitet. De senare hävdar att orsaken till att man hittar spiroketer i avföringen i samband med diarré exempelvis hos hundar är att dessa ingår i den normala tarmfloran, och att de ”sköljs” ut från tarmepitelets kryptor vid diarrén som i sig kan vara orsakad av något annat (9).

Hund

En genomgång av litteraturen visar att intestinala spiroketer ofta påvisas, både hos friska hundar och hos hundar med diarré. I en undersökning från 1998 hävdas att de spiroketer som isoleras från hund representerar två arter av bakterier inom släktet *Brachyspira*, nämligen *B pilosicoli* samt en tidigare inte beskriven art av icke sjukdomsframkallande spiroketer, med det föreslagna, men ännu inte officiellt erkända namnet ”*Brachyspira canis*” (4).

Brachyspira, diarréorsak hos hund?

Hos hund har spiroketer angivits både som primär och sekundär orsak till diarré medan andra författare har hävdat att dessa bakterier inte är sjukdomsframkallande (2, 3, 9, 10). Det är rimligt att anta att oklarheten som råder avseende dessa mikroorganismers patogenitet beror på att flera av studierna har utförts utan kännedom om vilka arter av spiroketer som varit involverade. De flesta isolat av spiroketer som isoleras från hund är troligen inte sjukdomsframkallande och tillhör gruppen eller arten ”*Brachyspira canis*”. Emellanåt isoleras emellertid också arten *B pilosicoli* hos hund. Stammar av *B pilosicoli* har visats vara mycket vanliga och potentiellt patogena bakterier både hos gris och höns. Denna art av spiroketer påvisas också hos människor, även i Sverige (8), och ofta i samband med intestinala besvär. Vidare har det visats genom infektionsförsök att stammar av *B pilosicoli* isolerade från människa kan orsaka diarré hos gris (11). Infektion med *B pilosicoli* hos hund behöver inte ge sjukdomssymtom, men en massiv infektion, som kan inträffa i starkt faeces-

Figur 1. Även om gris är det djurslag som vanligen kopplas ihop med Brachyspira-*infektioner kan hundar, och kanske katter, också drabbas av spiroketinfektioner i tarmen.*

kontaminerade miljöer eller hos hundar med störd tarmfunktion på grund av någon annan störning eller sjukdom, tycks kunna orsaka diarré (3).

Hundspiroketos, en zoonos?

I Australien har man jämfört stammar av *B pilosicoli* som isolerats från aboriginsk naturbefolkning med stammar av samma spiroketart som isolerats från hundar som levde tillsammans med dessa människor. I undersökningarna har man använt sig av stamspecifika typningstekniker för bakterier, Multilocus Enzyme Electrophoresis (MEE) och Pulsed-field Gel Electrophoresis (PFGE) med hög upplösning (10, 12). Undersökningarna visade att det fanns stammar av *B pilosicoli* isolerade från människor som genetiskt inte gick att skilja från *B pilosicoli* isolerad från hund. Dessa resultat kan tyda på att infektion med *B pilosicoli* kan vara en zoonos.

Intestinal spiroketos hos hund i Sverige

För att undersöka om intestinal spiroketos hos hund över huvud taget förekommer i Sverige, och om sådana infektioner i så fall utgör ett kliniskt problem, redovisar vi här undersökningar som vi genomfört på svenska hundar. Faecesprover har analyserats från hundar med diarré från veterinärkliniker i norra, mellersta och södra Sverige, samt från en grupp av hundar i en kennelliknande miljö efter ett utbrott av diarré i besättningen. Undersökningarna som beskrivs här inkluderar en obduktion och närmare beskrivning av insamlade bakteriestammar med biokemiska och molekylärbiologiska metoder. Ett mål med undersökningarna har också varit att närmare belysa huruvida hundar utgör en möjlig smittorisk för människor i Sverige.

Material och metoder

Avföringsprov från 17 hundar i varierande åldrar med diarré som kommit in till veterinärkliniker i Sollefteå, Uppsala och Hässleholm analyserades med avseende på *Brachyspira*-arter. Från en hundbesättning som haft diarréproblem uttogs totalt 32 prover från 29 hundar i varierande åldrar, dock inga valpar, vid fem tillfällen under en 18-månaders period. I hundbesättningen avlivades dessutom en hund som obducerades vid SVA. Från denna hund uttogs prover för bakteriologisk och parasitologisk undersökning. Avföringsproven uttogs med svabb till Amies medium. Isolat av spiroketer från positiva prover odlades och typades enligt de standardmetoder som utvecklats och används vid SVA (5).

Genotypning av ett urval av isolerade spiroketstammar utfördes genom sekvensering av genen för 16S rRNA och med pulsfältsgelelektrofores (PFGE)(6). Sekvenseringarna utfördes av Bertil Pettersson vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Ett spiroketisolat från hund som erhållits från Jutta Verspohl, Hannover, inkluderades i studien.

Resultat

Bakteriologisk odling

Spiroketer kunde endast isoleras från tre av de hundar med diarré som kommit till veterinärkliniker för behandling. Dessa tre spiroketstammar tillhörde samtliga biokemisk grupp III. I hundbesättningen som hade haft diarréproblem isolerades spiroketer från 21 av de 32 prover som analyserades. Två av dessa diagnostiserades som *B pilosicoli* (grupp IV). Ett av de två isolaten kom från hunden som obducerades. Samtliga övriga isolat tillhörde biokemisk grupp III (Tabell 1). Två av hundarna provtogs med fem månaders mellanrum och visade sig utsöndra spiroketer av samma biokemiska typ (grupp III) vid båda tillfällena. Isolatet från Tyskland diagnostiserades som *B pilosicoli*. Det tyska isolatet var atypiskt för *B pilosicoli* genom att det uppvisade en starkt positiv indolreaktion (Tabell 1).

Tabell 1. Resultat av biokemiska tester samt klassificering av 25 intestinala spiroketstammar (21 från en diarrébesättning, tre från olika veterinärkliniker och en från Tyskland) isolerade från hund.

Biokemisk grupp	*Antal isolat*	*Indol*	*α-galaktosidas*	*β-glukosidas*	*Hippurat*	*Art*
III	22	-	-	+	-	B canis ?
IV	3	+/-	+	-	+	B pilosicoli

Sektion

Hunden som obducerades uppvisade tecken på kolit. Med specialfärgningar (Giemsa, Grocott och Warthin-Starry) påvisades talrikt med spiralformade bakterier i kryptor, bägarceller och i kolonepitelet (Figur 2). Bakteriologiskt påvisades förutom *B pilosicoli* endast en blandflora med inslag av *Escherichia coli*. Det senare fyndet bedömdes som betydelselöst. Resultaten av undersökning för salmonella, klostridi-

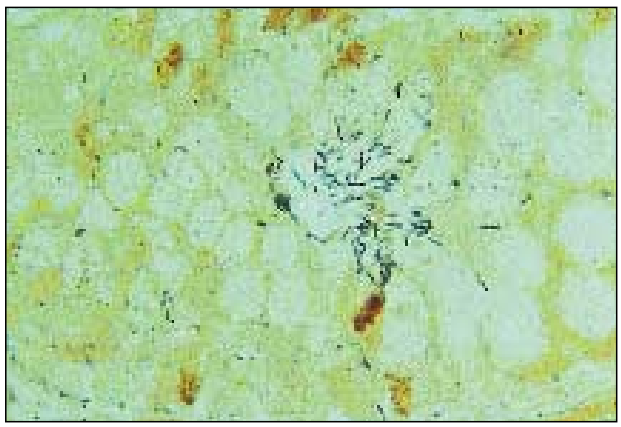

Figur 2. Histologisk bild av grovtarmen från den obducerade hunden. Ett stort antal spiralformade bakterier som morfologiskt överensstämmer med Brachyspira *kan ses i kryptorna i grovtarmsepitelet. Färgning: Warthin-Starry, förstoring ca 900 gånger.*

er, parasiter och allmän anaerobodling var samtliga negativa. Virusundersökning utfördes inte men den histologiska bilden gav inget stöd för en virusinfektion.

Genotypning

Vid 16S rDNA sekvensanalys av två *B pilosicoli* isolerade från hund visade dessa stor sekvenslikhet med typstammen för *B pilosicoli* och fältstammar av samma art isolerade från gris. På samma sätt liknade två grupp III-stammar isolerade från hund typstammarna och fältstammar av grupp III isolerade från gris.

Baserat på analys av resultaten från pulsfältsgelelektrofores konstruerades ett enkelt dendrogram (”släktträd”) för hundspiroketer och typ/referensstammar för *Brachyspira*-arter från gris. I detta dendrogram visade sig hundstammarna likna varandra mer inbördes än de liknade typ/referensstammarna isolerade från gris, oberoende av vilken art/typ de tillhörde enligt biokemisk eller molekylärbiologisk diagnostik (Figur 3).

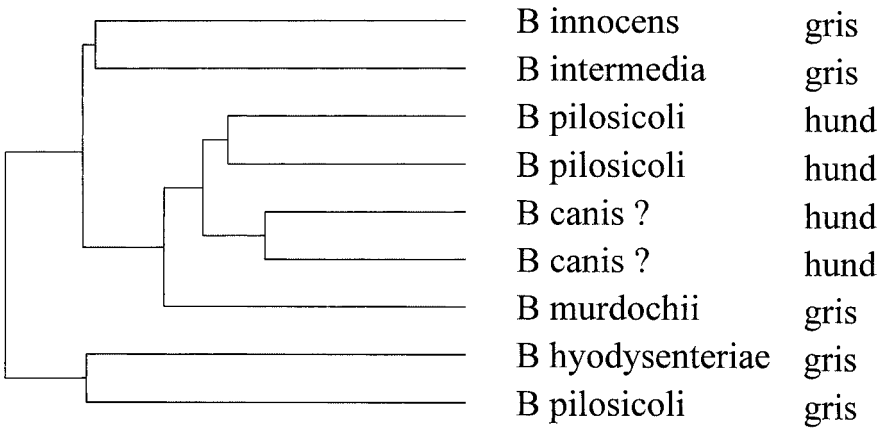

Figur 3. Ett enkelt dendrogram (släktträd) för spiroketer härlett ur bandmönster från pulsfältsgelelektrofores för fem typstammar av Brachyspira *isolerade från gris och fyra fältisolat från hund. De horisontella linjernas sammanlagda längd mellan två bakteriestammar ger ett relativt mått på hur genetiskt lika de är. Ett kort avstånd indikerar ett nära släktskap. Släktträdet visar att de två undersökta stammarna av* B pilosicoli *isolerade från hund liknar andra hundstammar mer än de liknar* B pilosicoli *isolerade från gris.*

Diskussion

Undersökningarna som beskrivs i artikeln visar att intestinal spiroketos hos hund förekommer i Sverige. Stor överensstämmelse förelåg med tidigare undersökningar från andra länder där man sett att i huvudsak två typer av intestinala spiroketer kan isoleras från hund (4). Vanligast var en variant som vid biokemisk karakteristik överensstämmer med biokemisk typ III, som är en typ som inte har kunnat associeras till diarré hos något djurslag. Dessutom kunde *B pilosicoli* isoleras från hundar i en besättning som haft diarréproblem. Vi tror att *B pilosicoli* är en trolig orsak till diarréproblemen i den undersökta hundbesättningen, eftersom vid tidigare undersökningar som utförts (ej redovisade här), vare sig skötselfaktorer eller andra kända mikroorganismer kunnat påvisas som orsak. Det bör i detta sammanhang också påpekas att *B pilosicoli* kan samverka med andra sjukdomsagens, exempelvis parasiter, vilket är visat hos gris. Bakterien kan därmed uppträda som sekundärinfektion och troligen förvärra intestinal sjukdom orsakad av andra agens (1).

Samtidigt antyder undersökningarna att spiroketer inte är något vanligt bakteriologiskt fynd vid diarré hos familjehundar. Det bör dock starkt betonas att undersökningsmaterialet var mycket begränsat, och att undersökningarna därför bör utvidgas till att omfatta ett betydligt större provmaterial, både från friska hundar och från hundar med diarré. Speciellt borde hundar i kennelmiljö undersökas.

När det gäller tolkningen av de molekylärbiologiska undersökningarna måste stor försiktighet iakttas på grund av det begränsade undersökningsmaterialet. Intressant att notera är dock att de undersökta hundisolaten liknade varandra i pulsfältsundersökningarna, oberoende av vilken art de tillhörde (Figur 3). Detta ger en fingervisning om att åtminstone vissa stammar av *B pilosicoli* som isoleras från hund, skiljer sig från *B pilosicoli* isolerad från andra djurslag och människa. Undersökningen är dock alldeles för begränsad för att kunna tolkas som att *B pilosicoli* inte skulle utgöra en zoonosrisk. I Australien har samma genetiska typ av denna mikroorganism påvisats hos aboriginbefolkningen och hos hundar som levde med dessa människor, dvs det är högst troligt att *B pilosicoli* kan smitta mellan människa och hund. I det angivna exemplet har det spekulerats att hundarna smittats av människor genom att äta human avföring.

En närmare beskrivning av undersökningarna i den artikeln avses att publiceras i en ny internationell tidskrift, Animal Health Research Reviews under år 2001.

Slutsats

Intestinal spiroketos förekommer i Sverige, men verkar inte vara någon vanlig orsak till diarré hos familjehundar. Hos hundar i kennelliknande miljöer, där det är svårt att undvika en hög grad av faeceskontaminerad omgivning, bör spiroketen *B pilosicoli* övervägas som en orsak om diarréproblem uppträder.

Råd till smådjurspraktikern

Diagnostik

Akut eller kronisk diarré hos hund där man inte hittar någon av de vanligare orsakerna, speciellt diarré hos hundar i kennelliknande miljöer, kan utgöra indikation för *Brachyspira*-prov-

tagning. Huruvida diarré orsakad av *Brachyspira*-arter också förekommer hos katt är oklart. Sektionen är ofta makroskopiskt negativ eller ospecifik vid infektion med *B pilosicoli*. Eventuella förändringar ses endast i grovtarmen. Histologiskt ses en ”false brush border” bestående av en matta av spiroketer ”end on attached” mot slemhinnan, eller talrikt med spiralformade bakterier i kryptor och bägarceller och ibland också i epitelet. Lämplig färgning är Warthin-Starry.

Faecesrov uttas helst med svabb, som roteras mot slemhinnan strax innanför anusöppningen. Svabben förvaras och transporteras i Amies medium, som kan beställas från SVA. Provet skickas med ordinarie postgång till Bakteriologiska avdelningen vid SVA. Det går också att skicka in en mindre mängd faeces i en burk adekvat förseglad och förpackad, men detta är ett sämre alternativ.

Behandling

Om symtomen är milda kan infektionen avklinga spontant. Symtomatisk traditionell diarrédiet bestående exempelvis av risavkok kan påskynda tillfrisknandet. Vid allvarligare fall eller om man vill sanera en hundbesättning från *Brachyspira* är medicinsk behandling med antibiotika indicerad. Hundar behandlas lämpligen med metronidazol (Flagyl®), eftersom den gruppen av mikroorganismer vanligen är känslig för detta antibiotikum in vitro. Det bör dock betonas att författarna saknar klinisk erfarenhet av sådan behandling. Avser man att eliminera smittämnet från exempelvis en kennel, måste hundarnas vistelseytor samtidigt noggrant rengöras och desinficeras.

Ett specialfall där medicinsk behandling av hund och katt är aktuell, är vid sanering av svinstallar dit dessa djur har tillträde, mot svindysenteri eller spiroketal diarré. Hundar och katter behandlas då lämpligen per os med tiamulinlösning (Tiamutin® lösning 125mg/ml), dosering 5 ml i tio liter dricksvatten i fem dagar. Under behandlingstiden skall allt annat dricksvatten undvikas (muntlig kommunikation, Josef Scanzer, Novartis, 2001).

Profylax

En god hygien är den viktigaste profylaxen.

Tack

Undersökningarna avseende intestinal spiroketos hos hund har finansierats genom ett generöst bidrag från Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond. Tack också till Ulla Zimmerman för teknisk hjälp samt till Maria Lundvall, Monika Stavenborn och Rolf Carlberg för att de tillhandahållit faecesprover från hund.

Summary

Intestinal spirochetosis in dogs

Studies on intestinal spirochetosis in dogs are briefly described. In a Swedish study, *Brachyspira* spp were isolated from 3 of 17 Swedish pet dogs with diarrhoea and from a large number of sampled dogs in a colony of Swedish dogs with a previous history of diarrhoea. Two isolates from the dog colony were characterised as *B pilosicoli* based on the results of biochemical tests and sequencing of 16S rDNA. All the other isolates were classified as group III-spirochetes according to a previously suggested biochemical classification system. Taken together, the necropsy findings from one euthanized dog and the isolation of *B pilosicoli* at the dog colony suggested that the previous diarrhoea outbreak in the colony may have been caused by intestinal spirochetosis.

Referenser

1. Beer RJ & Rutter JM. Spirochetal invasion of the colonic mucosa in a syndrome resembling swine dysentery following experimental *Trichuris suis* infection in weaned pigs. Res Vet Sci, 1972, 13, 593–595.
2. Duhamel DJ. Intestinal spirochaetes in non-production animals. In: Hampson DJ & Stanton TB, eds. Intestinal spirochaetosis in domestic animals and humans. Wallingford, UK, CAB International, 1997, pp 301–320.
3. Duhamel GE, Muniappa N, Mathiesen MR, Johnson JL, Toth J, Elder RO & Doster AR. Certain canine - hemolytic intestinal spirochetes are phenotypically and genotypically related to spirochetes associated with human and porcine intestinal spirochetosis. J Clin Microbiol, 1995, 33, 2212–2215.
4. Duhamel GE, Trott DJ, Muniappa N, Mathiesen MR, Tarasuik K, Lee JI & Hampson DJ. Canine intestinal spirochetosis consist of Serpulina pilosicoli and a newly identified group provincially designated ”*Serpulina canis*” sp nov. J Clin Microbiol, 1998, 36, 2264–2270.
5. Fellström C & Gunnarsson A. Phenotypical characterisation of intestinal spirochaetes isolated from pigs. Res Vet Sci, 1995, 59, 1–4.
6. Fellström C, Karlsson M, Pettersson B, Zimmerman U, Gunnarsson A & Aspan A. Emended descriptions of indole negative and indole positive isolates of *Brachyspira (Serpulina) hyodysenteriae.* Vet Microbiol, 1999, 70, 225–238.
7. Jansson, D, Fossum O, Satora K, Gunnarsson A & Fellström C. Intestinala spiroketala infektioner, del 4. Spiroketala infektioner (*Brachyspira* spp) hos tamhöns i Sverige. Svensk VetTidn, 2001, 53, 69–74.
8. Kraatz W, Thunberg U, Pettersson B & Fellström C. Human intestinal spirochetosis diagnosed with colonoscopy and analysis of partial 16S rDNA sequences of involved spirochetes. Anim Health Res Rev, Accepted.
9. Leach WD, Lee A & Stubbs RP. Localization of bacteria in the gastrointestinal tract: a possible explanation of intestinal spirochaetosis. Infect Immun, 1973, 7, 961–972.
10. Lee JI & Hampson DJ. Genetic characterisation of intestinal spirochetes and their association with disease. J Med Microbiol, 1994, 40, 365–371.
11. Trott DJ, Huxtable CR & Hampson DJ. Experimental infection of newly weaned pigs with human and porcine strains of *Serpulina pilosicoli.* Infect Immun, 1996, 64, 4648–4654.
12. Trott DJ, Mikosza, ASJ, Combs BG, Oxberry SL & Hampson DJ. Population genetic analysis of *Serpulina pilosicoli* and its molecular epidemiology in villages in the Eastern Highlands of Papua New Guinea. Int J Syst Bacteriol, 1998, 48, 659–668.

*Professor Claes Fellström, Institutionen för kirurgi och medicin, stordjur, Veterinärmedicinska fakulteten, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7018, 750 07 Uppsala.
Laborator Anders Gunnarsson, Avdelningen för bakteriologi, SVA, Box 7073, 750 07 Uppsala.
Docent Ricardo Feinstein, Avdelningen för patologi, SVA, Box 7073, 750 07 Uppsala.

Månadens Epiztel

Detta nummers Epiztel handlar om Newcastleutbrottet i Skåne samt ger en kort rapport om läget i övervakningsprogrammet för BSE. Materialet är sammanställt av Solveig Öijeberg Bengtson, SVA, tel 018-67 40 00.

BSE-läget

Den 15 februari hade ca 2 500 BSE-prover analyserats och hittills har inget positivt eller falskt positivt prov konstaterats.

Newcastlesjuka hos avelshöns påvisad i Skåne

I början av februari konstaterades Newcastlesjuka (Newcastle Disease) i en fjäderfäbesättning på Jordberga gods i Trelleborgs kommun. Besättningen bestod av avelsdjur (grandparents) för slaktkycklingproduktion. Ingen ökad sjuklighet hade förekommit i besättningen, och misstanke om smitta uppstod först då antikroppar mot paramyxovirus-1 (PMV-1) påvisades i samband med en rutinprovtagning inom Hönshälsokontrollprogrammet. Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) odlade fram ett paramyxovirus-1 från kloaksvabbar och vid EU:s referenslaboratorium i Weybridge bestämdes virusets intracerebrala patogenitetsindex (ICPI) till 1,2. Vid indexvärden över 0,7 betecknas infektionen hos tamfjäderfä som Newcastlesjuka. Smittkällan är hittills okänd, men spridning från vilda duvor är mycket sannolik eftersom det virus som isolerats är en variant av PMV-1 som särskilt anpassats till duvor och därför benämns PPMV-1 (pigeon paramyxovirus-1). Under hösten och vintern 2000 har PPMV-1-infektion påvisats hos duvor i Skåne vid ett flertal tillfällen, vilket tidigare rapporterats om i Epizteln.

Den smittade flocken har avlivats och sanering pågår på fastigheten. Besättningar som fått leveranser av kycklingar kläckta ur ägg från Jordberga har undersökts och ännu har ingen smittspridning kunnat påvisas. Gårdar som har fjäderfä inom skyddsområdet runt Jordberga har undersökts av officiell veterinär och ännu har inga tecken på sjukdom påvisats.

Skydds- och övervakningsområden

I det EU-regelverk Sverige ska följa när Newcastlesjuka konstaterats ingår inrättande av skydds- och övervakningsområden runt en smittad besättning. Skyddsområdet ska utgöra ett område med minst tre km radie runt en smittad besättning. Övervakningsområdet är ett större område med minst tio km radie som omsluter skyddsområdet. Dessa områden får enligt EU-bestämmelser hävas efter 21 respektive 30 dagar efter det att preliminär desinfektion utförts på en drabbad anläggning. Efter 21 dagar kan skyddsområdet övergå i övervakningsområdet där något mildare restriktioner gäller, förutsatt att ingen smittspridning påvisats.

Syftet med inrättandet av områden är att förhindra smittspridning. Om ett medlemsland inte följer dessa regler kan det bland annat uppstå komplikationer i handeln med fjäderfä och fjäderfäprodukter, eftersom övriga medlemsländer kan anse att situationen avseende Newcastlesjuka i det aktuella landet då inte går att bedöma. Inom skydds- och övervakningsområdena gäller speciella regler för transport av levande fjäderfä, kläckägg, slaktkroppar, konsumtionsägg samt för gödsel från fjäderfä och använt strö.

Enligt epizootilagen är alla ägare av fjäderfä skyldiga att anmäla misstankar om Newcastlesjuka i sin besättning till veterinär, och då vidta åtgärder så att en eventuell smitta inte sprids. Alla veterinärer ska anmäla misstanke om Newcastlesjuka till länsveterinären och Jordbruksverket.

På Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se finns ytterligare information om utbrottet och en beskrivning av Newcastlesjuka som sammanställts av SVA.

I början av februari konstaterades Newcastlesjuka i en fjäderfäbesättning med avelsdjur (grandparents) i Trelleborgs kommun. Arkivbild.

När Du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer underlättar läsandet.

Gastroenterologi hos häst

*INGRID BERGER, leg veterinär.**

I en nyligen arrangerad tvådagarskurs kring gastroenterologi belyste svenska och internationella föreläsare olika aspekter på sjukdomar i magtarmsystemet hos häst. Artikeln sammanfattar kursens innehåll beträffande etiologi och behandling av vissa sjukdomstillstånd.

För tredje gången arrangerade bioteknikföretaget Probi AB tillsammans med regiondjursjukhuset i Helsingborg den 27–28 januari en tvådagarskurs i gastroenterologi hos häst. 30 veterinärer, varav fem från Finland och en från Norge, samlades på Skeviks Gård i Stockholms skärgård till en intensiv kurs med tio föreläsare som tog upp olika områden inom ämnet.

Lantmästare Katarina Tordsdotter inledde kursen genom att tala om hur viktigt rätt foder, foderhygien och utfodringsrutiner är för hästars hälsa och prestation. Hon ansåg att ensilage är ett bra alternativ till hö, under förutsättning att en öppnad bal konsumeras inom två till tre dagar, och att djurägaren inser att hästen ska ha mer ensilage än om det varit hö. Som riktlinje angavs 1–1,5 kg ts/100 kg häst och dag för grovfoder. Grovfodret bör alltid analyseras med avseende på näringsvärde och hygienisk kvalitet. Katarina nämnde också en studie på frilevande hästar i Camargue som visade att hästarna åt 1–3 timmar per tillfälle och att det oftast bara går 3,5 timmar mellan två mål. Något att fundera på med de utfodringsrutiner som ofta råder i svenska stall.

Ingrid Berger, veterinär på Probi AB, redogjorde för ett fördjupningsarbete som vet stud Sara Nilsson utfört på Probi AB, där etablering och utveckling av den intestinala laktobacillfloran hos elva friska föl följdes. I studien kunde laktobaciller isoleras från rektum hos tio av elva föl redan inom 30 timmar efter födelsen. Antalet olika *Laktobacillus*-stammar per föl och vecka ökade markant från första till andra levnadsveckan. Studien visade att *Lactobacillus*-floran var instabil och att förekomsten av stammar fluktuerade under fölens första två levnadsveckor. Graden av överensstämmelse mellan stoets och fölets tarmflora var generellt låg.

Utländska föreläsare

En av de två utländska föreläsarna var Frederic Barrelet, veterinär från Rossdale's & Partners, Newmarket, England. Hans första föredrag behandlade etiologi och terapi vid földiarré från ett engelskt perspektiv. Ett par skillnader mellan Sverige och England är att salmonellos är relativt vanligt i England, och att rotavirusdiarré är vanligt förekommande, framför allt på de större stuterierna. Barrelet berättade att vaccination av märrarna mot rotavirus tillämpats de senaste två åren med goda resultat.

I sitt andra föredrag funderade Fred Barrelet kring gräsbetessjukans diagnostik och etiologi, med utgångspunkt från fyra fall han konsulterats för i höstas. Efter att ha beskrivit sjukdomsförloppet hos fyra hästar som alla insjuknat och avlivats på grund av gräsbetessjuka, hänvisade Barrelet till en artikel i Equine Veterinary Journal 1999 där det föreslås att gräsbetessjuka orsakas av *Clostridium botulinum* typ C. Kring detta diskuterades sedan likheter i histopatologisk bild och smittspridning/betesbundenhet med andra sjukdomstillstånd orsakade av klostridier, som t ex frasbrand.

Kursens andra utländska gästföreläsare var Véronique Julliand. Hon leder en forskningsgrupp vid Enesad i Dijon som studerar tarmflorans sammansättning hos häst och dess roll för foderutnyttjande. Hon talade om den fysiologiska tarmfloran och de för grovfodernedbrytningen så viktiga cellulolytiska mikroorganismerna. Bakterierna är de klart dominerande fodernedbrytarna i magtarmkanalen men man har också identifierat tio olika genera av protozoer hos häst. Koncentrationen av protozoer är generellt betydligt högre i kolon än i caekum. Vilken betydelse protozoerna har för fodernedbrytningen är oklar. Julliand visade vidare att tarmens mikroflora är adapterad till dieten och att floran i kolon påverkas

Den intestinala laktobacillfloran hos fölet är olik stoets. I genomsnitt bara 15 procent av stammarna är gemensamma för föl och sto under fölets två första levnadsveckor.

Véronique Julliand, Dijon, Frankrike och Frederic Barrelet, Newmarket, England, föreläste om den fysiologiska tarmfloran respektive földiarré och gräsbetessjuka.

före caekumfloran vid snabba, kraftiga foderbyten. Känsligheten mellan individer är också stor, vissa hästar påverkades mycket lite medan andra fick kolik och/eller fång vid samma förändring i foderstaten. Julliand slutade sitt föredrag med att konstatera att mer forskning behövs för att bättre kunna beskriva tarmflorans sammansättning och för att förstå hur olika foder och utfodringsrutiner påverkar tarmfloran.

Salmonella och andra agens

Viveka Båverud från avdelningen för bakteriologi, SVA började med att uppmana auditoriet att alltid ha salmonellainfektion i åtanke vid diarré hos häst, speciellt om hästen är importerad. Internationellt är salmonella den viktigaste infektiösa orsaken till diarré, även om diagnosen inte är så vanlig i Sverige. Vid misstanke om salmonella kan flera provtagningar behövas då bakterien utsöndras intermittent. Vid påvisad salmonellainfektion förordnar SJV en veterinär att utföra en smittskyddsutredning. Båverud påpekade också vikten av att ha en specifik frågeställning när man skickar in träckprov vid diarré.

Martin Wierup visade 1977 att hästar med akut kolit (”Baron Gruff-sjuka” eller intestinal klostridios) hade onormalt högt antal *Clostridium perfringens* i tarmen, och Åsa Wiberg visade i sitt fördjupningsarbete 1994 att det finns ett samband mellan avvikande klostridieantal och akut diarré och kolik. Enligt Wibergs fördjupningsarbete bör stor vikt läggas vid klinisk bild vid tolkningen av analysresultaten från en tarmfloreundersökning, något som Båverud höll med om i sitt föredrag. Viveka Båverud berättade också att *Clostridium difficile* kan associeras med akut kolit hos hästar under antibiotikabehandling och hos ston till *Rhodococcus*-föl behandlade med rifampicin och erytromycin.

Magsår

Huvudföreläsare Jan Skidell från regiondjursjukhuset i Helsingborg avslutade första dagens föreläsningsserie med att tala om magsår. Undersökningar från USA visar att ca 80 procent av galoppörerna har magsår. En nyligen genomförd undersökning av Skidell visar att ca 40 procent av svenska varmblodiga travare har någon typ av lesion på magslemhinnan. Framför allt är magsåren lokaliserade till margo plicatus och magsäckens kutana slemhinna som saknar mucus/ HCO_3^--lager. Man kan inducera magsår på häst med NSAID-preparat, men man har ännu inte kunnat påvisa något statistiskt samband mellan NSAID-behandling och magsår.

Magsår är associerat med minskat pH-värde i hästens magsäck. Kontinuerlig tillgång på hö höjer pH och man har aldrig sett magsår hos en häst på bete. Saliv har en starkt buffrande effekt och med tanke på vad Katarina Tordsdotter tidigare på dagen berättade om fria hästars ätmönster var det svårt att låta bli att undra om magsår helt enkelt inte är betingat av rådande utfodringsrutiner.

Skidell påpekade att magsår är svårt att diagnostisera utan gastroskopisk undersökning då symtomen är ospecifika. Efter att ha diskuterat olika behandlingsstrategier konstaterade han att trots att magsår definitivt inte är normalt, vet man inte vilken betydelse det har för en drabbad häst.

Tyflocoliter

Nästa dag startade Agneta Gustafsson, institutionen för kirurgi och medicin, stordjur, SLU, med en mycket kliniskt tillämpbar föreläsning om tyflocoliter. Hon berättade att etiologin i det enskilda fallet ofta är oklar, men genom att ta en noggrann anamnes kan man utreda om några av de kända riskfaktorerna finns med. Hit hör bland annat antibiotikabehandling, svält, foderbyte och sjukhusvistelse. *Salmonella* och *C difficile* anses vara de vanligaste agens på senare tid, men också *C perfringens*, lilla blodmasken, NSAID-intoxikation och förgiftningar har rapporterats. Gustafsson poängterade att även

Frågorna var många när Agneta Gustafsson, SLU, talade om tyflocoliter hos häst.

om tyflocoliter inte förekommer så ofta så är det ett allvarligt tillstånd med hög mortalitet som kräver snabbt insatt behandling när det uppkommer. Viktigast är snabbt insatt, välplanerad, intensiv vätsketerapi, som kan vara avgörande för utgången. Så mycket som 30 liter/30 minuter kan behövas initialt om hästen är kraftigt dehydrerad. Hon tipsade om att man, i de fall man inte har så stora mängder Ringeracetat som behövs med sig, kan ge två liter hyperton koksaltlösning. Genom att intracellulär vätska och vätska från grovtarmen då rekryteras till blodbanan motsvarar det ca 18 liter isoton lösning, och detta kan vara livräddande. Viktigt är då att följa upp med isoton lösning för att ersätta förlusterna. Med utgångspunkt från test av syrabasbalans och en klinisk kemisk undersökning, gärna kompletterade med ett träckprov, kan sedan olika behandlingar sättas in. Agneta Gustafsson avslutade sitt föredrag med att råda ambulanta kliniker att göra en noggrann undersökning och därefter besluta om hästen ska remitteras eller inte. Är hästen allmänpåverkad bör den remitteras, medan man lämpligen avvaktar om hästen har gott allmäntillstånd trots vattentunn diarré.

Probiotika

Marie-Lousie Johansson, tekn dr och forskningschef på Probi AB, talade om probiotika – levande mikroorganismer med hälsoeffekter hos människa eller djur – och konstaterade att probiotika är en gammal nyhet som fått ny aktualitet i och med att riskerna med omfattande antibiotikaanvändning blivit tydliga. Ett flertal olika mikroorganismer förekommer, såsom *Lactobacillus*-arter, bifidobakterier, *Enterococcus faecium*, *Escherichia coli* och *Saccharomyces* spp. Johansson underströk att det ställs krav på de organismer som används som probiotika. De ska vara korrekt identifierade, medicinskt säkra, kunna överleva i den produkt de administreras i, kunna överleva magtarmpassagen och tillfälligt kunna kolonisera tarmslemhinnan, samt uppvisa kliniskt dokumenterade hälsoeffekter. Forskning pågår framför allt på humansidan för att utröna hur probiotika verkar i tarmen. De mekanismer som föreslagits är produktion av antimikrobiella ämnen, förmåga till kompetitiv kolonisering med patogena bakterier, påverkan av fermenteringen i tarmen samt förmåga att påverka immunförsvar och tarmslemhinna. Effekten av probiotika till hästar är hittills dåligt undersökt i kontrollerade kliniska studier trots att många olika preparat finns på marknaden. Emellertid har man i studier med *Saccharomyces* spp visat att den cellulolytiska aktiviteten hos tarmfloran ökar, vilket i sin tur leder till förbättrat foderutnyttjande.

Inflammatoriska tarmsjukdomar

Ronny Lindberg, institutionen för patologi, SLU, talade om kronisk idiopatisk inflammatorisk tarmsjukdom (IBD) hos människa och husdjur. Man anser idag att vid människans IBD en störning inträffat i tarmens immunsystem så att det blivit hyperaktivt mot normalt förekommande antigener i tarmlumen. Detta leder till en inflammatorisk kedjereaktion som ger vävnadsskada och i sin tur ökar slemhinnans exponering för antigener. Så förstärks immunreaktionen ytterligare och en ond cirkel kan uppstå. En typ av IBD hos häst, ekvin granulomatös enterit, visar särskilda likheter i patologin med IBD hos människa, och är därför av stort komparativt intresse. Ronny Lindberg visade också på att olika former av IBD hos häst ger skilda mönster av absorptionsstörningar, något som kan användas i differentialdiagnostiken av olika tillstånd.

Utredning av kronisk avmagring

Jan Skidell avslutade förmiddagen med att tala om kronisk avmagring. Han påpekade att många avmagringsproblem har sin grund i bristande kunskap, utfodring och skötselrutiner hos ägare eller tränare. Därför är det viktigt att vid upptagande av anamnes ta reda på om hästen får tillräckligt med foder, om fodret är av god kvalitet, hur hästen vattnas, rutiner för avmaskning och tandvård samt hur hårt och ofta hästen tränas. Om svaren på frågorna och en noggrann klinisk undersökning, i vilken munhåleundersökning och parasitologiskt träckprov bör ingå, ger anledning att misstänka en bakomliggande sjukdom finns fyra olika huvudorsaker till viktminskning: oförmåga att äta, tillstånd som påverkar absorptionen i tarmen, tillstånd som ökar förlusten av absorberade näringsämnen samt ökad metabolisk aktivitet. I den fortsatta utredningen bör ett fullständigt blodprov, bukpunktat, xylosabsorptionstest, gastroskopi och bukröntgen ingå.

Parasitologi

Efter lunch frestade Dan Christensson, avdelningen för parasitologi, SVA, med vackra bilder på hästens olika maskar av betydelse: *Strongylus vulgaris*, *Cyatostominae*, *Anoplocephala*, *Parascaris* och *Strongyloides*. Han underströk att hästar faktiskt alltid har parasiter och att hästarna med tiden förvärvar en viss immunitet mot maskarna och deras skadeverkningar. Christensson menade att Sveriges veterinärer måste ta sig an parasitbekämpningen med ett större engagemang och diskutera beteshygien mer med djurägarna. Vad man bör tänka på vid betesplanering är att skilja på vinter- och sommarbete, undvika överbeläggning av betet, om möjligt växla mellan djurslag eller tillämpa sambete, sanera rasthagar och inte använda permanenta fölfållor, fölen bör istället ha tillgång till de renaste betena. När ska man då avmaska? Christensson menade att för vuxna hästar räcker det att avmaska före betessläpp och vid installning, om de fått beta på acceptabelt stora ytor. Om makrocykliska laktoner använts under några år och träckprov (tas lämpligen före

Är betesarealen tillräckligt stor behöver vuxna hästar bara avmaskas vid betessläpp och vid installning, menade Dan Christensson, SVA. Kontrollera gärna parasitbördan med ett träckprov på våren innan betessläpp, rådde han.

betessläpp på våren) visar låga epg-värden (<500) kan även höstavmaskningen uteslutas. Är hästhållningen intensiv får avmaskningen istället anpassas efter ”egg reappearance period” – ERP – för respektive preparat. Christensson poängterade att rekommendationerna är allmänt hållna och att det är viktigt att veterinären diskuterar igenom respektive besättnings förutsättningar och problem. Träckprovsundersökning ger god vägledning och man kan ta samlingsprov från tre hästar, inte fler, ur var åldersgrupp för att få en uppfattning om parasitbördan, varefter man kan lägga upp en strategi för att hålla parasittrycket på en acceptabel nivå.

Recidiverande kolik

Kursen avslutades av Jan Skidell som beskrev hur man utreder fall med recidiverande kolik. Han menade att det är av största vikt att ta en mycket noggrann anamnes med information om kolikattackerna så väl som hästens normala beteende, levnadsvillkor, utfodringsrutiner m m. Därefter görs en grundlig klinisk undersökning som kompletteras med träckprov för parasitförekomst och ett blodprov. Först härefter kan man gå vidare med ytterligare, mer specialiserade undersökningar. Skidell gick sedan igenom ett flertal olika orsaker till återkommande kolik, där bland många andra nämndes grovtarmsförstoppning, sandförstoppning, tumörer, magsäcksdilatation orsakad av krubbitning eller luftsnappning, gaskolik på grund av kronisk kolit eller tarmflorerubbning och magsår. De flesta av dessa rubbningar har i sin tur flera olika möjliga etiologier, varför utredning av återkommande kolik framstod som ett tålamodsprövande detektivarbete.

Det verkar som om intresset för gastroenterologi var stort bland veterinärerna, frågorna var många under kursens olika delar och kursdeltagarna diskuterade gärna egna erfarenheter med varandra och föreläsarna. Probi AB och regiondjursjukhuset i Helsingborg vill passa på att tacka föreläsarna, sponsorerna Krafft, SweVet-Piab och Boehringer-Ingelheim vet medica samt alla intresserade deltagare för en trevlig kurs.

*Leg veterinär Ingrid Berger, Probi AB, 223 70 Lund.

Institutionen för klinisk kemi och smådjurssektionen SVS anordnar kurs i

Hematologi hos hund och katt

Tid:	Torsdagen 5 april kl 9.30 till fredagen 6 april, 16.00.
Plats:	Klinikcentrum, SLU, Ultuna, Uppsala.
Målsättning:	Tolkning av hematologiska förändringar. Anemi, leukopeni, neutrofili, vänsterförskjutning, eosinofili och morfologiska förändringar hos erytrocyter och leukocyter. Funktion hos blodceller och alternativa metoder för detektion av inflammation. Kursen ges som föreläsningar och falldiskussioner.
Målgrupp:	Smådjurskliniker som regelbundet tolkar blodprover. Max 30 st. Veterinärer i utbildning till djurslagsspecialisering har förtur till 15 platser.
Kursavgift:	2700:- (inkl lunch, kaffe och litteratur) för medlem i smådjurssektionen, övriga 3100:-. Moms tillkommer.
Föreläsare och kursansvariga:	Inger Lilliehöök och Harold Tvedten.
Anmälan:	Senast 19 mars till Anne-Britt Brinkhagen, 018-6716 21, fax 018-309565, e-post: Anne-Britt.Brinkhagen@klke.slu.se alternativt: Inst för klinisk kemi, box 7038, 750 07 Uppsala.
Frågor:	Inger Lilliehöök 018-671616, Inger.Lilliehook@klke.slu.se

Reseberättelse

XXI Buiatrics Congress i Punta del Este, Uruguay

*LARS BRATTBERG, leg veterinär.**

I slutet av förra året ägde den 21:a internationella världsbujatrikkongressen rum i Uruguay. Flera svenska veterinärer fanns på plats under kongressen, och en av dem sammanfattar här sina erfarenheter.

Följande artikel utgör en sammanfattning av författarens intryck från den XXI världsbujatrikkongressen som hölls den 4–8 december 2000 i Punta del Este i Uruguay. Jag hade förmånen att få delta i mötet i tjänsten, men före kongressen tog jag en semestervecka och besökte goda vänner i Argentina. De bor i Mendoza, vid foten av Anderna och i centrum av Argentinas vindistrikt. Den argentinska peson är knuten direkt till den amerikanska dollarn. Denna accepteras allmänt som betalningsmedel. Som besökare frapperas man av att prisnivån är lika hög eller högre än hemma.

Under en resa upp i Anderna hade jag turen att vid foten av Aconcagua nära den chilenska gränsen få se ”el Condor pasa”, kondoren. Den verkade vara stor som ett litet segelflygplan trots det kilometerlånga avståndet. Strax intill låg också jesuiternas rastskydd av tegel. Ingången fanns på fyra meters höjd, vilket ger en uppfattning om snödjupet i trakten vintertid. Den transandinska järnvägen bredvid landsvägen var i ett tillstånd av förfall. Den elektrifierades för mindre än femtio år sedan. Nu tar lastbilstrafiken över.

Problem för köttdjursuppfödare

Min värd hade varit seminör i Sverige under 1970-talet. Sedan har han drivit en estancia med köttdjur i Argentina under några årtionden. Nu njöt han och hans svenskfödda hustru av arbetets frukter i form av välförtjänt vila och rekreation.

När korna på estancian blev sjuka och dog ställde kollegerna på platsen ofta diagnosen förgiftning och skyllde denna på någon giftig växt på betet. Vid obduktion ställdes emellertid omsider diagnosen ”haemoglobinuria bacillaria”, orsakad av en typ av clostridieinfektion. Vaccination mot denna typ av clostridios förlängde bara sjukdomsförloppet. Först sedan den lokala stammen av bakterien inkluderats i vaccinet upphörde problemet. Andra återkommande bekymmer var gräsbränder och poliser som missförstått sin uppgift.

Svenskättlingar i Argentina

När man idag talar om utvandringen till Amerika, menar man i allmänhet utvandringen till Nordamerika i slutet av 1800-talet. Mindre känt är att många flyttade till Sydamerika under mellankrigstiden. En eftermiddag besökte vi en estancia, där den gamla husmodern talade perfekt svenska. Hon var född i Argentina av svenska föräldrar. Hennes make fiskade med självbundna flugor och led av Chaga's sjukdom. Bland rosorna i trädgården vajade vita björkar. Frun berättade om sin barndom uppe i Misiones och om profiler med smeknamnen Luleå-Nisse och Vintrampar-Martinsson. Den senare hyllade det gamla hantverket och trampade vindruvorna med fötterna. Vinet tog ingen skada och själv blev han – för en gångs skull – ren om fötterna.

Före kongressen besökte jag också de enorma vattenfallen vid Iguaco. När conquistadoren Alvar Nunez, Cabeza de Vaca (hans moder var född Kohuvud) som förste västerlänning fick se

De väldiga vattenfallen i Iguaco imponerade såväl på författaren som på conquistadorerna 500 år tidigare.

Bujatrikkongressen ägde rum på ett fashionabelt hotell, och Uruguays president hedrade invigningsfesten med sin närvaro.

dem 1541, blev han stum av hänförelse och kunde bara yttra: Oh Heliga Maria! Själv njöt jag av att se de väldiga vattenmassorna, fjärilar stora som tefat, vråkar med röda vingar och andra fåglar i regnbågens alla färger. Här fick jag också smaka förstklassigt nötkött. Det serverades i bitar stora som små tegelstenar och var mört som jag vet inte vad. Man kan dessutom inte undvika att göra reflektionen att detta kött kommer från djur som aldrig har haft tak över huvudet eller kommit i kontakt med spannmål eller annat kraftfoder. Betesmarkerna har dessutom aldrig gödslats eller besprutats med några bekämpningsmedel.

Kongressen

Så började då kongressen på casinoförsedda hotel Conrad i fashionabla Punta del Este. Redan vid registreringen fick jag ett intryck av att flera av deltagarna säkert trivdes bättre i stövlar och skyddskläder än med cocktailglas och kongresskompendium.

I ett av inledningsföredragen konstaterade en amerikan att ”The veterinary education is a mile wide – and an inch deep.” Han menade att sedan får var och en gräva djupare där han eller hon finner lämpligt. Vid första kvällens invigningsfest skänkte republikens president festivitas åt tillställningen.

Under de fem kongressdagarna hölls fyra sessioner parallellt. Simultantolkning skedde till eller från engelska, franska och spanska. Alla arrangemang fungerade mer eller mindre perfekt. Jag var plikttrogen på förmiddagarna och sedan noga med att ta min siesta efter lunch. En eftermiddag tittade jag på sjölejon i hamnen.

BSE

Programmet om BSE tilldrog sig stort intresse. Det konstaterades att kött- och kadavermjöl i fodret måste vara huvudorsaken till infektionen bland nötkreatur. Däremot kan man fortfarande mycket väl tänka sig andra smittvägar än maten, när det gäller nvCJD (ny variant Creutzfeld Jacobs sjukdom) hos människa. Det framkom också att mycket stora mängder kadavermjöl under lång tid har exporterats från EU-området. Vilka öden det sedan gått till mötes är omöjligt att kontrollera. Det har någon gång hänt, att det visat sig ingå tio procent kadavermjöl i importerat fiskmjöl. Det är mot denna bakgrund som beslutet att elda upp allt dylikt mjöl skall ses.

Antalet kliniska fall av BSE har minskat i Storbritannien sedan 1992, medan antalet fall nu ökar kraftigt i Frankrike. Det tycks också finnas ett direkt samband mellan antalet rapporterade fall och möjligheterna för drabbade djurägare att få ersättning. Avslutningsvis framgick det, att mycket ännu är oklart om prionernas patogenicitet och spridning.

Svårigheter med sydamerikansk infektionsbekämpning

När det gäller övriga infektionssjukdomar måste man konstatera att det i Sydamerika finns speciella problem. Kontinenten rymmer en mängd olika biotoper – man finner tropisk regnskog, grässlätter på pampas, öknar på hög höjd i Anderna och regioner med skandinaviska förhållanden ner mot Kap Horn. Om man till detta lägger, att regimerna på grund av politiska och sociala förhållanden ofta varken har vilja eller förmåga att uthålligt genomföra organiserade bekämpningsprogram, förstår man att uppgiften är formidabel.

Besättningar, regioner eller länder kan till exempel framgångsrikt under en tid bekämpa mul- och klövsjuka, men sedan tenderar det att hända något som medför att sjukdomen återinförs och man får mer eller mindre börja om från början igen. Detta har nyligen hänt i såväl Venezuela som Argentina. Mot den bakgrunden är det föga förvånande att BVDV vid en undersökning befanns förekomma i mer än 80 procent av de undersökta besättningarna i ett område i Chile. Kalvar som är negativa för såväl virus som antikroppar kan vara immuna via cellmedierad immunitet efter infektion under den tid då råmjölken ger passivt skydd. För övrigt vaccinerar man

Svenskar möts i Uruguay. Mats Törnquist och Sven Tolling återupplivar gamla minnen och blickar framåt.

mot det mesta. Ett återkommande problem är smittbärande vilda djur.

Mjölkhygien

En välbesökt session behandlade hygieniska aspekter på mjölkproduktion. Det antecknades att celltalsgränsen inom EU är 400 000 celler/ml, medan man i USA tillåter 750 000 celler/ml. Mejeriindustrin medger nu att höga cell- och bakterietal i mjölkråvaran negativt påverkar kvalité och hållbarhet på slutprodukten.

Beträffande mastiter är det tydligt att *Streptococcus agalactie* fortfarande utgör ett stort problem på många håll. Från visst håll förespråkades ”blitztherapie” med stora behandlingsinsatser under kort tid. Noteras kan också att isolerade stammar av *Stafylococcus aureus* från kor och människor i allmänhet inte är identiska. Detta gäller också för många andra patogener. En talare redovisade att 75 procent av kor med allvarlig kolimastit också hade kolibakterier i blodet.

Antibiotikaresistens

Möjligheten av att resistenta bakteriestammar sprider sig från djur till människor, exempelvis via maten, uppmärksammas allt mer. Från amerikanskt håll framhölls att de antibiotika som under lång tid använts i låg dos som ”growth promotors” fortfarande fungerar. Penicillin är också efter 60 års bruk fortfarande i många fall ett förstahandspreparat. Att det fungerar är bevis nog eller som engelsmännen uttrycker det: ”The proof of the pudding is in the eating.” I allmänhet anser man alltså att humanpatogenernas resistens är ett resultat av överanvändning av antibiotika inom humanmedicinen.

I några fall har man emellertid klara belägg för spridning av resistenta patogener från djur till människa via livsmedel och detta manar till stor försiktighet. När sjukvård och animalieproduktion blir business ökar behovet av antibiotika eftersom rutiner och system försämras. Det konstaterades också att ”den svenska modellen” ger dyrare produktion. En talare ifrågasatte om maten verkligen måste bli ännu billigare. Producenterna har i varje fall ingenting att tjäna på en sådan utveckling.

Kongressens slogan var ”Nothing can beat the Cow”. Om detta fenomen har Ogden Nash skaldat ”The cow is of the bovine ilk/one end is moo, the other, milk.”

Tack

Mitt kongressdeltagande bekostades av Jordbruksverket via så kallade 30/30 pengar. För detta ber jag att få framföra mitt varma tack. Ett tack går också till kollegerna Julia Österberg och Gunnar Rangul vilkas fördjupningsarbeten jag haft tillgång till och nytta av.

*Leg veterinär Lars Brattberg, Distriktsveterinärstationen, Box 234, 532 23 Skara.

Nordea

NB Medlemslån.

Inte för vem som helst.

Är du medlem i facket, kan du söka ett lån i Nordbanken med lägre ränta än den som gäller för andra.

NB MEDLEMSLÅN finns i två varianter, dels som ett lån utan säkerhet på upp till 150.000 kronor, dels i form av en bilkredit på upp till 200.000 kronor.

Räntan per 000701 är för lån 8,05% (effektiv ränta 8,35%) och för bilkredit 7,05% (effektiv ränta 7,28%). Den effektiva räntan är beräknad på 100.000 kronor i lån och 5 års kredittid.

Hör med ditt fack om låneansökan eller ring 020-45 12 66 så får du mer information.

Du kan också besöka oss på Internet www.nb.se.

Nordbanken AB (publ)

NB NORDBANKEN

Säker Smärtkontroll

Två droppar istället för en. Metacam® (meloxicam) droppflaskan har blivit ännu bättre. Vid smärtlindring för små som stora hundar kan man nu dosera mer exakt än tidigare.

Som extra säkerhet finns nu Metacam® i en **barnsäker** flaska.

Metacam®'s unikt långa halveringstid på 24 timmar säkrar optimal smärtkontroll **hela dygnet**.

För vidare information se Fass vet.

NY ANVÄNDARVÄNLIG DROPPFLASKA
2 DROPPAR/KG

Boehringer Ingelheim

Boehringer Ingelheim Vetmedica Tel. 040 - 23 34 00 Fax. 040 - 97 27 50

Alternativmedicinutredningen för djur klar

Den 31 januari överlämnade Maggi Mikaelsson sin utredning om alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur till jordbruksminister Margareta Winberg. Utredningen föreslår en hel del förändringar i den veterinära yrkesutövningen, och förslagen sammanfattas i följande artikel. Kommentarer till förslagen ges i ledaren till detta nummer av SVT.

I december 1998 fick jordbruksminister Margareta Winberg regeringens uppdrag att tillsätta en utredning, med uppgift att allsidigt belysa alternativmedicinska behandlingsformer för djur och föreslå åtgärder för att säkerställa att djur inte utsätts för onödigt lidande. Utredningen startade i februari 1999 med riksdagsledamoten Maggi Mikaelsson (v) som ensamutredare. Till sin hjälp utsåg Mikaelsson en expertgrupp bestående av hästmassören Marina Axelsson Callum, leg veterinär och sjukgymnast Anna Bergh, homeopaten Chris Jörgenfeldt, överveterinär Peter Kallings, överläkare Thomas Lundeberg, veterinärinspektör Marie-Louise Sjöberg, departementssekreterare Lena Odland och professor Ingvar Ekesbo.

Den 31 januari 2001 överlämnade utredaren sin slutrapport till jordbruksministern. I inledningen till rapporten konstaterar Maggi Mikaelsson att begreppet alternativmedicin inte är lätt att definiera på ett entydigt sätt. Den definition hon valt att använda är ”metoder som används för att förebygga och behandla sjukdomar och skador hos djur, där det för närvarande inte går att finna en vetenskapligt säkerställd effekt”.

Risker och möjligheter

Utredaren slår fast att det finns risker som är förknippade med alternativmedicinska behandlingar för djur. Dessa risker är huvudsakligen av djurskyddskaraktär genom risk för fördröjd veterinärmedicinsk behandling, risk för felaktig diagnos och behandling, risk för biverkan av alternativmedicinsk behandling och risk för biverkningar genom interaktion mellan veterinärmedicinska läkemedel och alternativmedicinska preparat. Dessutom tillkommer risken för smittspridning på grund av brist på eller felaktig diagnos vid smittsamma sjukdomar.

Maggi Mikaelsson överlämnade den 31 januari sin utredning om alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur till jordbruksministern.

De alternativmedicinska behandlingsmetoderna kan också innebära positiva möjligheter, menar Maggi Mikaelsson. Om man genom att använda alternativmedicinska metoder kan öka djurens välbefinnande, förbättra djurhälsan genom att förebygga sjukdom, underlätta botandet av vissa sjukdomstillstånd, rehabilitera efter sjukdom eller öka kontakten och samspelet mellan djuret och dess ägare/skötare, skulle vissa alternativmetoder kunna utgöra ett värdefullt komplement till traditionell veterinärmedicin, enligt utredaren.

Förslagen

Som ett resultat av utredningsarbetet har utredaren ställt ett antal förslag till regeringen. Förslagen berör sju områden, där det första handlar om villkor för alternativmedicinsk behandling av djur.

Villkor för alternativmedicinsk behandling av djur

Den som, utan att vara veterinär, yrkesmässigt behandlar ett djur med alternativmedicinsk behandlingsmetod föreslås ska ha vissa fastställda medicinska baskunskaper om djur, djurskydds- och smittskyddslagstiftning samt kunskaper om ansvarsfrågor, ska ha erforderliga kunskaper i behandlingsmetoden i fråga, får endast behandla ett sjukt eller skadat djur i samråd med veterinär, efter veterinär undersökning, diagnos och behandlingsföreskrift och ska skriftligt dokumentera behandlingen för varje enskilt djur.

Behandlingar som enbart avser ökat välbefinnande hos friska djur och som inte kan förväntas innebära risker från djurskyddssynpunkt eller strider mot gällande lagstiftning, föreslås vara undantagna från kravet på samråd med en veterinär. Vidare gäller att den som behandlar ett djur med en alternativmedicinsk behandlingsmetod får göra detta bara om metoden inte innebär risker från djurskyddssynpunkt.

Auktorisation för alternativbehandlare

Maggi Mikaelsson föreslår vidare att den som utan att vara veterinär yrkesmässigt behandlar ett djur med en alternativmedicinsk behandlingsmetod ska kunna auktoriseras i vissa fall. Detta innebär att vederbörande ska ha avlagt godkänt slutprov från fastställd medicinsk basutbildning om djur. Han/hon ska också ha avlagt godkänt slutprov från utbildning i alternativmedicinisk behandlingsmetod som kan uppvisa dokumenterad klinisk effekt *eller* ha avlagt godkänt teoretiskt och praktiskt prov för behandlingsmetoden i fråga.

Inrättande av vetenskapligt råd

Det tredje förslaget i utredning-

Kiropraktik på djur tillhör de metoder som granskats i utredningen. Mikaelsson föreslår att auktorisation av alternativbehandlare ska kunna ges i vissa fall.

en är att ett vetenskapligt råd för alternativ- och veterinärmedicinsk utveckling inrättas. Rådet bör enligt utredaren inrättas vid den myndighet som har det övergripande ansvaret för djurskyddet, för närvarande Jordbruksverket. Rådet ska bland annat bedöma alternativmedicinska behandlingsmetoder vad gäller metodernas effekter, risker från djurskyddssynpunkt och göra etiska överväganden. Rådet ska också föreslå godkännande av teoretiska och praktiska prov för alternativbehandlare med lång yrkeserfarenhet, och främja samarbete mellan veterinärer och utövare av vissa alternativmedicinska behandlingsmetoder.

Det rådgivande organet ska ha en bred sammansättning av veterinärmedicinska forskare och praktiker, samt företrädare för olika alternativmedicinska områden. Rådet ska vid behov kunna knyta särskild kompetens till sig.

Veterinär användning av alternativmetoder

För att bland annat främja forskning och samarbete mellan veterinärer och alternativmedicinska behandlare, föreslår utredaren att veterinärer bör ges möjlighet att behandla djur med alternativmedicinska behandlingsmetoder, i vissa fall.

Den myndighet som regeringen utser, föreslås efter särskild prövning av det vetenskapliga rådet få ge tillstånd för en veterinär att använda en alternativmedicinsk metod.

Forskning om alternativa metoder

Maggi Mikaelsson föreslår i en femte punkt att särskilda medel anslås för forskning om alternativmedicinska behandlingar för djur. Medlen ska disponeras av det vetenskapliga rådet.

Förtydligande av djurskyddslagen

I en sjätte punkt föreslås att djurskyddslagen ska förtydligas så att det klart framgår att inte enbart operativa ingrepp utan även att ge injektioner till, göra blodavtappningar på eller på annat sätt penetrera hud eller slemhinna på djur, endast får utföras av veterinär. En skärpning föreslås även så att veterinär ska anlitas redan när det finns risk att en behandling kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt.

Tillägg i djurskyddsförordningen

I en sjunde och sista punkt föreslår utredaren tillägg i djurskyddsförordningen. Förslaget går ut på att om ett djur är sjukt, skadat eller uppvisar onormalt beteende, ska orsaken omedelbart fastställas och lämpliga åtgärder därefter genast vidtas, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas. Om orsaken inte kan fastställas eller vidtagna åtgärder inte omedelbart är effektiva, ska veterinär genast kontaktas.

Maggi Mikaelssons utredning kommer nu att skickas ut på remiss till ett antal berörda instanser, bland andra Sveriges Veterinärförbund. Efter det att remissvaren returnerats till jordbruksdepartementet kommer regeringen att fatta beslut om vilka av utredningens förslag som ska genomföras.

Johan Beck-Friis

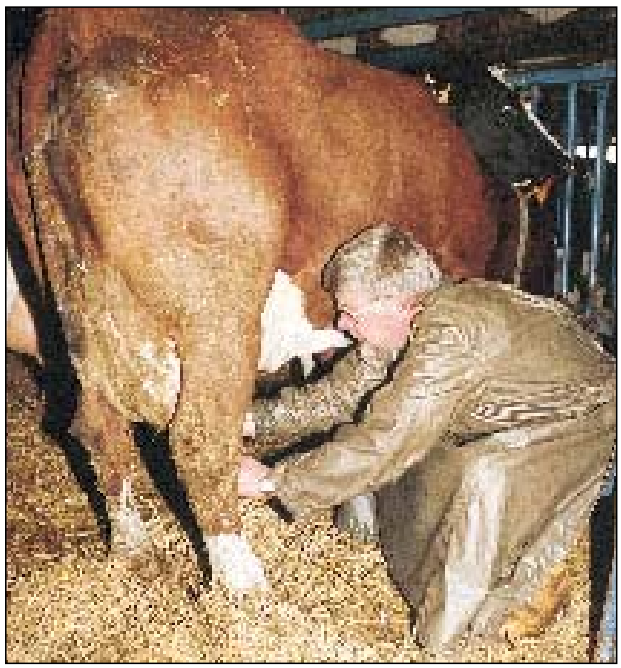

Enligt utredningens förslag ska djurskyddslagen skärpas så att det bara är veterinärer som får utföra operativa ingrepp, injektioner, blodavtappningar och penetration av hud eller slemhinna på djur.

Danmark kan få för få veterinärer inom några år

Risken för veterinärbrist är överhängande i Danmark. På Jylland är det redan ett problem.

Just nu är 30 procent av veterinärstudenterna i första årskursen på den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole, KVL, från utlandet. De flesta är svenskar. Nästa år beräknas antalet utländska studenter uppgå till 45 procent.

”Frågan är vart de svenska studenterna tar vägen efter examen. Stannar de kvar i Danmark? Ja, då är allt bra. Åker de hem? Ja, då har vi ett problem. Ett stort problem”, säger Hans Henrik Dietz, viceordförande i Danmarks Veterinärförbund.

”Jag kan tänka mig att arbeta i både Själland och Skåne”, säger Anna Lundin, en av de svenska studenterna som pluggar i Köpenhamn.

Denna och tre följande artiklar belyser situationen i Danmark.

Det ska vara lika lätt för en dansk student att komma in på veterinärutbildningen i Uppsala, som för en svensk att komma in i Köpenhamn.

– Orättvisa omräkningar av betygen och färre studieplatser i Sverige gör att danska studenter missgynnas.

Det säger seniorforskare Hans Henrik Dietz, lic med vet på Statens Veterinære Serumlaboratorium i Danmark och styrelsemedlem i Den Dansk Dyrlægeforening. Han tänker ta upp frågan på det Nordiska veterinärförbundsordförandemötet.

– Strax före jul var jag i Uppsala. Jag passade på att hålla ett förutsättningslöst möte med representanter för den svenska veterinärkåren för att höra deras hållning till att alltfler svenska studenter söker sig till KVL.

Vad anser du vara problemet?

– Jag vill vara försiktig med att definiera det som ett problem. Först och främst måste vi försöka ta reda på vad det är. De svenska veterinärerna verkar inte anse att det finns något problem. På mötet som vi höll i Uppsala undrade de varför inga danskar söker till Uppsala? Det finns 65 platser på 1 600 sökande i Sverige. I Danmark har vi 115 platser på 700 sökande. Det är mycket lättare att komma in i Danmark, men samtidigt som jag konstaterar det, så vill jag inte skapa någon antipati mot svenskarna.

Om svenskarna åker hem efter sin examen har vi ett problem i Danmark säger Hans Henrik Dietz, vice ordförande i Den Danske Dyrlægeforening.

Just nu är 30 procent av förstaårs-veterinärstudenterna på KVL inte danskar. De flesta av de utländska studenterna kommer från Sverige. 30 procent är mycket, konstaterar Hans Henrik Dietz.

– Så många utländska studenter kan göra det svårt att integreras. Frågan är om de svenska studenterna är integrerade med de danska eller om de utgör en subgrupp, i så fall är det inte bra för någon part.

Vill inte så split

Hans Henrik Dietz framhåller flera gånger under intervjun att han inte är ute efter att så split mellan Sverige och Danmark. Hans grundläggande hållning är att det är berikande för Danmark, för KVL och för hela den danska veterinärkåren att det kommer svenska studenter till Köpenhamn.

– Det sker en bilateral och internationell utväxling, som alla mår bra av. Vi är européer och vi ska ha en fri rörlighet över gränserna. Men det ska ske på lika villkor. Danska studenter som vill utbilda sig till veterinärer i Uppsala ska ha lika stor chans som de svenskar som vill utbilda sig i Köpenhamn.

Så är det inte nu. När man räknar ut snittbetygen hamnar svenska studenter med sin femgradiga betygsskala skyhögt över de danska, som har en trettongradig betygsskala.

– Nu pågår en uppenbar favorisering av de svenska studenterna. De får högre snitt när man omräknar betygen. Hade alla EU-medborgare kunnat välja vilken utbildningsort de velat hade vi inte haft några problem. Men så är det inte och i maj kommer vi att ta upp frågan på det nordiska mötet mellan ordförandena ifrån de nordiska veterinärförbunden.

Heriberto Martinez är prodekan med särskilt ansvar för grundutbildningsfrågor på Veterinärmedicinska fakulteten i Uppsala. Såvitt han vet finns det inte någon dansk student på SLU:s veterinära grundutbildning just nu.

– Det är mycket viktigt att vi

Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU
Veterinärutbildningens längd: 5,5 år
Utbildningsort: Uppsala och delar i Skara
Antal studieplatser: 65 per år
Antagningskvoter: 45 platser tillsätts efter intervjuer och personlig lämplighet, 20 platser tillsätts efter betyg.
Antal danska studenter på grundutbildningen: 0

Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole, KVL
Veterinärutbildningens längd: 5,5 år
Utbildningsort: Köpenhamn
Antal studieplatser: 115 per år
Antagningskvoter: 85 procent av platserna tillsätts utifrån de sökandes betyg, 15 procent utifrån betyg plus personlig lämplighet
Antal utländska studenter på grundutbildningen, varav flest svenskar: cirka 30 procent.

sätter oss ner och diskuterar gemensamma antagningsregler med de övriga nordiska länderna. Det är något som bör göras för allas skull, skriver han i ett mail.

Förutom orättvisa vid intagningen påpekar Dietz att det kommer att bli en framtida brist på veterinärer i Danmark.

– Varje år utexamineras cirka 100 danska veterinärer. Vi har redan nu brist på veterinärer i Danmark, 100 nya täcker inte behovet. Om dessutom 30 procent av dessa 100 lämnar Danmark och börjar arbeta i sina hemländer efter examen – ja, då har vi ett stort problem.

Då är det inte bara ett veterinärt bekymmer utan ett samhällsproblem.

– Veterinärutbildningen är en av de dyraste utbildningarna i Danmark, möjligen är pilotutbildningen något dyrare. Samhället investerar mycket pengar i varje utbildningsplats och den investeringen förväntar sig samhället att få igen. Det får det inte om de utbildade veterinärerna lämnar landet.

Anser du att SLU bör ta in fler än de 65 studenter som kommer in varje år?

– Den möjligheten finns, men vad jag förstod efter mötet med svenskarna så anser de att 65 är så många som Sverige vill ta in.

Hans Henrik Dietz säger att just nu är han inne i en fas där situationen analyseras.

– Vi är inte ute efter att skapa split mellan Danmark och Sverige. Finns det ett problem? Ja, men så ska vi hjälpas åt att lösa det. Handlar det bara om berikning? Ja, men då är allt bra.

Katarina Hörlin Barnekow

HUNDSJUKVÅRDSKURSEN

ett tvåårigt fortbildningsalternativ
för djursjukvårdare

Jag som utarbetat kursen heter Håkan Björklund och är chefveterinär vid Stockholms Djurklinik.

Kursen har blivit mycket uppskattad och används på ett flertal djurkliniker och sjukhus.

Vid kursens slut har eleven förutom goda kunskaper också ett gediget uppslagsverk.

Hundsjukvårdskursen är en korrespondenskurs avsedd som fortbildning av djursjukvårdare eller som komplement till praktik för djursjukvårdare som saknar teoretisk utbildning. Kursen är mycket innehållsrik och består av närmare tvåtusen sidor totalt med inslag av ett stort antal instruktiva bilder.

Materialet består av ett flertal kapitel uppdelade på avsnitt som inte enbart handlar om hundens sjukdomar utan även om anatomi, fysiologi, serviceanda, telefonkontakten med djurägaren, tolkning av laboratoriesvar mm. Kursmaterialet, är en sammanställning av fakta från bl.a. veterinärmed. litteratur, internet, kurslitteratur, och tidskrifter. Kursen är tvåårig och en gång i månaden får eleven ett lärorikt brev. Möjlighet till tentamen finns.

Kostnad: normalkurs-5.000 inkl.moms färgkurs-6.500 inkl.m. **Grupprabatt upp till 50%**
Anmälan kan ske genom att kurskostnaden insättes på postgiro 113 88 86 - 5
För ytterligare information - ring kurstelefon (svarare) 08 - 501 516 66

Roligt med svenska studenter – men problem måste diskuteras

”Vi har absolut inget emot svenska studenter. Tvärtom. Det är spännande att lära känna dem. Men vi ser problem växa fram. Om tio år kan det vara en akut brist på veterinärer i Danmark.” Det säger Martin Toft, ordförande i danska VMF.

Martin Toft är ordförande i de danska studenternas Veterinärmedicinska Förening. Han går sin tionde termin på KVL och när han började sina studier 1994 gick det två svenskar i hans klass.

– Det är de sista tre åren som det har börjat många svenskar. För studierna betyder det ingenting. Alla är vi veterinärstudenter, det spelar ingen roll vilken årskurs man går och det är oväsentligt om du kommer från norra Sverige eller Fyn, vi har en bra gemenskap. Jag tycker att det är spännande att lära känna de utländska studenterna, helt klart.

– Men man måste sätta detta i relation till de problem som vi ser växa fram.

För studierna betyder det ingenting att det går många svenskar på KVL. Frågan är vart de tar vägen efter examen. Åker alla hem får Danmark en stor brist på veterinärer, säger Martin Toft, ordförande i den danska Veterinärmedicinska föreningen.

För små kliniker

Han anser att KVL redan nu antar fler studenter än vad klinikerna kan klara. I fjol togs 116 studenter in. Faciliteterna på klinikerna för smådjur och stordjur är anpassade för 70 studenter.

– Även om några hoppar av utbildningen så blir vi ändå minst trettio elever för mycket.

Samtidigt börjar det bli en brist på veterinärer i Danmark.

– Särskilt på Jylland. Och om vi redan nu är för få veterinärer hur blir det inte om sex år när nästan hälften av alla studenter kommer från andra länder?

Idag är cirka 30 procent av förstaårseleverna på den danska veterinärutbildningen norrmän och svenskar. Fortsätter denna utveckling kommer veterinärutbildningen, enligt Toft, år 2002 att bestå av 45 procent studerande från andra länder än Danmark.

– Veterinärerna är inte den enda yrkesgrupp som har detta problem. Det är likadant på arkitekt- och läkarutbildningarna.

Frågan är var de utländska eleverna väljer att arbeta när de erlagt examen.

– För några år sedan undersöktes var isländska och färöiska studenter som fått läsa till veterinärer på KVL valde att arbeta när de var klara med studierna. De flesta flyttade hem igen, säger Martin Toft.

– Om de utländska studenterna stannar i Danmark så är det inga problem, då är allt bra. Men mycket talar ändå för att många åker hem. Då har vi ett mycket stort problem inom några år, säger Toft och berättar att förslag om att ta in fler studenter på KVL har förts fram som en lösning på problemet.

– Men det finns absolut ingen möjlighet för skolan att ta emot fler. Faciliteterna räcker inte till.

Kan ni inte bygga ut klinikerna?

– Skolan ligger mitt på Fredriksberg inne i Köpenhamn, där går det inte att bygga ut. Det har förts på tal att stordjursverksamheten kan flytta till Taastrup utanför Köpenhamn. Men veterinärutbildningen är redan en av de dyraste i Danmark, så det är känsligt att föreslå utbyggnader.

Varför läser inte danska studenter till veterinärer i Uppsala?

– Det hade såklart varit den bästa lösningen att danskar sökte till Sverige. Men det finns ingen tradition i Danmark att

Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole ligger inne i Köpenhamn, och går inte att bygga ut. Eftersom veterinärutbildningen redan är bland de dyraste utbildningarna i Danmark, är det dessutom känsligt att föreslå utbyggnader, säger Martin Toft. Foto: Søren Zeuth.

läsa i ett annat land. Sen kommer inte de svenska studenterna till Danmark i första hand för att de vill läsa i Danmark, utan de läser här för att de inte har kommit in i Sverige. För danskarna är det ännu svårare att komma in i Sverige än vad det är för svenskarna.

Martin Toft förklarar att i Danmark finns inte möjligheten att höja sina betyg på Komvux efter gymnasiet. Dessutom slår omräkningen av betygssnittet hårt mot danska studenter.

– Vi har tretton grader, Sverige och Norge har fem. När man räknar ut genomsnittet slår det negativt mot de danska betygen.

På SLU tar man in 45 studenter på intervjuer och 20 på betyg. Kan det vara något för KVL?

– Vi har i flera år pläderat för ett intervjusystem. Nu har vi kvot 1 och kvot 2. I kvot 1 kommer du direkt in på ditt gymnasiebetyg. I kvot 2 sker en bedömning av studenten. Betygen är fortfarande viktiga, men man tar också hänsyn till andra saker, som arbetslivserfarenhet, kanske har du en utbildning som kan vara viktigt för veterinär. Det är bara 20 procent, 24 stycken, som kommer in i kvot 2. Ett nytt antagningssystem hade varit en möjlighet att begränsa problemen.

Martin Toft säger att nu är det bara att vänta och se vart de svenska studenterna tar vägen efter examen.

– Om de stannar i Danmark så är det inga problem. Då är allt bra. Men det vet vi inte än. Nu finns det möjligheter att bo i Sverige och tack vare Öresundsbron jobba i Danmark. Men just nu är det främst brist på veterinärer utanför Köpenhamn. Det är kanske inte så realistiskt att tro att svenskar pendlar till Jylland för att arbeta.

Katarina Hörlin Barnekow

Kom ihåg när Du skriver till veterinärtidningen att använda dubbelt radavstånd och bred vänstermarginal!

VIKTIG INFORMATION FRÅN EXAMINATIONS- OCH STYRKOMMITTÉERNA FÖR DJURSLAGSSPECIALISERING PÅ HUND OCH KATT (ESK) SAMT HÄST (H-ESK)

För nästa examinationsomgång inom ovanstående specialistprogram har de båda ESK-grupperna beslutat om följande tidsschema:

Hund och katt

Nästa examination kommer att äga rum fredagen den 8 februari 2002.
Sista anmälningsdag för att deltaga i examinationen är måndagen den 3 december 2001.
Sista inlämningsdag för examensarbete är *måndagen den 3 september 2001*.

Häst

Nästa examination kommer att äga rum onsdagen den 13 mars 2002.
Sista anmälningsdag för att deltaga i examinationen är måndagen den 14 januari 2002.
Sista inlämningsdag för examensarbete är *torsdagen den 1 november 2001.*

Vi vill som vanligt uppmana de aspiranter som planerar att deltaga i nästa examination att starta skrivarbetet i god tid. Erfarenheterna har visat att de flesta manuskript kräver både en och två omarbetningar innan de blir godkända. Tänk också på att kontakta eventuella resurspersoner i god tid för hjälp med det skriftliga arbetet. Det är lättare för dessa att ge goda råd när arbetet ska påbörjas än att försöka korrigera ett redan färdigt manuskript.

Kom också ihåg att anmälan till examination skall åtföljas av tjänstgöringsintyg och handledarutlåtanden för hela utbildningstiden samt kopior på kursintyg. Se till att samla in dessa i god tid, de måste vara insända till sista anmälningsdag för deltagande i examination! Om det är några frågor eller oklarheter rörande allt detta så kontakta Christina Arosenius eller Marianne Lundquist på förbundskansliet, telefonnummer och e-postadresser återfinns på sidan 2 i denna tidning.

Information rörande litteratur inom specialistutbildningsprogrammen

Inför utarbetande av examensarbetena har vi tidigare rekommenderat boken ”Vetenskapligt skrivsätt och muntlig presentation” av Birgitta Malmfors, SLU som lämplig läsning för aspiranterna inom specialistutbildningsprogrammen. Denna bok har nu omarbetats och uppdaterats och finns numera bara tillgänglig på engelska med titeln ”Writing and Presenting Scientific Papers”. Den kan nu inte heller köpas från SLU utan måste beställas från Nottingham University Press i England (www.nup.com), till en kostnad av £ 15/styck + porto. Vid inköp av mer än 5 böcker samtidigt blir dock kostnaden £ 10/styck samt portofritt. SVS har redan gjort en större beställning åt de handledare som deltog i förra handledarmötet och priset blev då 145 kronor + moms + svenskt porto. Vi bedömer att detta blir minst 50 kronor billigare än vid individuell beställning, lite beroende på den dagsaktuella växelkursen för pundet.

SVS vill nu gärna hjälpa handledare, aspiranter och utbildningsplatser med ytterligare beställningar om behov finns. Enligt ledamöterna i ESK bör denna bok finnas tillgänglig på samtliga utbildningsplatser och den kan också vara till nytta för andra än aspiranterna. Beställningar kan insändas till Marianne Lundquist (marianne.lundquist@svf.se) eller Christina Arosenius (christina.arosenius@svf.se) på förbundskansliet. Ange antal beställda exemplar och till vem fakturan skall skickas.

”Vi kan tänka oss att arbeta i såväl Skåne som på Själland”

Anna Lundin och Erika Nihlén läser första året på KVL. De trivs i Köpenhamn. Båda har tidigare sökt till SLU, men inte kommit in. ”Vill man bli veterinär finns inte så många alternativ. Då är man beredd att flytta till ett annat land och läsa på ett annat språk”

Det går 15 svenska studenter i Erikas och Annas klass. Tretton av dem bor i Sverige.

–Det är bara jag och en annan tjej som bor i Köpenhamn, säger Anna Lundin, 27 år.

Varför sökte du till KVL?

– Det är nog en kombination av att man trivs i området runt Öresund; Skåne, Själland och att man inte kom in på SLU i Uppsala, säger Anna.

Hon har tidigare jobbat på djursjukhusen i Malmö och Helsingborg.

–Då är det praktiskt att kunna hoppa in och jobba på helgerna.

Men du sökte SLU från början?

– Ja, och jag kom inte in. Då utbildade jag mig till djursjuksköterska istället. Men nu kände jag att det var dags att ta steget och gå vidare. Då blev det perfekt med KVL. Man vill ha nära hem.

Sökte du SLU igen eller bara KVL?

– Jag sökte till båda, men jag saknade några poäng för att gå vidare till intervjun i Uppsala. Men när jag fick veta det hade jag redan kommit in på KVL. Skulle jag kommit in på båda hade jag valt KVL.

Erika Nihlén, 20 år, är uppvuxen i Löddeköpinge några mil norr om Malmö. Hon har precis flyttat till en egen lägenhet i stadsdelen Holma inne i Malmö. Hon pendlar till KVL varje dag.

– Till och med i oktober bodde jag i Löddeköpinge. Då körde jag till Svågertorp (tågstationen till Öresundsbron, reds anm) varje morgon. Jag gick upp kvart i sex. Nu när jag bor i Malmö går det smidigare att ta sig över, säger Erika.

– Fast det är inte alltid så smidigt. I normala fall tar det cirka en timme att ta sig till skolan, men nu när det varit snöväder har det tagit 3,5 timmar.

Också Erika har en gång i tiden sökt till SLU.

– Året efter gymnasiet sökte jag till Uppsala utan att komma in. Jag började en utbildning till folkhälsovetare i Malmö istället, men min veterinärdröm levde kvar. Så i höstas sökte jag bara till KVL, eftersom jag tyckte att jag fick så bra feedback från studieförvaltningen där.

– Jag har dessutom familj, hund, pojkvän och vänner i södra Sverige. Jag kände att jag inte ville flytta härifrån.

Danska ord och långa dagar

Erika bjuder på nybakad äpplekaka. Vi sitter i hennes kök i enrummaren i Malmö. Anna och Erika är glada och lättpratade, när vi möts har de just avverkat en intensiv period av tenterande. Båda har velat bli veterinärer sedan de var barn.

– Det är nog många som ger upp väldigt mycket för att bli veterinär, man är beredd att flytta och bryta upp från sin familj. I vår kurs är det många som har haft en väldig hemlängtan under hösten, säger Erika.

– Vi som kommer från södra Sverige kan ju åka hem på helgerna, men andra som kommer norr ifrån kan ju inte det.

Anna tycker att det är rätt skönt att komma hem till Sverige under helgerna. Få läsa svenska

Erika Nihlén, 20 år, avbröt sina studier i folkhälsovetenskap för att läsa till veterinär i Köpenhamn. ”Drömmen om att bli veterinär försvann inte. Nu skulle jag inte vilja byta utbildningsplats.”

Anna Lundin, 27 år, sökte både till SLU och KVL. ”Även om jag hade kommit in på SLU hade jag ändå valt KVL. Det är nära hem och samtidigt trivs jag så bra i Köpenhamn.”

dagstidningar. Prata svenska. Ringa hur mycket man vill.

– Man är så himla trött efter en skoldag. Man koncentrerar sig hela tiden för att förstå vad föreläsaren säger. Slappnar man av det minsta och missar några meningar, har man inte en susning om vad han pratar om härnäst.

– Jag tycker att kemi i sig är svårt, även på svenska och förvirringen blir ju inte mindre på ett annat språk. Så det har varit kämpigt. Och bostadsbristen i Köpenhamn har också varit tuff. Nu efter ett halvår känns det som om man kan börja strukturera upp sitt liv. Man har någonstans att bo och man vet hur det fungerar, säger Anna.

– Men det är så himla konstigt nu när man börjat lära sig språket. Vissa fackord kan man bara på danska och har inte en aning om vad det heter på svenska. ”Ilt” och ”brint” som ju betyder syre och kväve eller är det väte? Sølv är i alla fall silver, men ta skinneben, det betyder ju skenben, nej det var ett dumt exempel, säger Erika och Anna minns sin första språktabbe.

– Vi hade kemilabbar och skulle mäta ut ett ämne ”nøjagtigt”. Vi var helt säkra på att det betydde ungefärligt eller så mycket som man känner för. Så det gjorde vi och labben blev helt fel. Nøjagtigt betyder exakt.

Det finns en rädsla för att när det går så många svenskar i varje kurs, att ni inte ska bli integrerade i den danska skolmiljön, att ni sitter för er själva och talar svenska. Vad säger ni om det?

– Jag kan tycka att man ibland inte har tid att prata med de i klassen. Varken med de svenska eller danska kurskamraterna. Det är så korta pauser. Lunchen är bara en halvtimme lång och på den ska man förutom att äta hinna förflytta sig till nästa föreläsning. Det blir inte mycket tid till umgänge, säger Erika.

– Sen har man haft så mycket annat att tänka på, säger Anna och fortsätter:

– Jag märkte nu när alla tentorna var över att det är en så himla trevlig klass vi går i. Det är så synd att man inte hinner umgås mer, men det beror på ren tidsbrist. Målet för alla är bara att klara ut det första året.

– Men det är klart att man kanske pratar mer med de andra svenskarna. Det har ju bara med språket att göra. Det är lättare att prata med en svensk för oss.

Både Erika och Anna är ense om att de blivit bra bemötta på KVL.

– Från det ögonblick man kontaktade dem för att få ansökningspapper till nu har alla varit väldigt hjälpsamma. Danska studenter har spontant visat oss runt på området. Vi har faktiskt inte haft några problem.

Var tänker ni er att ni jobbar i framtiden? I Sverige eller Danmark?

För första gången under hela eftermiddagen tystnar de båda.

– Från början var man kanske mest inställd på Sverige, säger Erika till slut.

– Men sen har man blivit inställd på att Danmark kanske inte är så dumt ändå.

Hur tänker du då?

– Om fem år kommer man att kunna språket. Förhoppningsvis. Då är man inne i de danska termerna och man är utbildad i Danmark och kanske är det så att det kommer att vara brist på veterinärer där.

– Jag kan nog tänka mig att arbeta i både Själland och Skåne och Halland. Det spelar inte så stor roll var. Bara det är trevligt, säger Anna.

Försöker lärarna på KVL att puffa för att ni ska stanna i Danmark?

– Nä, inte alls. Det har jag inte märkt, säger Erika.

– Över huvud taget har jag inte märkt något av den konflikten, att det skulle vara för många svenskar på KVL, personligen. Alla har alltid varit väldigt trevliga. Som första gången när man kom in på studieförvaltningen och frågade om allt möjligt. De förstod knappt vad man sa, men de försökte inte visa det. De var så hjälpsamma att man kände sig välkommen.

Både Anna och Erika får ibland svara på frågor från nyfikna danska kurskamrater om hur djurhållningen och djurskyddslagen fungerar i Sverige.

– Då känner man att man måste anstränga sig lite mer än svenska studenter för att få veta vad som försiggår i Sverige. Jag brukar läsa ”Djuridiken”, SJVs tidning, den kan man läsa på internet, säger Erika.

– Vi hade en diskussion om den svenska inställningen till att avla på djur med genetiska fel. De danska kursarna frågade oss hur vi har det, och de tyckte att det var jättebra att vi var så restriktiva. Då skulle man vilja ge ännu mer exakta besked. Man blev stolt över Sverige.

Hur är det annars att plugga i Köpenhamn?

– Det är väldigt dyrt att läsa i Köpenhamn. Pendlar man har man dels lägenhetskostnaden här, dels pendelkortskostnaden på 1 000 kronor i månaden. Allting blir dessutom mycket dyrare på grund av kursen. Jag har köpt kurslitteratur för cirka 13 000 kronor i år. Sen är det dyrt att bo i Köpenhamn också, för dem som gör det, säger Erika.

– Mm, priserna är så höga. Ett studentrum, ja det är dyrt i Sverige också, men på grund av kursen blir det dyrare, tillägger Anna.

– Men nu låter det som om vi bara tar fram det negativa. Det finns en enorm charm med KVL. Det ligger mitt i Köpenhamn. Jag tycker att det är kul med blandningen på människorna som går där. Där finns både stadsfolk och hästfolk, det är riktigt blandat.

– Innan jag började funderade jag mycket på hur man skulle kunna ha Stordjurssjukvård mitt inne i Köpenhamn, men då visar det sig att de har stallar utanför Köpenhamn. Man bussas ut dit när det är dags att plugga stordjur. Annars trivs jag väldigt bra i Köpenhamn och på KVL. Det är en trivsam skola och danskarna är jättetrevliga, säger Erika.

Katarina Hörlin Barnekow

Söker du utmaningar? – Kom till Danmark

BØRGE JØRGENSEN, redaktör, Dansk Veterinærtidsskrift.

Är du intresserad av att arbeta med nötkreatur och svin på hög nivå? Är du intresserad av att vidareutbilda dig inom området? Och vill du samtidigt tjäna mycket pengar som veterinär? Åk till Danmark. Närmare bestämt till Väst- och Nordjylland, som ligger i Danmarks nordvästliga hörn. Här finns massor av jobb, lönen är hög och boendet billigt.

Fåtal ansökningar

Det har blivit svårare för de danska stordjursklinikerna att tillsätta tjänster under de senaste åren. Speciellt i ytterområdena långt från storstäderna.

– När vi annonserar efter assistentveterinärer får vi ofta endast en eller två ansökningar, säger Søren Christiansen på Roslev Dyrlægerne. Han fortsätter:

– Vi tror inte att det beror på att vi skriver dåliga annonser, i stort sett har alla andra stordjurskliniker i området samma problem.

Søren Christiansen driver tillsammans med två kolleger en klinik i Roslev, som ligger på Jyllands nordvästliga sida. De behöver fem nya assistentveterinärer.

– Orsakerna till det bristande intresset har vi naturligtvis ”forskat” kring, berättar Søren Christiansen:

– Det finns inget entydigt skäl, men en viktig del av förklaringen är att rekryteringen till veterinärstudierna på Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole består av unga kvinnor, som kommer från välbärgade områden norr om Köpenhamn. De har aldrig sett en ko eller en gris, utan är vana vid att umgås med hundar, katter och hästar. Därför vill de arbeta med den typen av djur, och är endast i undantagsfall intresserade av stordjur.

Ett nytt problem är att en betydande del av studieplatserna på veterinärutbildningen i Köpenhamn innehas av svenska och norska studenter, som när studierna är klara återvänder till sina hemländer. Därför finns det för få utbildade veterinärer för att täcka det danska behovet.

Dessutom är det ett faktum, och inget som bara drabbar veterinärer, att det är svårt att locka högutbildade yrkesgrupper till landsbygden.

Søren Christiansen poängterar dock att de alltid till slut får tag i de kompetenta medarbetare de behöver.

– Ibland händer det ändå att vi måste ta ett extra tag i perioder med hög belastning, berättar Søren Christiansen.

Det er dejligt i Danmark. Delar av veterinärpersonalen vid Roslev Dyrlægerne, från vänster delägarna Søren Christiansen och Bjarne Elgaard samt assistentveterinärerna Julie Melsted och Anders Højgård Nielsen.

Mycket att erbjuda

– Det är synd att det är så få som söker våra tjänster, eftersom vi har så mycket att erbjuda, säger Bjarne Elgaard, som är en av delägarna i Roslev Dyrlægerne.

– Först och främst erbjuder vi yrkesmässiga utmaningar inom stordjursområdet (nöt och svin) på en professionell nivå, vi ger också vidareutbildning, en bra yrkesmässig och social miljö, bra bostadsförhållanden, fin natur och, inte minst, en bra lön.

Bjarne Elgaard betonar att kliniken gärna finansierar den tvåårigа specialistutbildningen åt assistentveterinärerna som arbetar hos Roslev Dyrlægerne.

– Vi tre delägare är alla specialister, och vidareutbildning är nödvändig om man i framtiden ska kunna arbeta inom detta område, säger Bjarne Elgaard.

Bra läroskola

– Förhållandena och utmaningarna här är det inget fel på, säger Julie Melsted och Anders Højgård Nielsen, som båda är unga

assistentveterinärer hos Roslev Dyrlægerne.

Det är Julie Melsteds första anställning. Hon är 27 år och tog examen 2000. Hon kommer från Birkerød, norr om Köpenhamn. Julie Melsted valde Roslev på grund av att det är en blandad praktik. Hon arbetar dock mest med smådjur på kliniken, men tar även del i alla de arbetsuppgifter som utförs på en veterinärpraktik.

– Det var viktigt för mig att jag skulle få allsidiga erfarenheter – en bra läroplats, tillsammans med andra unga assistentveterinärer – och det får jag här, säger Julie Melsted.

Anders Højgård Nielsen har varit i Roslev i tre år och arbetar mest med nötkreatur.

– Jag är uppvuxen på en gård med nötkreatur, och det betyder givetvis mycket för mitt intresse för stordjur, säger Anders Højgård Nielsen.

– Även jag utgick från de yrkesmässiga utmaningarna, men det var en slump att det blev Roslev. Själv är jag född och uppvuxen på Fyn (Mittdanmark) men det är inte lika många kor här, berättar Anders Højgård Nielsen.

Roslev Dyrlægerne

Verksamhet: Blandad verksamhet med cirka 60 procent nötdjur, cirka 15 procent svin och cirka 25 procent smådjur (egen klinik).
Verksamhetsområde: Salling och ön Fur. Ett område på cirka 100 kvadratkilometer.
Omsättning: 8 miljoner Dkr/år
Ägare: Søren Christiansen, 46 år, Erik Damsgaard, 48 år och Bjarne Elgaard, 46 år. Specialister i respektive svin, nöt och nöt.
Assistentveterinärer: Pia Kåber, 33 år, Klaus Snede Pedersen, 29 år, Susanne Kjær, 32 år, Anders Højgård Nielsen, 29 år och Julie Melsted, 27 år.
Djursköterska: Hanne Lomholt, 25 år.

Kort om lön och anställning

Löne- och anställningsvillkor enligt avtal mellan Praktiserande Djurläkares Arbetsgivarförening och Anställda Djurläkares Organisation.

Arbetstid: 37 timmar per vecka
Jour: Sjuskiftsjour (Roslev Dyrlægerne)
Ingångslön: Cirka 27 000 danska kronor per månad inklusive jourtillägg.
Slutlön: Cirka 33 000 danska kronor per månad inklusive jourtillägg.
Transport: Assistentveterinärer ska själv stå för transporten mellan hemmet och arbetet. Tjänstebil kan ställas till förfogande i tjänsten. Använder assistentveterinären egen bil betalas kilometerersättning.
Bostad: Assistentveterinären ska själv stå för bostadskostnaden. Kostnaden är 3 000–4 000 danska kronor per månad för en villa (i Nord- och Västjylland).

Vardagen

En typisk dag för Anders Højgård Nielsen börjar klockan 08.00. Han tar emot schemat över förmiddagens besök och packar bilen. Innan han ger sig av hinner han ringa några telefonsamtal och kanske också föra kollegiala samtal med de andra veterinärerna. En dag i veckan börjar Anders klockan 07.00, då svarar han i telefon och lägger upp dagens schema.

Klockan 09.00 ger han sig ut på gårdsbesök och fram till klockan 12.00 har han hunnit med fem–åtta gårdar. Förmiddagen ägnas främst åt akuta besvär, som kalvningsproblem, förstagångsbehandling av mastit och kalvningsförlamning.

Klockan 12–13 äter han lunch tillsammans med de andra assistentveterinärerna på Roslev Dyrlægerne. Klockan 13 ger han sig åter ut på fältet. Denna gång rör det sig om mer rutinmässiga uppgifter, till exempel sköter Roslev Dyrlægerne avhorning på kalvar hos de gårdar som abonnerar på tjänsten. Lantbrukaren anmäler sig och så är det veterinärens sak att se till att avhorningen äger rum. (Den danska lagen säger att avhorning får bara ske på bedövade kalvar)

Vid 16-tiden återvänder Anders Højgård Nielsen till kliniken för att avrunda dagens arbete.

Julie Melsteds arbetsdag ser nästan likadan ut. Skillnaden är bara att hon arbetar på små-

Anders Højgård Nielsen i färd med en efterbehandling av en juverinflammation. Ingångslönen för en assistentveterinär är ca 27 000 danska kronor per månad.

Återigen Anders Højgård Nielsen i farten, denna gång under avlägsnande av en kvarbliven efterbörd. När assistentveterinärerna har fått erfarenhet, erbjuds de ofta delägarskap i den klinik där de anställts.

djurskliniken i Roslev. Förmiddagarna ägnas åt mer komplicerade uppgifter, medan konsultationerna så ofta som möjligt läggs på eftermiddagarna.

– Vi lägger oss aldrig i vilka uppgifter våra assistentveterinärer tar på sig. Om de någonsin skulle få problem, till exempel vid en komplicerad operation, kan de alltid hugga tag i någon av oss, säger Søren Christiansen.

Jourerna

Alla veterinärer deltar i jourarbetet. Jouren sträcker sig på vardagarna från klockan 16.30 till 07.00 och på helgerna från lördag klockan 12.00 till måndag klockan 07.00. Roslev Dyrlægerne har inget joursamarbete med närliggande kliniker, eftersom de själva har åtta veterinärer kan de arbeta efter ett sjuskiftsschema.

De vanligaste jourutryckningarna går till nötbesättningar, men antalet utryckningar varierar mycket. Ibland är det tio utryckningar på en jour. Ibland inga alls. Alla veterinärerna bor i området och kan sköta jourtjänstgöringen från hemmet.

Verksamhetsform

En typisk dansk klinik består av två–tre delägare, som alla är veterinärer. Därtill kommer ett varierande antal assistentveterinärer. Tendensen under de senaste åren har gått mot allt större kliniker. Dock har veterinärer inom svinområdet på flera ställen brutit sig ut, för att etablera en egen praktik. Detta samtidigt som yrkesområdet har utvidgats.

När assistentveterinärerna har fått erfarenhet, gärna från flera kliniker, erbjuds de oftast delägarskap på den klinik där de anställs. Innan de tackar ja ska de ha bestämt sig för om deras framtid är som privatpraktiker och om det i så fall ska vara på det ställe där de är anställda.

Dessutom ska assistentveterinären vara beredd att lägga in en nätt summa pengar i firman eller acceptera att gå ner i lön under en period.

Belöningen blir delägarskapet och en (förhoppningsvis) investering i praktiken. De tre nuvarande delägarna i Roslev Dyrlægerne har en gång själva börjat som assistentveterinärer hos den tidigare ägaren. Även om de har många år kvar som yrkesarbetande veterinärer måste de förr eller senare se sig om efter nya kompanjoner. Det faller sig naturligt att de börjar leta bland sina egna assistentveterinärer.

Jobb i Danmark?

Har du fått lust att mäta dina krafter på en stordjurspraktik i Danmark? Då kan du se vilka lediga tjänster som finns på Den Danske Dyrlægeforenings hemsida: www.ddd.dk eller i Dansk Veterinærtidsskrift.

Redaktör Børge Jørgensen, Dansk Veterinærtidsskrift, Rosenlunds allé 8, DK 2720 Vanløse, Danmark

ledigkungör följande
STIPENDIEFONDER VID VETERINÄRMEDICINSKA FAKULTETEN

Gymn dir Stina Johanssons i Fränsta fond för veterinärmedicinsk forskning,
stipendiebelopp 31.400 kr
”Utdelas i form av bidrag till forskare som arbetar med klinisk veterinärmedicinsk forskning i Sverige eller vid utländsk vetenskaplig institution eller som resestipendium till kliniskt verksam veterinär. Företräde till forskningsbidrag för klinisk forskning har examinerad veterinär, som nyligen påbörjat forskarutbildning inom kliniskt ämne. Företräde till resestipendium har examinerad veterinär verksam vid klinisk institution i Uppsala. *Bidrag ges inte till forskning som innefattar djurförsök*. Sökande som vill förlägga forskningsverksamhet till utländsk institution skall vara svensk medborgare.”

Jacobiska stipendiefonden, stipendiebelopp 21.300 kr
”Stipendiet utdelas som resestipendium åt en ung veterinärläkare, som med beröm absolverat sin djurläkarexamen och innehar akademisk bildning samt visat sig jämte den teoretiska veterinärvetenskapen äga mer än vanligt goda praktiska anlag i förening med en redbar vandel.”

Gunnar Philipssons stipendium, stipendiebelopp 21.800 kr
”Utdelas till understödjande av vetenskaplig forskning i första rummet till studier av hästens, men jämväl till studier av fårets sjukdomar. Understöd skola i första hand utdelas till lärare vid veterinärhögskolan och eljest till svensk veterinär som av kollegienämnden anses därtill kvalificerad.”
Fullständig projektbeskrivning skall bifogas ansökan.

C August Carlssons stipendium, två stipendier á 39.300 kr vardera
”Bidrag skall tilldelas skötsam veterinärstuderande med goda vitsord i sina studier vid veterinärhögskolan, med företräde för den, som ådagalagt särskilt intresse och kunnighet i fråga om hästens vård och behandling.”

Veterinärmedicinska fakultetens stipendiesamfond, totalbelopp 85.400 kr
Samfonden har bildats genom sammanläggning av följande enskilda fonder efter medgivande av Kammarkollegiet 1992-10-01: Anderssons, Gustafssons, Heimanns, Modigs, Palms, Schmidts, Tinnerstedts, Vennerholms och Östergötlands veterinärkassors. Utdelning sker i form av stipendier inkl resestipendier till en eller flera veterinärstuderande. I tillämpliga delar skall hänsyn tas till föreskrifterna i urkunderna för de i stipendiesamfonden ingående donationerna. Stipendier bör i första hand tilldelas studerande som passerat utbildningens icke kliniska del.

Regementsveterinär och fru Carl Ahlgrens stipendiefond, stipendiebelopp 40.700 kr
”Stipendiet skall tilldelas skötsam studerande, som tillhör någon av **2:a–4:e årskurserna** samt i sina studier vid veterinärhögskolan ådagalagt mycket god studiebegåvning och förvärvat goda vitsord.”

STIPENDIUM UR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUNDS SAMSTIFTELSE

Till veterinärstuderande, ett eller flera stipendier på sammanlagt 6.500 kr
(Samfonden har bildats genom sammanslagning av Svenska Veterinärläkarföreningens stipendiefond och professor C.A. Lindqvists stipendiefond.)

Ansökan på särskild blankett skall ha inkommit till:

Registrator, SLU, Box 7070, 750 07 Uppsala senast onsdagen den 11 april 2001.
Blanketter kan rekvireras från veterinärmedicinska fakultetens kansli, tel 018-67 16 78, fax 018-67 35 70, e-post: Margaretha.Hagberg@vfak.slu.se och från studentkåren (Veterinärmedicinska föreningen), tel 018-67 10 79, fax 018-30 17 03.

Den sökande är själv skyldig att förse sin ansökan med sådana uppgifter som behövs för bedömning av ansökan. OBS! Till stipendier som veterinärmedicinska fakulteten utlyser behöver de sökande inte bifoga något utdrag ur studiedokumentationsregistret (LADOK).

Fakta om förbundets gruppförsäkringar 2001

Förbundsstyrelsen vill i samråd med Skandia lämna följande information om de frivilliga gruppförsäkringar som medlemmarna kan teckna genom förbundet. Detta är en kortfattad beskrivning. Fullständiga bestämmelser finns i försäkringsavtal och villkor, som också ligger till grund för skadereglering.

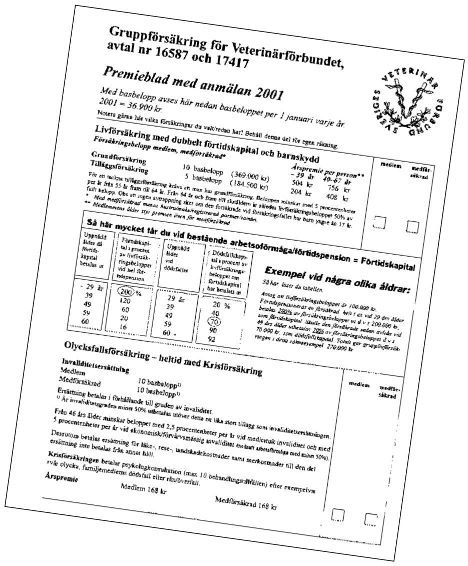

Gruppförsäkring för Veterinärförbundet, avtal nr 16587 och 17417

Premieblad med anmälan 2001

Med basbelopp avses här nedan basbeloppet per 1 januari varje år. 2001 = 36.900 kr.

Notera gärna här vilka försäkringar du valt/redan har! Behåll denna del för egen räkning.

Livförsäkring med dubbelt förtidskapital och barnskydd

Försäkringsbelopp medlem, medförsäkrad*

			Årspremie per person** – 39 år	40–67 år	medlem	medförsäkrad
Grundförsäkring	10 basbelopp	(369.000 kr)	504 kr	756 kr		
Tilläggsförsäkring	5 basbelopp	(184.500 kr)	204 kr	408 kr		

För att teckna tilläggsförsäkring krävs att man har grundförsäkring. Beloppen minskar med 5 procentenheter per år från 55 år fram till 64 år. Från 64 år och fram till slutåldern är således livförsäkringsbeloppet 50% av fullt belopp. Obs att ingen avtrappning sker om den försäkrade vid försäkringsfallet har barn yngre än 17 år.

* *Med medförsäkrad menas hustru/make/registrerad partner/sambo.*

** *Medlemmens ålder styr premien även för medförsäkrad*

Så här mycket får du vid bestående arbetsoförmåga/förtidspension = Förtidskapital

Uppnådd ålder då förtids-kapital betalas ut	Förtidskapital i procent av livförsäkringsbeloppet vid hel förtidspension	Uppnådd ålder vid dödsfallet	Dödsfallskapital i procent av livförsäkringsbeloppet om förtidskapital har betalats ut
– 29 år	200 %	29 år	20 %
39	120	39	40
49	60	49	70
59	20	59	90
60	16	60 -	92

Exempel vid några olika åldrar:

Så här läser du tabellen.

Antag att livförsäkringsbeloppet är 100.000 kr. Förtidspensioneras en försäkrad helt t ex vid 29 års ålder betalas 200% av försäkringsbeloppet ut d v s 200.000 kr, som förtidskapital. Skulle den försäkrade sedan avlida vid 49 års ålder utbetalas 70% av försäkringsbeloppet d v s 70.000 kr. som dödsfallskapital. Totalt ger grupplivförsäkringen i detta räkneexempel 270.000 kr

Olycksfallsförsäkring – heltid med Krisförsäkring

Invaliditetsersättning

		medlem	medförsäkrad
Medlem	10 basbelopp[1]		
Medförsäkrad	10 basbelopp[1]		

Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet.

[1] Är invaliditetsgraden minst 50% utbetalas utöver detta ett lika stort tillägg som invaliditetsersättningen.

Från 46 års ålder minskar beloppet med 2,5 procentenheter per år vid medicinsk invaliditet och med 5 procentenheter per år vid ekonomisk/förvärvsmässig invaliditet (nedsatt arbetsförmåga med minst 50%).

Dessutom betalas ersättning för läke-, rese-, tandskadekostnader samt merkostnader till den del ersättning inte betalas från annat håll.

Krisförsäkringen betalar psykologkonsultation (max 10 behandlingstillfällen) efter exempelvis svår olycka, familjemedlems dödsfall eller rån/överfall.

Årspremie Medlem 168 kr Medförsäkrad 168 kr

Ansvarsförsäkringen

Ansvarsförsäkringen är en frivillig gruppförsäkring som omfattar skadeståndsskyldighet för personskada och sakskada (= skada på djur) som försäkrad medlem kan åläggas i sin veterinärverksamhet. Försäkringen gäller i hela världen utom USA och Kanada. Försäkringen gäller härvid för veterinärverksamhet som den försäkrade bedriver i privatpraktik i form av egen rörelse:

> som enskild näringsidkare eller i enkelt bolag (med eller utan anställd personal) eller som handelsbolag, kommanditbolag eller
> aktiebolag (med eller utan övrig anställd personal).

Under de förhållanden som ovan angivits gäller försäkringen även för medlems eller medlems firma (bolag) arbetsgivaransvar. Försäkringen omfattar inte skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkrad medlem i annan verksamhet än försäkrad veterinärverksamhet enligt ovan eller åvilar annan arbetsgivare än enligt ovan.

Försäkringen gäller inte för feldiagnos som inte förorsakat skada på djuret.

Maximalt försäkringsbelopp vid personskada är 10 000 000 kronor och vid sakskada (= skada på djur) 2 000 000 kronor. Självrisken uppgår vid varje skadetillfälle till 7 procent av basbeloppet (2001 = 2 583 kronor).

Premien för 2001 är 212 kronor.

Grupplivförsäkringen

Förbundets grupplivförsäkring omfattar *dödsfallskapital*, rätt till förtidsutbetalning av *dubbelt förtidskapital* samt *barnskydd*.

Från 1 februari 1998 gjordes följande förändringar av livförsäkringen:

– premien differentierades, så att försäkrade under 40 år betalar en lägre premie än försäkrade mellan 40–67 år. Medlemmens ålder styr premien även för medförsäkrad.
– en tilläggsförsäkring på 5 basbelopp infördes.
– grundförsäkringens högsta livförsäkringsbelopp, 10 basbelopp, förlängdes att gälla till och med 54 år (tidigare 44 år).

Grundförsäkringens högsta försäkringsbelopp, 10 basbelopp (369 000 kr), gäller till och med 54 år. Från och med 55 år minskar beloppet med 5 procentenheter per år fram till 64 år. Från 64 år och fram till slutåldern 67 år är livförsäkringsbeloppet 50 % av fullt belopp = 5 basbelopp (184 500 kr). Ingen avtrappning sker om den försäkrade vid försäkringsfallet har barn yngre än 17 år.

Premien för grundförsäkringen 2001 för medlem under 40 år är 504 kronor för egen försäkring och 504 kronor för medförsäkrad. För medlem som fyllt 40 år är premien 756 kronor för egen försäkring och 756 kronor för medförsäkrad.

Du kan även teckna en tilläggsförsäkring på 5 basbelopp. För att teckna tilläggsförsäkringen krävs att du har grundförsäkringen.

Tilläggsförsäkringen på 5 basbelopp (184 500 kr) gäller till och med 54 år. Därefter minskar beloppet på samma sätt som för grundförsäkringen, dvs 5 procentenheter per år från 55 år.

Premien för tilläggsförsäkringen 2001 för medlem under 40 år är 204 kronor för egen försäkring och 204 kronor för medförsäkrad. För medlem som fyllt 40 år är premien 408 kronor för egen försäkring och 408 kronor för medförsäkrad.

Dödsfallskapital utbetalas om den försäkrade avlider under försäkringstiden och uppgår till ovanstående belopp.

Förtidskapital utbetalas till den försäkrade själv om han/hon före fyllda 60 år drabbas av sjukdom eller olycksfall och på grund därav inte kan arbeta längre, utan får minst halv förtidspension (enligt lagen om allmän försäkring) som börjar betalas ut före fyllda 62 år, eller blir arbetsoförmögen till minst 50 % under minst tre år (räknat tidigast fr o m 99-01-01). Förtidskapitalet utgör viss procent av livförsäkringsbeloppet och är högre ju yngre man är. Det högsta förtidskapital som kan utbetalas är 200 % av försäkringsbeloppet. Några exempel på förtidskapitalets storlek under 2001 vid hel förtidspension/arbetsoförmåga för den som har grundförsäkringen: upp till 29 års ålder utbetalas 200 % av försäkringsbeloppet = 738 000 kr, till en 39-åring utbetalas 120 % = 442 800 kr, till en 49-åring 60 % = 221 400 kr, till en 59-åring 20 % = 55 350 kr.

Om förtidskapital har utbetalats reduceras dödsfallskapitalet. Se även ”Premieblad med anmälan 2001” som medföljer som bilaga i detta nummer av SVT.

Barnskydd

Barnskydd ingår som en del av förbundets grupplivförsäkring. Försäkringen gäller längst till utgången av den månad barnet fyller 18 år. Barnskyddet innebär att barn till grupplivförsäkrade medlemmar har ett ekonomiskt skydd vid bestående arbetsoförmåga. Därför är grupplivförsäkringen särskilt viktig för unga familjer. Barnskydd betalas ut från medlemmens livförsäkring, men inte från medförsäkrads livförsäkring.

Om hustru, make eller sambo är medförsäkrad har även dennes barn denna förmån.

Ersättningen är ett engångsbelopp och omfattar 10 basbelopp (2001 = 369 000 kr). Utbetalning sker till det försäkrade barnet, dock tidigast när barnet fyllt 16 år. Om barnet avlider under försäkringstiden utbetalas, oavsett dödsorsak, ett dödsfallskapital på 0,5 basbelopp till det försäkrade barnets dödsbo.

Om förhållandena är följande när försäkringen träder i kraft, omfattas inte barnet av försäkringen:

Om barnet beviljats vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring,
Om barnet vårdas på institution som avses i lagen om allmän försäkring 9 kap 5 §,
Om barnet fyllt 16 år.

Gruppsjukförsäkring mot inkomstbortfall

Den 1 januari 1996 sänktes ersättningen i den allmänna sjukförsäkringen. Vid sjukskrivning är ersättningen från försäkringskassan numera 80 % av inkomsten. Från och med januari 1996 har du som medlem i förbundet möjlighet att teckna en gruppsjukförsäkring som täcker inkomstförlust vid långvarig sjukskrivning. Försäkringen ersätter inkomstbortfall efter 90 dagars sjukskrivning och ger ett tillskott på 1 400 kronor till den som har en månadsinkomst på mindre än 27 000 kronor och 2 100 kronor för den som har en månadsinkomst på 27 000 kronor eller mer. Vid sjukbidrag/förtidspension sjunker ersättningen något. Försäkringens slutålder är 65 år.

Anledningen till olika belopp vid olika lön och olika tillfällen är att man inte får kompensera sig till mer än cirka 90 % av sin inkomst.

Ersättningen är skattefri och utbetalas till så stor del som svarar mot graden av arbetsoförmågan (minst en fjärdedel).

Premien för 2001 är 624 kronor för det lägre ersättningsbeloppet och 936 kronor för det högre. Premien är inte avdragsgill i deklarationen.

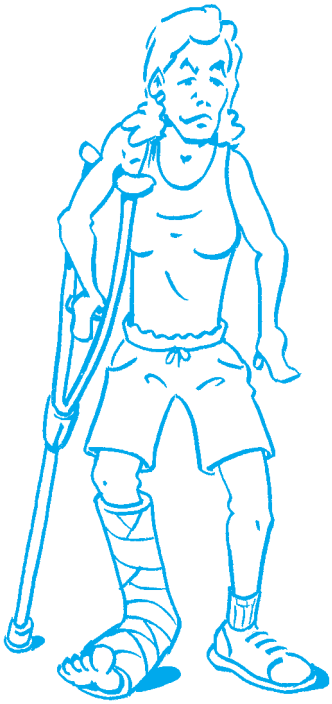

Teckning: Claes Beck-Friis

Gamla gruppsjukförsäkringen

Denna gruppsjukförsäkring kan ej nytecknas. För de medlemmar som i dag är anslutna gäller försäkringen tills de säger upp den eller fyller 67 år, då försäkringen upphör automatiskt. Gruppsjukförsäkringens ersättningsbelopp är 600 kronor per månad efter en månads karens. Ersättningen är skattepliktig inkomst och premien man betalar är således avdragsgill i deklarationen som en pensionsförsäkring. Premien för 2001 är 552 kronor.

Gruppolycksfallsförsäkringen

Förbundets gruppolycksfallsförsäkring gäller både under arbetstid och fritid. Olycksfallsskyddet är värdesäkrat och invaliditetskapitalet uppgår till 10 basbelopp (2001 = 369 000 kr). Ersättning betalas i förhållande till graden av invaliditet.

Är invaliditetsgraden 50 procent eller mer fördubblas ersättningen. Vid 100 procent invaliditet utbetalas således ett maximalt invaliditetskapital på 20 basbelopp (2001 = 738 000 kr).

Ersättning kan betalas för medicinsk (nedsatt kroppsfunktion) eller ekonomisk (nedsatt arbetsförmåga) invaliditet. Vid medicinsk invaliditet minskas ersättningsbeloppet med 2,5 procentenheter för varje år som åldern överstiger 45 år. Vid 65 års ålder uppgår maximal invaliditetsersättning till hälften av det fulla försäkringsbeloppet. Försäkringens slutålder för medicinsk invaliditet är 67 år.

Vid ekonomisk invaliditet minskas ersättningsbeloppet med 5 procentenheter för varje år som åldern överstiger 45 år. Vid 65 års ålder upphör rätten till ersättning för ekonomisk invaliditet helt.

Försäkringen omfattar även ersättning för nödvändiga och oundvikliga merkostnader, högst 3 basbelopp, samt ersättning för skador på burna kläder och normalt medförda personliga tillhörigheter, högst 0,5 basbelopp. Dessutom ersätter gruppolycksfallsförsäkringen följande kostnader i den mån de inte ersätts från annat håll: läkekostnader, behandlingskostnader för tandskador samt resekostnader i samband med vård och behandling och merkostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen under begränsad tid, om särskilt transportmedel måste anlitas.

I försäkringen ingår också ett krismoment som omfattar psykologkonsultationer för försäkrad som drabbats av ett traumatiskt tillstånd till följd av ersättningsbar olycksfallsskada, rån, hot eller överfall, makes eller barns dödsfall. Krismomentet gäller för den försäkrade i egenskap av privatperson, det vill säga ej i tjänsten. Försäkringen gäller ej för skador som tillfogats av någon i

familjekretsen. Kristerapi ges med högst 10 behandlingar per försäkrad och skada och av psykolog som anvisats av Skandias Kriscentrum.

Premien för 2001 är 168 kronor för egen försäkring och 168 kronor för medförsäkrad.

Barnförsäkring

Barnförsäkringen utbetalar ersättning vid invaliditet på grund av olycksfall eller sjukdom och gäller för alla dina barn. Makes/sambos barn är försäkrade under förutsättning att de är folkbokförda på din adress. Försäkringen gäller dygnet runt till och med utgången av det kalenderår barnet fyller 25 år. Anslutning till barnförsäkring sker utan hälsodeklaration. Observera dock de inskränkningar i giltighet som gäller för skador som inträffat innan försäkringen tecknats, medfödda sjukdomar m m. Vid eventuell skada görs hälsoprövning i efterhand.

Försäkringsbeloppet uppgår till max 30 basbelopp per barn (2001 = 1 107 000 kr). Ersättningen betalas i förhållande till invaliditetsgraden (ex: vid 15 procent invaliditet utbetalas 166 050 kr). *Vid olycksfall* ersätts även läke-, tandskade- och resekostnader (de verkliga kostnaderna), merkostnader för skadade kläder, glasögon m m i samband med olycksfall som krävt läkarbehandling (högst 0,5 basbelopp), övriga oundvikliga merkostnader på grund av olycksfallet (högst 3 basbelopp), rehabiliteringskostnader (högst 2 basbelopp).

Ett dödsfallskapital på 1 basbelopp betalas oavsett om dödsfallet beror på ett olycksfall eller en sjukdom.

Premien för 2001 är 732 kronor. Du betalar endast en premie oavsett antalet barn.

Separat barnolycksfallsförsäkring

Sedan gammalt finns en separat barnolycksfallsförsäkring som gäller till och med utgången av det kalenderår barnet fyller 20 år. Den gäller endast vid olycksfall och ger max 20 basbelopp per barn (2001 = 738 000 kr) i invaliditetsersättning.

Premien för 2001 är 216 kronor. Du betalar endast en premie oavsett antalet barn.

Om du är en av dem som har kvar denna försäkring för barnen rekommenderar vi att du byter till *Barnförsäkringen* som gäller t.o.m. 25 års ålder och ger invaliditetsersättning upp till 30 basbelopp både vid sjukdom och olycksfall.

Premiebefrielse

Gruppmedlem som på grund av sjukdom eller olycksfallsskada uppbär hel förtidspension eller helt sjukbidrag enligt lagen om allmän försäkring, har rätt till premiebefrielse för sig och eventuell medförsäkrad. Sådan rätt föreligger även i det fall gruppmedlemmen beviljats utbetalning av förtidskapital utan att uppbära hel förtidspension; rätten till premiebefrielse gäller då så länge gruppmedlemmen utan avbrott är arbetsoförmögen. Premiebefrielsen gäller längst till dess medlemmen fyller 67 år (= gruppavtalets slutålder).

Medförsäkrad som beviljats utbetalning av förtidskapital har rätt till premiebefrielse för *sin* försäkring, dock längst till 67 år.

Fortsättningsförsäkring kan under vissa förutsättningar tecknas om försäkrad måste gå ur gruppförsäkringen.

Seniorförsäkring kan tecknas inom tre månader vid utträde på grund av ålderspension eller uppnådd slutålder för gruppavtalet.

Veterinärutrustningsförsäkringen

Försäkringen avser allriskförsäkring av veterinärutrustning (instrument och liknande) inklusive tillbehör samt varor, varmed avses medicin, förbandsartiklar och liknande. Biltelefon, personsökare, ultraljudsapparat, röntgenutrustning, framkallningsapparatur och autoklav ingår dock inte i försäkringen.

Försäkringsbeloppet uppgår till maximalt 3 basbelopp (2001 = 110 700 kr) för egendom tillhörig en och samma veterinär. Självrisken är 500 kr. Premien för 2001 är 200 kronor.

Observera att veterinärutrustningsförsäkringen endast kan sägas upp till årsförfallodagen, som är den 1 januari varje år. Enda undantaget är om du sålt din utrustning. Då kan försäkringen upphöra från nästkommande månadsskifte efter det skriftlig avanmälan inkommit till veterinärförbundet.

Skandia Pension Direkt

Skandia Pension Direkt är en flexibel pensionsförsäkring med bra avkastning på sparkapitalet. Ditt sparande ger dig en garanterad pension och familjen är hela tiden skyddad ekonomiskt genom återbetalningsgarantin.

Skandia Pension Direkt är lika bra för den som vill teckna sin första pensionsförsäkring som för

Teckning: Claes Beck-Friis

Teckning: Claes Beck-Friis

den som önskar komplettera sin befintliga pensionsförsäkring. Premien är avdragsgill enligt samma regler som gäller för individuell pensionsförsäkring.

Skandia Pension Direkt betalas ut under fem år eller längre, tidigast från 55 års ålder. Premien är lägst 300 kr per månad. Sparandet kan när som helst avbrytas eller ändras utan att det inverkar negativt på tidigare insättningar.

Önskar du gå med i Skandia Pension Direkt kan du rekvirera anmälningsblankett från Skandia.

Betalning av premien sker via autogiro. Det är viktigt att du på anmälningsblanketten anger kontonummer (motbokslöst) och bank där det finns pengar vid betalningstillfällena.

Vill du veta mer om försäkringen är du välkommen att kontakta Skandia, tfn 020-644 644.

Hem- och Villaförsäkring

Veterinärförbundet kan i samarbete med Skandia/If Skadeförsäkring även erbjuda dig som medlem 15 % grupprabatt på If:s ordinarie pris på Hem- och Villaförsäkring. Utöver detta finns också *If-bonus* som kan ge dig ytterligare upp till 20 % rabatt på Hem- och Villaförsäkringen samt på dina övriga privata sakförsäkringar, t ex bil- och fritidshusförsäkring.

Detta bonussystem bygger på skadefrihet och antal försäkringar som tecknas.

Exempel: Hem/Villaförsäkring

Ordinarie pris	2.000 kr
Rabatt via SVF (15%)	–300 kr
If-bonus (20%)	–340 kr
Totalt	1.360 kr

I exemplet ovan har vi räknat på att du tecknat 4 st försäkringar eller fler i If, vilket ger 20 % i If-bonus.

För att få reda på hur mycket pengar du kan spara ringer du If, tfn 020-655 655.

Specialistvårdsförsäkring för gruppavtal

Försäkringen ger dig personligt omhändertagande när du, efter utredning och remiss från din behandlande läkare, behöver kvalificerad specialistläkarvård eller operation, utan lång väntan. Försäkringen omfattar: specialistläkarvård; operation, vård och behandling; eftervård; hjälpmedel under akut läkningstid; resor och logi. Premien beror på den försäkrades ålder. Exempel: 30-34 år 1.308 kr/år, 40–44 år 1.716 kr/år, 55–59 år 2.928 kr/år.

Sjukvårdsförsäkring

Skandias sjukvårdsförsäkring är ingen gruppförsäkring men den kan ändå tecknas via förbundet eftersom många medlemmar kan ha behov av sådan försäkring. Med hjälp av försäkringen kan du till exempel själv påverka tidpunkt för operation eller behandling.

Har du frågor om Specialistvårdsförsäkring och Sjukvårdsförsäkring, ring Bertil Sten på Skandia, tfn 08-788 44 27 eller Skandia Life Line tfn 020-92 92 00.

Praktikförsäkring för privatpraktiserande veterinärer

Förbundet förmedlar även en praktikförsäkring för de medlemmar som är egna företagare och som önskar ett mer omfattande försäkringsskydd för dyrare utrustning. I samarbete med If Skadeförsäkring har förbundet tagit fram en försäkring som omfattar både utrustning och ansvar, inklusive behandlingsansvar, dvs felbehandling av djur som förorsakat skada på djuret (max 2 miljoner). Försäkringen omfattar även avbrott på grund av ersättningsbar egendomsskada, rättsskydd, krisskydd och tjänstereseförsäkring. Utrustningsförsäkringen omfattar egendom (max 1,5 miljoner) både på kliniken och utrustning man har med sig i bilen. Premien för 2001 är inte klar på grund av att försäkringsvillkoren kommer att omförhandlas under februari. Försäkringen administreras av If. Vill du ha mer information kontakta förbundet, tfn 08-654 24 80 eller Ulrika Nilsson på If, tfn 031-81 64 57.

Smådjursveterinär sökes till Strängnäs Djurklinik

Vi söker Dig som vill arbeta en eller några dagar per vecka, och behöver även en vikarie för 3–5 veckor i sommar.
En av oss två veterinärer kommer att vara mammaledig inom kort.
Strängnäs ligger på bekvämt pendelavstånd från Stockholm och Uppsala. Från tågstationen är det 5 min gångavstånd till kliniken.

Välkommen att ringa vet Kerstin af Ugglas på tel 0152 197 40, fax 0152-104 88.

Hundsim och övertidsförbud på utbyggt Strömsholm

Strömsholms Regiondjursjukhus har byggt om och byggt ut. Veterinärtidningen besökte det nyutrustade sjukhuset och talade ledarskap, simträning och om vikten av välinformerade djurägare med vd och veterinärer.

Eldsjälen bakom eftervårdsavdelningen, Lennart Sjöström, visar flytvästarna vid bassängen.

Det är dimma över Västmanland. Det ångar runt hästarna, som går ute i hagarna vid Strömsholms ridskola. Strax bakom stallarna ligger Strömsholms Regiondjursjukhus. Huset är gult och inne i poolen på den nybyggda rehabiliteringsavdelningen simmar hunden Ida under överinseende av massören Elin Fredberger.

– Ida är stel i lederna, så detta är en mycket bra träningsform för henne. Hon får igång cirkulationen och musklerna förtvinar inte, förklarar Elin.

Efter några vändor fram och tillbaka i den tre gång sex meter stora bassängen klättrar Ida upp ur vattnet och får sätta sig på en handduk.

Medan Elin tänjer hennes muskler berättar den medicinske chefveterinären Lennart Sjöström att det brukar simma mellan åtta till fjorton hundar i bassängen varje dag.

Vattenpionjärer

Lennart Sjöström beskrivs av kollegerna som eldsjälen bakom rehabiliteringsavdelningen. Han har en europeisk specialistkompetens i kirurgi och arbetar just nu för att ersättning för eftervård i form av simning och sjukgymnastik ska kunna täckas av försäkringen.

– Vi i Sverige är pionjärer på eftervårdsområdet. Den här formen av simträning och sjukgymnastik är vi först med.

Två massörer och en sjukgymnast arbetar tillsammans med rehabiliteringen på Strömsholms Regiondjursjukhus.

– Hundarna simmar i ungefär fem till trettio minuter. Vattnet är 23 grader varmt, det är den optimala temperaturen för att hunden ska orka simma tillräckligt länge.

Hundar som inte själva kan gå i bassängen sänks ner med en travers.

– Diskbråcksopererade hundar simmar tredje dagen efter operationen.

Chefveterinär Mia Runnérus säger att i och med att de utför så

Uppstigning. Ida har simmat sina fem minuter i den sex gånger tre meter stora poolen. Nu väntar stretching och massage. Elin Fredberger guidar sin patient nerför rampen.

Elin Fredberger tänjer ut hundens muskler efter simningen i poolen. Upp till 14 hundar om dagen använder bassängen.

Chefveterinär Mia Runnérus har det administrativa ansvaret för regiondjursjukhuset, men har inte lämnat de exotiska djuren. ”Jag brukar ta en ödla eller fågel varje dag”, säger hon.

många ortopediska ingrepp i rygg och ben på Strömsholms djursjukhus, kände de allt starkare att eftervården var minst lika viktig som det kirurgiska ingreppet.

– Djuret anpassar sig tillbaka mycket snabbare om det får eftervård.

Taxbalja blev pool

Idén till bassängen kom för flera år sedan. Då fylldes en balja med vatten och i den fick nyopererade taxar simma.

– Taxar blir oftast ryggopererade och det är ganska svårt att träna upp dem igen efter operationen. Vi provade med simning i en liten balja och det gick jättebra, säger Mia Runnérus.

1998 tog planerna på att bygga en riktig bassäng, och därmed utveckla eftervårdsbehandlingen, form. I december i fjol var utbyggnaden av den nya rehabiliteringsavdelningen klar.

– Vi ville utveckla det som kallas eftervård. Huvuddelen av den om- och tillbyggnad som gjorts här på Strömsholm har med rehabilitering att göra, säger VD Anders Thunberg.

Strömsholms Regiondjursjukhus ligger strax utanför Eskilstuna, mellan de små orterna Kvicksund och Kolbäck. Det är en utpräglad remissinstans, enligt Anders Thunberg. Här finns flera specialister. Nils Wallin Håkanson är en av dem. Han har både amerikansk och europeisk specialistkompetens i ögonsjukdomar och nyligen lämnade Berit Wallin Håkanson sin anställning på Bagarmossens djursjukhus i Stockholm för att börja här. Också hon har europeisk specialistkompetens i ögonsjukdomar. Tillsammans kommer de att ta emot ungefär 1 500 patienter per år.

”Vi har förbjudit övertid”

Regiondjursjukhuset ägs av en stiftelse. Verksamheten bedrivs dels på regiondjursjukhuset i Strömsholm, dels på filialerna i Västerås och Eskilstuna. Mia Runnérus arbetade i många år på filialen i Västerås, innan hon i september i fjol tillträdde sin nuvarande tjänst som chefveterinär på Strömsholms Regiondjursjukhus. Hon är specialist i hundens och kattens sjukdomar, men har arbetat mycket med vård av exotiska djur, det var till exempel hon som opererade den omskrivna muränan Gudrun vars käke slets sönder av muränan Göran på Skansen i höstas. Nu basar hon för en stor organisation, 130 personer är anställda, varav 30 smådjursveterinärer.

”Jag är den förste vd:n och ickeveterinära chefen här. Organisationen blev så stor i mitten av 1990-talet att stiftelsen tillsatte en vd”, säger Anders Thunberg.

– Min egentliga roll är väl vad man kallar administrativ chef över verksamheten. Fast det är viktigt att hålla fingertoppskänslan igång. Jag brukar ta en fågel eller ödla varje dag, säger hon.

VD:n Anders Thunberg inflikar att Mia sysslar egentligen inte med administration i traditionell mening.

Faktaruta:

Strömsholms Regiondjursjukhus
Ägs och drivs av en stiftelse

Regiondjursjukhuset har funnits sedan 1964 och tar emot:
17 000 smådjur/år
3 000 hästar/år
samt ytterligare 17 000 smådjur/år vid klinikerna i Västerås och Eskilstuna

Beräknad omsättning år 2001: 60 miljoner kronor, varav smådjur utgör 40 miljoner kronor

Vd:n heter Anders Thunberg och han anställdes som den såväl förste vd:n som den förste ickeveterinära chefen på djursjukhuset 1996.

– Bakgrunden till att stiftelsen ville ha en vd, var säkert att man hade insett att organisationen blivit så stor att man behövde arbeta mera med företagsledning och organisationsstruktur. Vid den tidpunkten skulle stiftelsen bli av med sitt verksamhetsbidrag, så kombinationen av att verksamheten utökats och mindre pengar tror jag ledde till att de ville ha en vd här, säger han.

– Administration låter som om man sitter på ett rum och går igenom papper. Det är ett så negativt laddat ord, inte minst i den här branschen. Visst är pappersexercis en del av ditt arbete, men det viktigaste som du sysslar med är en förstärkning av det nära ledarskapet, säger Anders och tittar på Mia.

– Det är viktigt att personalen blir sedd. Det är grunden för att trivas. Inte minst på en så här stor arbetsplats.

Det har skrivits och talats mycket om stressen och utbrändheten vid just djursjukhus under de senare åren. Anders och Mia är överens om att stress undviks bäst genom god planering.

– Det finns väldigt mycket av tradition att man ska jobba tills arbetet tar slut. Inte till att man schemamässigt råkar sluta. Här tar arbetet ju i princip aldrig slut, så stress kan bara undvikas genom god planering. Och god planering görs av goda chefer. Mia är en god chef, slår Thunberg fast.

– Vi har i princip förbjudit övertid. I och med detta hoppas jag att vi lär oss planera det dagliga arbetet bättre så att alla veterinärer och teknisk personal kan gå hem i tid. Schemateknisk finns det andra veterinärer som kan ta över. Nu fungerar inte detta alltid, men målsättningen är att övertiden ska minimeras, säger Runnérus.

Regiondjursjukhuset i Strömsholm tar emot ca 17 000 sällskapsdjur per år. 2001 har man utnämnt till djurägarens år, vilket bland annat innebär lite extra service och information till kunderna.

Djurägarens år

Sjukhuset har ett eget laboratorium bemannat med 3,5 tjänster. Alla prover analyseras där och alla provresultat ska vara klara när djurägaren hämtar hem sitt djur.

– Ägarna ska, förutom en klar diagnos, även ha fått en prognos och behandlingsplan, när de lämnar oss. De ska slippa ringa och fråga vad proverna visade. Det är en stor styrka att kunna erbjuda den servicen, men det är också en stor belastning för labbet. Men så har vi bestämt att vi vill ha det, säger Runnérus.

Djursjukhuset har utnämnt år 2001 till djurägarens år. Förutom klara provresultat och behandlingsplaner, ingår också ett nybadat djur vid hemgång.

– Vi vet mycket väl att vården är dyr, så med respekt för djurägaren ska deras djur vara i fint skick när de lämnar oss. Tanken med ”Djurägaren 2001” är att vi ska ställa oss frågan hur skulle jag som djurägare velat behandlas om jag vore kund?

Ett sätt att förklara varför behandlingarna kan bli dyra ger datorn vid ultraljudet möjlighet till.

– Vi skriver ut bilderna som fås på ultraljudet och ger bilden till djurägaren. Då är det lättare att förklara vad djuret lider av och varför man ibland måste göra kostsamma åtgärder. Vi går gärna igenom kvittot tillsammans med djurägaren. Så tror jag att vi kommer få en ökad förståelse för prissättningen inom svensk djursjukvård.

Katarina Hörlin Barnekow

Interlingua – det lättlärda och välbehövliga språket

Den 15 januari firades den internationella Interlinguadagen. Interlingua är ett så kallat hjälpspråk som sammanställts utifrån de stora europeiska språken och latinet. Författaren till följande artikel hoppas att Interlingua ska slå igenom bättre inom t ex medicinsk och veterinärmedicinsk litteratur, då det anses lätt och neutralt för alla länder.

Interlingua är ett så kallat hjälpspråk som sammanställts med de stora europeiska språken och latinet som grund. Det har därför kallats det moderna latinet. Latinet har alltid haft stor betydelse i vetenskaplig, inte minst medicinsk, nomenklatur, men nu för tiden är det få som behärskar detta svåra språk. Interlingua har sammanställts av mycket kompetenta språkforskare under flera årtionden men är alltså egentligen inte konstruerat utan utgör minsta gemensamma nämnaren av europeiska språk och latin.

Interlinguas ordförråd är mycket lättlärt och har valts med stor omsorg för att likna orden i så många andra språk som möjligt. Till skillnad från i latinet och i alla andra språk är grammatiken ytterst förenklad. Grundreglerna i grammatiken får plats på ett par A4-sidor. Uttalet är också mycket lätt och det är ovanligt lätt att uppfatta det talade språket eftersom uttalet följer ortografin helt. Betoningsreglerna är enkla. Interlingua låter mest likt italienska och latin.

Ökat intresse för interlingua

Intresset för språket har ökat mycket under senare år tack vare Internet. Det har använts bland annat i ”Summaries” i vetenskapliga artiklar i många medicinska tidskrifter och kongressreferat. FN:s artiklar om de mänskliga rättigheterna kan man läsa på detta språk.

EU:s språkproblem skulle kunna minskas om man valde detta språk som huvudspråk och slapp översätta i oändlighet. För närvarande sker översättningar på 132 sätt men det kommer att öka dramatiskt. Att något av de stora europeiska språken skulle kunna bli dominerande torde de andra stora språkens företrädare sätt stopp för eftersom det bevisligen innebär ett alldeles för stort övertag att få läsa och skriva på sitt modersmål, något som tyvärr svenska EU-parlamentariker och många andra inte inser. Idag är tyska, inte engelska, det vanligaste modersmålet inom EU vilket brukar förvånar många.

Exempel på Internet

Tag gärna en titt på följande Internetsidor och du kommer att bli överraskad av hur lätt det är att förstå interlingua:
http://www.interlingua.com/,
http://www.interlingua.nu/,
http://www.unhcr.ch/udhr/lang/119.htm (FN:s mänskliga rättigheter) och
http://www.start.at/interlingua

I översättningsprogrammet Babylon som kan laddas ner gratis från Internet är Interlingua-English en av de mest eftersökta ordlistorna. Det finns även Swedish–Interlingua och Interlingua–Swedish: http://info.babylon.com/cgi-bin/search.cgi?layout=results.html&search=&cat=1&sorts=s

För att få en uppfattning om språket har jag översatt en ”Summary” från SVT nr 16/00, sidan 879. Jag vill betona att jag är nybörjare i detta språk och tidigare endast har gymnasiekunskaper i språk.

Summario

Occurantia e consequentias de homeopathia in animales domesticate

Un questionario que requestava informationes re le occurentia de tractamentos homeopathic in le fermas de lor areas de practica esseva inviate a omne veterinarios registrate qui tractava tal animales. Le frequentia de responsas deveniva 70 % e iste veterinarios tractava plus que 50% de omne vaccas de lacte svedese. Tractamentos homeopathic esseva usate in a frequentia variate in areas varie sed, in media, tractamentos occureva regularmente in al minus 1,5 % del greges, e occasionalmente in 6,7% del greges Il ha un correlation positive inter usage augmentante de homeopathia e problemas augmentante de benesser de animales. Si problemas considerabile de benesser de animales occure-

Norrtälje Djurklinik söker vikarie

Vi söker en leg veterinär som vikarie omgående och ca 7 mån framåt. Norrtälje Djurklinik är en välutrustad klinik med bl a QBC, vettest, rtg, narkosapp. Vi tar emot smådjur som hund, katt, fågel, kanin m m.

För vidare info ta kontakt med Lena Bergström-Eriksson eller Marie Mattsson-Kollberg. Tel: 0176-22 44 55.
E-post: Norrtalje.djurklinik@telia.com

va il esseva primarimente a causa de diagnoses false o symptomas misinterpretate lo que resultava in therapia inefficiente. Totevia, areas de practica con tractamentos homeopathic sed sin problemas re benesser de animales anque deveniva registrate.

A fin de meliorar le situation omne veterinarios debe facer effortios a meliorar lor facultate diagnostic e, non le minus, le presentationes de prognoses al fermero.

On ha proponite que le lege svedese re benesser de animales deberea esser plus rigorose re le obligation de fermeros a demandar avisos veterinari pro animales malade e ordinar un obligation general a omne veterinarios a intervener quando il ha suspiciones re cruelitate contra animales.

Erik Enfors
leg veterinär
(Vallåkergatan 25,
432 37 Varberg)

Vilken är din diagnos? – Scintigrafi

Det femte scintigrafifallet i SVT:s serie handlar om en halvblodshäst med långvarig hälta. Fallet är tolkat av Per Eksell vid institutionen för klinisk radiologi, SLU.

Svensk halvblodsvalack, fem år

Anamnes: Hästen blev akut halt på höger framben för sex månader sedan. En fraktur på en hovbensgren påvisades med hjälp av röntgen, men först efter två månader. Hästen blev halt en månad senare men efter ytterligare en månad åter halt på samma ben.

Klinisk undersökning: Hästen uppvisade måttlig initial hälta på höger framben. Böjning av falanger ömmade och ökade hältan med en grad. Hovledsanestesi reducerade hältan till en markering och böjprov gav efter bedövning endast upphov till en lindrig reaktion.

Hästen remitterades för skelettscintigrafi då röntgenundersökning av distala falangerna var resultatlös. Vad kan utläsas av undersökningen?

Svar – se sidan 176

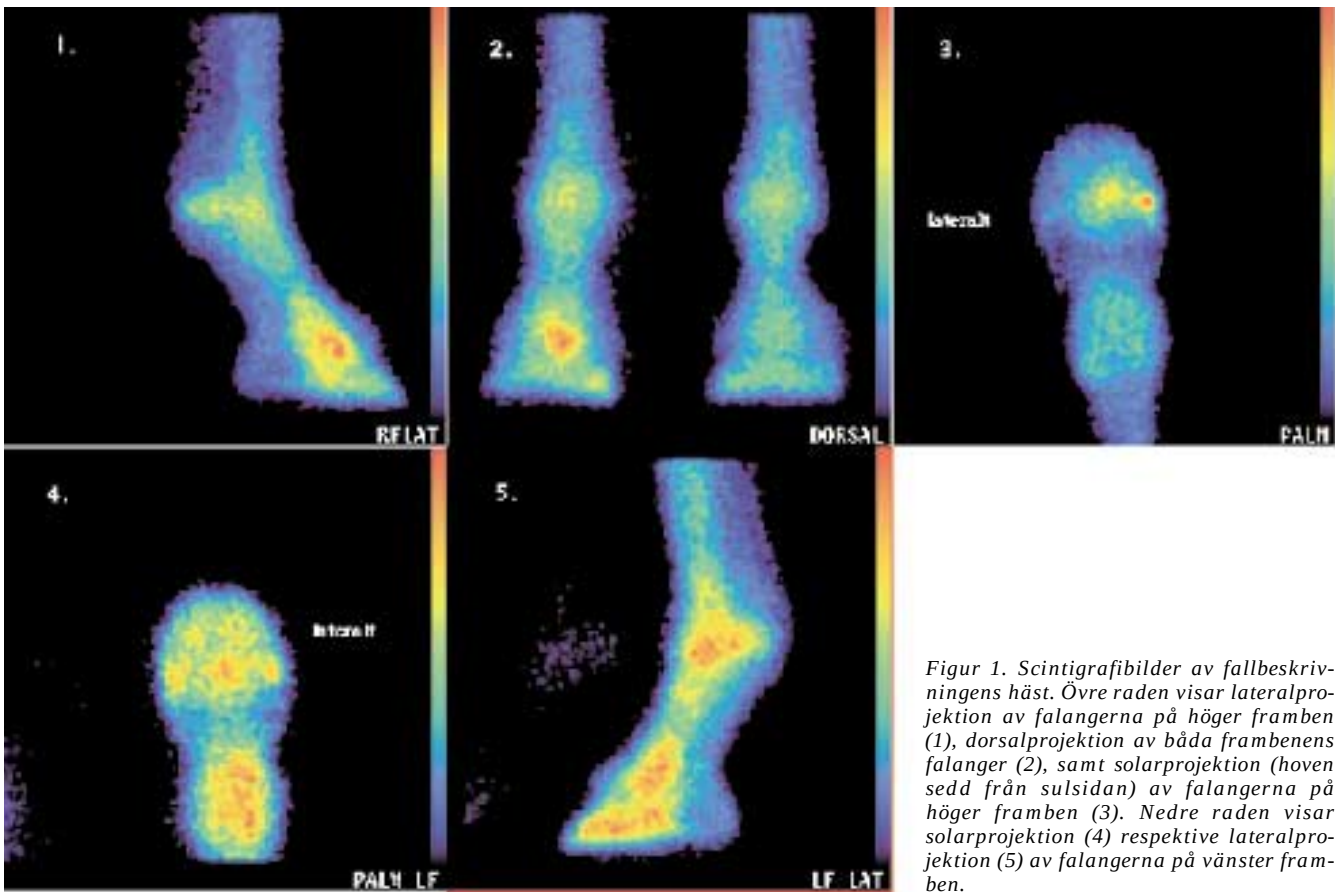

Figur 1. Scintigrafibilder av fallbeskrivningens häst. Övre raden visar lateralprojektion av falangerna på höger framben (1), dorsalprojektion av båda frambenens falanger (2), samt solarprojektion (hoven sedd från sulsidan) av falangerna på höger framben (3). Nedre raden visar solarprojektion (4) respektive lateralprojektion (5) av falangerna på vänster framben.

Dags att sluta kastrera smågrisar

Det är inte förenligt med ”Världens bästa djuromsorg” att kastrera smågrisar utan bedövning. Denna dubbelmoral går inte att försvara, menar författaren till följande insändare.

Sedan urminnes tider har vi i detta land kastrerat samtliga hangrisar utan bedövning för att slippa få så kallad galtlukt på fläsket i konsumentledet. Utan

Insänt

tvekan känner grisarna smärta då ingreppet görs, och kanske senare också. Ingreppet utförs numera på allt yngre grisar, och lagstiftningen har också följt efter och sänkt den tillåtna åldern till numera fyra veckor för att kastrera utan bedövning. Fördelen med att kastrera dem vid späd ålder (första levnadsveckan) är att sårläkningen i regel är snabb och okomplicerad. Huruvida smärtan vid operationstillfället är mindre återstår att bevisa. Det är befogat att kräva att vi behandlar våra smågrisar på ett humanare sätt vid kastration.

Två alternativ

Det finns två vägar att lösa detta problem: alternativ ett är att anlägga bedövning före ingreppet, och alternativ två är att inte kastrera alls.

Att enligt alternativ ett bedöva alla grisar före operationen skulle praktiskt sett föra alltför långt, både tidsmässigt och prismässigt etc. Ett bättre sätt att lösa problemet är att enligt alternativ två inte kastrera grisarna.

Fördelarna är flera, där den viktigaste är att bespara grisarna onödigt lidande. Vidare växer hangrisar betydligt snabbare än kastrater. Hangrisar klassar sig också betydligt bättre i slakten än kastrater. Kastrater drabbas dessutom mer av invärtes bölder än sogrisar.

Det blir då ett måste att sortera bort grisar med galtlukt i

Kastration av smågrisar utan bedövning är otidsenligt och orsakar onödigt lidande, menar insädaren.

slaktledet, så att de inte kommer ut i handeln annat än som charkuterivara, t ex korv. Man räknar med att endast ett fåtal procent hangrisar har stark galtlukt vid normal slaktålder. Denna procentsiffra kan troligen pressas ner ytterligare, om man utnyttjar ny kunskap som visar att grisarnas könsmognad kan senareläggas genom att ordna ett ljusprogram, som imiterar den långa ljusa sommaren.

Utsortering med brännjärn

För några år sedan gjorde slakterinäringen ett allvarligt försök att sortera bort hangrisar med galtlukt medelst en kemisk bestämning. Försöket utföll inte till belåtenhet och lades ner.

Galtlukten kommer tydligast fram då fläsket upphettas, kokas eller steks. Förslagsvis borde sorteringen tillgå så att man med ett brännjärn kontrollerade eventuell galtlukt direkt på slaktkroppen. Kontrollen bör utföras av kvinnlig personal, eftersom kvinnor bevisligen lättare känner galtlukten.

Kontroll och bortsortering kostar givetvis pengar, men som nämnts finns också pengar att tjäna på att låta bli att kastrera hangrisarna. Självklart måste grisarnas rätt till skälig omvårdnad beaktas.

Olle Wallin
fd distriktsveterinär

Litteraturtjänst

Lån eller kopior av artiklar kan beställas från Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek online i databasen LUKAS. För information ang användarkonto (kostnadsfritt), kopiekostnader etc kontakta Ultunabiblioteket, Låneexpeditionen, Box 7071, 750 07 Uppsala, tel. 018-67 28 09 eller 67 11 12, fax 018-67 28 53.

Lösnummer av Läkartidningen kan beställas från Läkartidningens sekretariat per brev, Box 5610, 114 86 Stockholm, eller per tel 08-790 33 00.

Adress till Dansk Veterinærtidsskrift: Rosenlunds allé 8, DK 2720 Vanløse, Danmark.

Adress till Norsk Veterinærtidsskrift: Den Norske Veterinærforening, General Birchs Gate 16, N-0454 Oslo, Norge.

Digital dermatit hos nöt
Digital dermatitis hos kvæg
Steffensen, M, Key Kristiansen, K, Lerberg Nielsen, O, Yde Bom, J, Hesselholt, M, Brix Christensen, M & Lerche Mortensen, L
Dansk VetTidsskr, 2000, 83, 22, 11–16.

Kryptorkism hos häst, 1
Kryptorchisme hos hest (1)
Ekmann, A & Lehn-Jensen, H
Dansk VetTidsskr, 2000, 83, 20, 6–9.

Simträning för hästar jämfört med trav- och ridträning
Svømmetræning af heste sammenlignet med trav- og ridetræning
Knudsen, DM, Fogd Jørgensen, P
Dansk VetTidsskr, 2000, 83, 6–10.

Hypoxemi och ventilations-perfusionsförhållande hos anesteserad häst 1
Hypoxæmi og ventilations-perfusionsforhold hos den anæsteserde hest 1
Bertelsen, MF & Christiansen, AH
Dansk VetTidsskr, 2000, 83, 24, 6–11.

Behandling av osteoartros
Behandling av osteoarthrose

Grøndahl, C & Mansa, S
Dansk VetTidsskr, 2000, 83, 24, 15–20.

Hypoxemi och ventilations-perfusionsförhållande hos anesteserad häst 2
Hypoxæmi og ventilations-perfusionsforhold hos den anæsteserde hest 2
Bertelsen, MF & Christiansen, AH
Dansk VetTidsskr, 2001, 84, 1, 6–9.

Xenotransplantation
Xenotransplantation
Christiansen, SB, Sandøe, P, Blixenkrone-Møller, M, Kornerup Hansen, A Holm, S, Fraas Johnsen, P & Kemp, E
Dansk VetTidsskr, 2001, 84, 1, 11–16.

Hypoxemi och ventilations-perfusionsförhållande hos anesteserad häst 3
Hypoxæmi og ventilations-perfusionsforhold hos den anæsteserde hest 3
Bertelsen, MF & Christiansen, AH
Dansk VetTidsskr, 2001, 84, 2, 6–9.

Paradigm utmanad – utveckling av B-celler hos får
Paradigme utfordret – utviklingen av B celler hos sau
Press, C McL & Landsverk, T
Norsk VetTidsskr, 2000, 112, 12, 825–829.

Myrsyra dödar det röda hönskvalstret (Dermanyssus gallinae)
Maursyre drep den raude hønsemidden (Dermanyssus gallinae)
Gjerde, B
Norsk VetTidsskr 2001, 113, 1, 5–8.

Smittsamma utslag runt munnen påvisade hos tamren i Norge
Smittsom munnskurv påvist hos tamrein i Norge
Tryland, M, Oksanen, A, Aschfalk, A, Josefsen, TD & Waaler, KA
Norsk VetTidsskr 2001, 113, 1, 9–13.
Utbrott av aviär pasteurellos och hönskolera i Norge 1999
Utbrudd av aviær pasteurellose og hønsekolera i Norge i 1999
Engström, B, Garseth, ÅH, Christensen, JP & Holstad, G
Norsk VetTidsskr, 2001, 113, 1, 15–19.

Ur Läkartidningen

Homeopati – enbart placebo?
Aly, K-O
Läkartidn, 2000, 97, 49, 5754.

Creutzfeldt-Jakobs sjukdom och andra prionsjukdomar: Nuläget
Lundberg, PO
Läkartidn, 2000, 98, 1–2, 19–24.

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag.

Från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen

Vid veterinärförbundets styrelsesammanträde nr 9/00 den 13–14 december 2000 behandlades bland annat följande frågor:

C 15-utredningen

En arbetsgrupp på Jordbruksverket arbetar för närvarande med omarbetning av Jordbruksverkets kungörelse om förskrivning och utlämnande av läkemedel i samband med djursjukvård (C15). Sveriges Veterinärförbund representeras i arbetsgruppen av Erik Kjellgren. I arbetsgruppen diskuteras bland annat frågor som berör delegerad behandling, kontroll av delegerad behandling och eventuella avtal mellan djurägare och veterinär där delegerad behandling tillämpas. En preliminär tidsplan för att få fram ett nytt förslag är satt till månadsskiftet februari/mars 2001.

Nya ledamöter i SVF:s kommittéer och nämnder

Ett antal nya ledamöter invaldes i bland annat Nämnden för Agria försäkringsbolags understödsfond för veterinärer, SVF:s understödsfond, redaktionskommittén, Veterinärhistoriska muséet i Skara, banveterinärkommittén och representant i WVA:s generalförsamling.

Sammanträdesplan för förbundsstyrelsen för 2001

Sammanträdesplanen för 2001 fastställdes. Planen kan ses på SVF:s hemsida www.svf.se.

Portokostnader för Svensk Veterinärtidning

Då merkostnaderna för portot vid försändelse till utlandsstuderande är ca 300 kr/medlem och år, beslutade förbundsstyrelsen att respektive utlandsstuderande får stå för portokostnaden.

Avtal om eventuell uppkoppling till veterinära databaser

Framför allt yngre medlemmar i SVF efterfrågar möjligheten att kunna koppla upp sig mot veterinära databaser via förbundets hemsida. Detta kan medföra kostnader som drabbar antingen användaren eller alla förbundets medlemmar. Förslaget diskuterades och förbundsstyrelsen beslöt att Johan Beck-Friis vidare utreder och lämnar ett förslag till kommande förbundsstyrelsesammanträde.

Ersättning till moderatorer och föredragshållare vid Veterinärmötet

Gällande ersättningsregler för förlorad arbetsinkomst för föredragshållare samt moderatorer bör ses över.

Hästtransporter inför slakt

Förbundsstyrelsen beslöt att ge Johan Beck-Friis möjlighet att delta i ett projekt där export av hästar till utländska slakterier skall granskas.

En ny djurskyddsmyndighet

Svante Englunds förslag om en ny djurskyddsmyndighet presenterades. Förbundsstyrelsen beslutade att utredningsförslaget skall sändas ut till alla riksföreningar och sektioner med förfrågan om förslag till deltagare i en beredningsgrupp inför kommande arbete med förbundets remissvar.

Smådjursveterinär till klinik i Stockholm

Till Stockholms Djurklinik söker vi en veterinär intresserad av smådjurssjukvård. Du kommer att arbeta tillsammans med en eller två veterinärer men även självständigt. Ett plus är om Du är kunnig inom kirurgi och/eller ultraljud.

Heltid eller deltid. Tidpunkt för tillsättning kan diskuteras. Ansök före den sista mars till:
Stockholms Djurklinik tel. 08-808401
Vidängsvägen 1, 167 36 Bromma
chefvet. Håkan Björklund

Ceftiofur – ett gott val

I SVT 2/01 gick veterinärerna vid SVA:s antibiotikaavdelning ut och manade till restriktiv användning av den antibiotiska substansen ceftiofur (Excenel vet). Orsaken var bland annat substansens förmåga att utveckla resistens. Den svenska återförsäljaren Pharmacia Animal Health tillbakavisar här kritiken och menar att SVA överdriver risken för resistensutveckling.

Antibiotikaavdelningen vid SVA (AA) har dragit ut i harnesk mot ceftiofur. Substansen är, som rik-

Replik

tigt påpekas, inte ny. Det nya är indikationerna för lakterande kor. Andra antibakteriella medel har under tiden lanserats utan AA:s ampra förtrytelse: flera kinoloner, penicilliner med utvidgat spektrum, cefalosporin (för smådjur) och ett övrigt antibakteriellt medel.

Det är lite svårt att förstå att ceftiofur skulle vara den hemska drake som AA vill göra det till.

Substansens spektrum är inte bredare än det hos många andra antibiotika: aminoglykosiderna, tetracyklinerna, TMS, kinolonerna och penicillinerna med utvidgat spektrum. Ceftiofur ska inte jämföras med de humanmedicinska 3:e generationen cefalosporiner. Ceftiofur skulle mera exakt anges som tillhörande generation 2,5, då effekt saknas mot *Pseudomonas* och många opportunister, vilka är anledningen till att man använder 3:e generationen i den humana slutenvården.

Överdriven resistensrisk

Resistens utvecklas tyvärr mot alla antibiotika. Men att skriva att ceftiofur har dokumenterat stor förmåga att utveckla resistens är synnerligen överdrivet. Att efter 13 års användning i USA hitta en lokal population med 13 procent resistenta *Escherichia coli* är i jämförelse knappast alarmerande. Övrigt resonemang är tämligen spekulativt, det går oftast att hitta en referens där något elände tvärsä-

Vilken är din diagnos? – Svar

Scintigrafi

Scintigrafi visade ett måttligt till kraftigt ökat upptag dorsalt och distalt i kronbenet på höger framben med intensitetscentrum strax medialt om medianplanet (se pil i bild 1 och 2 samt dubbelpil i bild 3) Upptaget i sin helhet var relativt utbrett i kronbenet. I hovbenet på höger framben sågs ett lokalt, måttligt ökat upptag beläget i mediala hovbensgrenen (se pil i bild 3). På vänster framben påvisades ett lindrigt till måttligt ökat upptag i strålbensområdet (se pil i bild 4 och 5).

Kommentar

Hältan var i detta fall väl lokaliserad med hjälp av diagnostiska anestesier. Ibland ses kraftigt ökat scintigrafiskt upptag utan att några tecken på röntgenologiska förändringar kan påvisas i samma område. Efter den scintigrafiska undersökningen utfördes ånyo röntgen av de områden där scintigrafiska fynd påvisats, dock utan att ytterligare förändringar kunde ses. Eftersom inga tecken på fraktur/fissur, osteoartros eller periostala reaktioner kunde ses och med tanke på anamnes, kliniska och bilddiagnostiska fynd, måste arbetsdiagnosen i detta fall vara misstänkt bencysta eller annan liknande process i kronbenet.

Det är väl känt att relativt stort bortfall av mineraler i skelettets inre måste till innan förändringen kan påvisas med hjälp av röntgen. Som regel omges aktiva processer av en varierande grad av skleros som dock kan kräva flera veckor eller ännu längre tid för att kunna påvisas radiologiskt. En förnyad röntgenundersökning efter ytterligare tre till fyra veckor kan ibland påvisa förändringar som utvecklas långsamt.

Det ökade upptaget i mediala hovbensgrenen på höger framben stämde väl med den vid tidigare röntgenundersökning påvisade hovbensfrakturen. Inte heller denna förändring kunde påvisas vid efterföljande röntgenundersökning men var tydlig vid scintigrafi. Området röntgades dock inte i flera projektioner, vilket skulle kunna förklara varför frakturlinjen inte sågs. Vidare utfördes undersökningen närmare fyra månader efter föregående undersökning och under denna tid kan frakturen hunnit läka tillräckligt för att vara svår att påvisa röntgenologiskt.

Ökat upptag i kronbenet skulle i solar projektion (bild 4 och 5) kunna misstolkas som ökat upptag i strålbensområdet. Fallet illustrerar emellertid skillnaderna i utseende dessa emellan. Även ett relativt kraftigt upptag i kronbenet är inte särskilt intensivt i solar projektion, på grund av att strålningen till stor del attenueras av hovbenet. Vidare kan ökat upptag i kronbenet, som i detta fall, förväntas ses i ett område snarast beläget mellan strålbenet och semilunarområdet i solar projektion. Om förändringarna i kron- respektive strålbenet i de övriga projektionerna bedöms korrekt torde differentieringen mellan de olika skadorna inte innebära någon större utmaning.

kert förklaras av någon som varande monofaktoriellt.

I slutet av 1980-talet började ceftiofur prövas kliniskt i franska besättningar inför EU-godkännande. Dessa besättningar fortsatte med och använder även idag ceftiofur utan terapi- eller resistensproblem. Besättningarna har följts in vitro och bakterieisolat uppvisar inte resistens. Isolat av *Fusobacterium necrophorum* (27 stycken) från 1998 uppvisade ironiskt nog lägre MIC än stammar (10 stycken) testade 1986, före ceftiofurbehandlingarna. Skillnaden om ett steg, 0,125 respektive 0,25 µg/ml, kan givetvis vara slumpmässig. Men inte tyder den på resistensutveckling. *Pasteurella multocida, Mannheimia haemolytica* och *Haemophilus soyrenus* (157 stycken) isolerade i Holland och Frankrike 1998-99 uppvisade alltfort MIC90 ≤ 0,03 µg/ml.

Obetydlig mjölkutsöndring

Rubrikutbrottet ”Ceftiofur utsöndras i mjölk” är inte bara missledande utan även misskrediterarande mot vår livsmedelsmyndighet. Ceftiofur utsöndras i mjölk i mängder under MRL, som ju i sin tur är satt med säkerhetsmarginal. Likaså utgör mjölken ingen risk för mejerierna produktförädling. Säkerhetsmarginalen gäller såväl vid hälsa som vid mastit och innefattar även individuella variationer mellan djur. Nollkarens för mjölk är inte unikt bara för Sverige utan gäller även för flera andra västeuropeiska länder. MRL-värdet för ceftiofur är inte heller speciellt högt, många andra antibiotika har samma eller högre.

Kostnadsaspekten får bedömas av de närmast inblandade. Detta givet, måste det främsta syftet vara, för veterinären och djurägaren i samförstånd, att bota eller att minska lidande. Möjligheten till tidig och effektiv behandling av infektioner under full laktation utan kraftiga ekonomiska konsekvenser, öppnar härvid en intressant och positiv möjlighet inte minst från djurskyddssynpunkt.

Staffan Bernstad
Pharmacia Animal Health

Granskning av artiklar

Samtliga artiklar som inkommer till Svensk Veterinärtidning (med undantag av insändare, reseberättelser o d) granskas före publiceringen. Granskningen avser artikelns sakinnehåll och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från veterinärmedicinska fakulteten eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

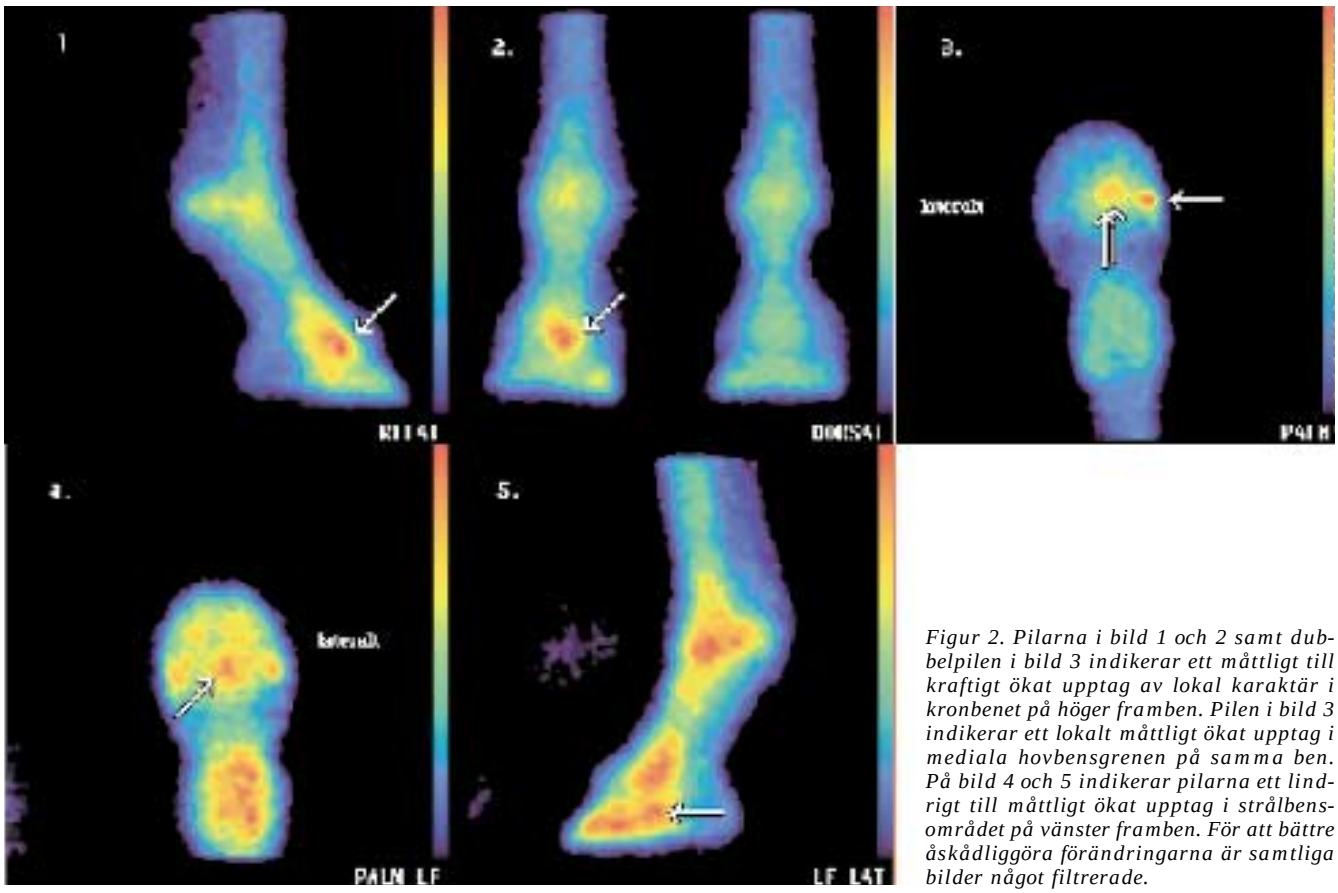

Figur 2. Pilarna i bild 1 och 2 samt dubbelpilen i bild 3 indikerar ett måttligt till kraftigt ökat upptag av lokal karaktär i kronbenet på höger framben. Pilen i bild 3 indikerar ett lokalt måttligt ökat upptag i mediala hovbensgrenen på samma ben. På bild 4 och 5 indikerar pilarna ett lindrigt till måttligt ökat upptag i strålbensområdet på vänster framben. För att bättre åskådliggöra förändringarna är samtliga bilder något filtrerade.

Tyska veterinärer fast för olaglig läkemedelshantering

Skandalerna kring djurhanteringen i Europa fortsätter. I slutet av januari avslöjades att ett 20-tal tyska veterinärer i Bayern sålt olagliga läkemedel till svinbönder. Avslöjandet resulterade i att veterinärer arresterades och den lokale ministern fick avgå.

En ny skandal rörande läkemedelshantering, livsmedelssäkerhet och fodertillsatser rullade igång i Tyskland och Österrike i slutet av januari. Som en följd av ihållande rykten om spridning av otillåtna läkemedel inom svinproduktionen, gjorde den tyska polisen tillslag hos 19 svinuppfödare i Tysklands rikaste delstat Bayern. Polisräder gjordes även på kontoren hos 19 veterinärer i området. En veterinär i den bayerska staden Straubing arresterades misstänkt för olaglig försäljning av hormoner samt otillåtna antibiotika och vacciner. Den lokala polisen sade att stora mängder illegala substanser påträffades vid dessa räder och att utredningen fortsatte hos ett antal veterinärer. Som en följd av detta fick den regionala hälsovårdsministern avgå anklagad för att ha ignorerat varningar om vad som pågick. Eftersom Bayern också är den delstat som haft flest fall av BSE blev denna ytterligare händelse ministerns fall.

Fler kräver ”bioprodukter”

I grannlandet Österrike är ca 65 svinproducenter under utredning och 17 av dessa är placerade i ”karantän”, medan myndigheterna undersöker anklagelser om att även de handlat av de tyska veterinärerna och smugglat in illegala läkemedel från Bayern. I urinprov från djur som togs på dessa gårdar påvisades också antibiotika i 18 prover. I de fortsatta testerna konfirmerades att det rörde sig om otillåtna substanser, och utredningen fortsätter.

Trots att de båda ländernas livsmedelsmyndigheter försöker lugna ner konsumenterna och undvika panik kommer detta ändå som en chock i dessa två länder, där korvkonsumtionen är högst i världen och korven oftast

tillverkas av fläsk. Konsumtionen av den österrikiska nationalrätten wienerschnitzel, som också görs på fläsk, har dock ännu inte visat några tecken på nergång. Snabbmatsrestaurangen ”Schnitzel Heaven” i Wien har t ex inte förlorat några kunder. En nedgång i köttkonsumtionen hade redan setts efter BSE-skandalen och hotet mot fläsket gör nu att efterfrågan på ekologiskt kött ökar kraftigt. Enligt en nyligen genomförd undersökning är det 46 procent av konsumenterna som övergått till så kallade ”bioprodukter”, och dessa var också villiga att betala mer för sådan mat. I Österrike finns ca 20 000 småjordbrukare som föder upp sina djur ekologiskt.

Minskad tilltro till veterinärer

Både Österrike och Tyskland har varit stolta över sin goda veterinärstandard och kvalitet, men tilltron till veterinärerna har nu minskat hos allmänheten. Österrikes jordbruksminister har lovat att eventuella lagbrytare kommer att hanteras hårt. Denna händelse föranledde också Österrikes jordbruksminister att ta upp frågan som en extra punkt vid ministerrådet den 29 januari. Österrike krävde vid detta möte totalförbud mot antibiotika i djurfoder.

Källor: Reuters English News Service, Deutsche Presse-Agentur, Agence France-Press 23-29 januari 2001.

Översättning:
Christina Arosenius

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om Du skall tillträda Din första tjänst

kontakta förbundskansliet

för rådgivning innan Du träffar avtal om anställningen. Ring Anders Lefrell eller Amelie Lothigius, tel 08-654 24 80.

Information rörande litteratur inom specialistutbildningsprogrammen

Inför utarbetande av examensarbetena har vi tidigare rekommenderat boken ”Vetenskapligt skrivsätt och muntlig presentation” av Birgitta Malmfors, SLU som lämplig läsning för aspiranterna inom specialistutbildningsprogrammen. Denna bok har nu omarbetats och uppdaterats och finns numera bara tillgänglig på engelska med titeln ”Writing and Presenting Scientific Papers”. Den kan nu inte heller köpas från SLU utan måste beställas från Nottingham University Press i England (www.nup.com), till en kostnad av £ 15/styck + porto. Vid inköp av mer än 5 böcker samtidigt blir dock kostnaden £ 10/styck samt portofritt. SVS har redan gjort en större beställning åt de handledare som deltog i förra handledarmötet och priset blev då 145 kronor + moms + svenskt porto. Vi bedömer att detta blir minst 50 kronor billigare än vid individuell beställning, lite beroende på den dagsaktuella växelkursen för pundet.

SVS vill nu gärna hjälpa handledare, aspiranter och utbildningsplatser med ytterligare beställningar om behov finns. Enligt ledamöterna i ESK bör denna bok finnas tillgänglig på samtliga utbildningsplatser och den kan också vara till nytta för andra än aspiranterna. Beställningar kan insändas till Marianne Lundquist (marianne.lundquist@svf.se) eller Christina Arosenius (christina.arosenius@svf.se) på förbundskansliet. Ange antal beställda exemplar och till vem fakturan skall skickas.

OBS! – Du som är aspirant inom specialistutbildningen för hund och katt – Du är väl medlem i SVS Smådjurssektion?

Du behövs som medlem i SVS Smådjurssektion! Vi arbetar med frågor som berör alla smådjursveterinärer, bland annat fort- och vidareutbildningsfrågor. Dessa är särskilt intressanta för dig som yngre kollega, så var medlem och tag chansen att påverka! Det är viktigt för dig och hela kåren.

Medlemmar i SVS Smådjurssektion får förtur till många av djurslagsspecialiseringskurserna, vilket kan ha betydelse för dig som aspirant eftersom dessa kurser ofta är fulltecknade. Dessutom är det vanligt att kursavgiften är lägre för dig som är medlem.

Som medlem i SVS Smådjurssektion blir du automatiskt medlem i WSAVA och får tidskriften ”The European Journal of Companion Animal Practice” per post tillsammans med Smådjurssektionens utskick två gånger om året. I utskicken finns bland annat information om kommande kurser, rapporter från de olika intresseföreningarna (Jamaren, Skalpellen, Skinnklubben etc), samt diverse information som är av intresse för dig som smådjurspraktiker.

Mer information om SVS Smådjurssektions arbete hittar du på Veterinärförbundets hemsida *www.svf.se.*

För att bli medlem kontaktar du Marianne Lundquist på veterinärförbundets kansli. Telefon: 08-654 24 80.

Styrelsen
SVS Smådjurssektion

You’ll find a creative and challenging environment

We’re looking for

toxicological/experimental pathologists [Södertälje]

The Pathology Department at Safety Assessment, AstraZeneca R&D Södertälje, Sweden, is providing pathology support in drug development from early discovery to product support, and is dedicated to fostering a progressive environment that is open to new ideas. We are applying state-of-the-art techniques in an integrated approach, using molecular pathology techniqes as well as more traditional diagnostic tools for pathological evaluation of preclinical studies on both conventional laboratory animal models and alternative models, such as transgenic animals. AstraZeneca invites enthusiastic, creative individuals for the following full-time positions as toxicological/experimental pathologists to join our Swedish pathology team. The persons appointed are expected to show individual initiative while working in a close knit team of pathologists, molecular toxicologists, toxicologists, project and scientific leaders, and associated support staff in Sweden, and maintaining close contacts with colleagues in the UK and US. Thus, excellent interpersonal and intercultural skills, communication abilities and experience with multidisciplinary interactions in a team based setting are required.

Toxicological pathologist:

Qualifications for this position include a DVM or MD with in-depth knowledge and experties in toxicological pathology with well developed diagnostic skills in necropsy and histopathology in laboratory animals, as well experience in outsourcing, reporting and problem solving of investigative and regulatory pathology results. A broad understanding of the preclinical procedures involved in pharmaceutical research and development, and interactions with worldwide regulatory authorities are also desirable.

Experimental pathologist:

Applicants for this position are anticipated to have a DVM or MD and preferably a Ph.D., or be an experimental pathologist with a Ph.D. To improve the capability in experimental pathology in order to support discovery and investigative efforts in pharmaceutical research and development, the holder of this position will be expected to apply advanced techniques of molecular pathology, immunohistochemistry and quantitative methods in conjunction with traditional diagnostic investigations. Thus, incumbent should have a strong background and expertise in molecular and cellular pathology techniques.

For further information, please contact ronny.fransson-steen@astrazeneca.com.

Welcome with your application marked ”Pathologist” no later than March 20, to: hannes.vedin@astrazeneca.com or to: AstraZeneca R&D, Hannes Vedin, B:213, Human Resources, 151 85 Södertälje, Sweden.

Further information regarding these and other available jobs can be found on our website. You can also e-mail your application:

www.astrazeneca.se

LEADING INNOVATION IN WORLD HEALTHCARE AstraZeneca

AstraZeneca is one of the world’s leading pharmaceutical companies with approximately 50,000 employees. In Sweden, about 10,000 people work for the company in pharmaceutical research, production and marketing.

IGNELL OCH PARTNERS

Sveriges Veterinärförbund 2001

(Stiftat 6 oktober 1860)

Styrelse
Ordf: Dag Hultefors (t o m 2004)
V ordf: Åsa Bergquist (t o m 2002)
Ilmars Dreimanis (t om 2002)
Torkel Ekman (t o m 2004)
Evamari Lewin (t o m 2002)
Karin Pettersson (t o m 2004)
Per Sahlander (t o m 2002)
Susanna Sternberg (t o m 2004)
Anders Forslid (SVS ordf) (t o m 2002)

Hedersledamöter
Svenska
Statsrådet m m Eric Holmqvist (1971)
Professorn Hans-Jörgen Hansen (1974)
Professor emer Ingmar Månsson (1974)
F länsveterinären Gunnar Fogdegård (1987)
F försvarsöverveterinären Gunnar T Krantz (1992)

Utländska
Sjefveterinær Per Gjestvang, Hamar (1965)
F generalsekretær Svein Kvaløy, Oslo (1994)

Ständiga ledamöter
Professorn Lennart Krook (1966)
Professorn Kurt Erne (1972)
Bibliotekarien Per-Ola Räf (1978)

Förtroenderåd
Lars Audell, Christina Greko, Maria Jackert-Jernberger, Peter Jacobsson, Håkan Kasström; suppleant Harald Jutterström. (Valda t o m 2002)

SVF:s och försäkringsgivarens Skadeprövningsnämnd
För SVF: Göran Jönsson (ordf), Harry Pettersson; suppleanter Gunnar Nilsson, Anita Tegel. (Valda t o m 2002)

Pensionsnämnd
Bengt Hurvell (ordf), Lena Englund, Claes Rülcker; suppleant Agneta Alerin. (Valda t o m 2002)

Nämnd för Agria försäkringsbolags understödsfond för veterinärer
För SVF: Sverker Dahlstrand, Ingmar Månsson; suppleant Bengt Olof Häggmar. (Valda t o m 2000)

Kommitté för utdelning ur SVF:s understödsfond
Sverker Dahlstrand, Ingmar Månsson; suppleant Bengt Olov Häggmar. (Valda t o m 2000)

Redaktionskommitté
Anna Einarsson (ordf), Peter Franzén, Karin Granath, Solveig Nilsson, Lena Stengärde samt Johan Beck-Friis (sekr, SVT). (Valda t o m 2002)

Råd för veterinärhistorisk och biografisk forskning
Nils-Olov Hellgren, Göran Jönsson (ordf), Herbert Lundström. (Valda t o m 2004)

Veterinärhistoriska muséet i Skara
SVF:s representanter i styrelsen: Bengt Hurvell (ordf); suppleant Lena Renström. Lars Garmer; suppleant Ernst Mehnert. (Valda t o m 2003)

Djurskyddskommitté
Anna Ingvar Forslid, Mats Hilmersson, Krister Martin, Sven Rejnö, Lars Thorén samt Johan Beck-Friis (ordf; djurskyddsansvarig på SVF).

Banveterinärkommitté
Lars Audell (ordf) (2002), Matts Olof Nord (t o m 2001), Lennart Rådberg (t o m 2003).

Valberedning
Agneta Alderin, Carl Hård af Segerstad, Lars-Gösta Larsson, Lars Lindblom, Anders Norling, Tore Olsson, Jan Rabe samt en DaVF-representant.

Representant i WVA:s generalförsamling
Dag Hultefors.

Representanter i FVE
Christina Arosenius, Johan Beck-Friis, Dag Hultefors, Margareta Widell.

Revisorer
Lars Bauman, Sven-Ove Olsson; suppleanter Björn Waldhagen, Sven Rydberg.

Representant i SACO:s kongress
Förbundsordföranden; suppelant vice förbundsordföranden.

Ombud i Akademikernas erkända arbetslöshetskassa (AEA)
Amelie Lothigius; suppleant Johan Beck-Friis.

Förbundets medaljörer
Förbundets år 1898 instiftade Peter Hernqvist-medalj har hittills tilldelats följande:

Guldmedaljen
J Vennerholm och G Kjerrulf (1901), W Hallander (1905), J Ekelund (1923), A Tullberg (1924), A Pålman (1926), H Magnusson (1928), P Schmidt och V Tirén (1930), G Forssell och S Wall (1933), F Regnér och K Vide (1935), J Thygesen (1939), N Frykholm (1944), L Lavesson (1945), S Brock (1950), F Domö (1954), W Hallgren (1956), N Lagerlöf (1962), I Christenson (1968), K Borg, S Hydén, A Johanssen, F Löfstedt, N Ringarp och F Sevelius (1975), G Björkman, H Bergengren, M Ekstam och E Åkerblom (1979), A Bane (1980), J-A Hahn (1981), I Dyrendahl, E Pålsson och S A Nilsson (1984), S Hedner (1985), B Andersson och I Settergren (1987), K-E Dolk och S Ullberg (1988), S-E Sjöstrand (1998).

Silvermedaljen
J Ekelund (1901), O Sandström (1905), B Carlström och A Hjärre (1931), O Carléns och E Henricsson (1932), N Lagerlöf och E Åkerblom (1934), I Christenson (1935), L Rambe (1938), F Lehnert (1939), W Hallgren och S Hoflund (1940), G Nohrman (1941), K Eriksson och K A Hermansson (1943), J Modig och I Sandberg (1944), S Rubarth (1947), I Alström, K Lilleengren, N Obel och G Wramby (1948), S Dyrendahl, O Garm, H Hedström, N Lannek och E Sandberg (1949), S Svensson, H Persson, E Åsbrink och H Brattgård (1976), I Hellberg och H Olsson (1979), S Lindh (1992), M Carlsson (1994), I-C Enström (1996).

Delföreningar
Riksföreningar
Svenska distriktsveterinärföreningen (stift 11 dec 1909): ordf Ilmars Dreimanis, sekr Kristina Olsson.

Svenska besiktningsveterinärföreningen (stift 16 dec 1917): ordf Leif Skarhed, sekr Klas Svensson.

Sveriges yngre veterinärers förening (stift 24 maj 1934): ordf Anette Karlsson, sekr Susanne Åkerblom.

Föreningen veterinärer i enskild tjänst (stift 24 okt 1970): ordf Johan Hellander, sekr Christer Gyllerup.

Föreningen för veterinärer i administrativ tjänst (stift 23 okt 1971): ordf Torsten Jakobsson, sekr Anna Waldensten.

Föreningen för veterinärer vid vetenskapliga institutioner (stift 12 nov 1971): ordf Anna Lundén, sekr Ingrid B Hansson.

Privatpraktiserande veterinärers förening (stift 14 april 1972): ordf Per Arvidsson, sekr Anneli Bjöersdorff.

Djursjukhusanställda veterinärers förening (stift 16 dec 1978): ordf Fredrike Ritter, sekr Eva Hjortstad.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Kollegium

Ordf: Anders Forslid
Vice ordf: Anne Pedersen Mörner
Ordf i respektive sektion
Gen sekr: Christina Arosenius

Sektioner

Livsmedelssektionen
ordf Anders Sandberg, sekr Karin Granath.

Hästsektionen
ordf Peter Franzén, sekr Bengt Johansson.

Smådjurssektionen
ordf Susanne Sandqvist, sekr Helene Hansson.

Husdjurssektionen
ordf Lena Stengärde, sekr Gösta Nyberg.

Försöksdjurssektionen
ordf Krister Martin, sekr Patricia Hedenqvist.

LOKALFÖRENINGAR UTANFÖR SVF

Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning (stift 14 april 1936): ordf Ulf Magnusson, sekr Bernt Jones.

Svenska länsveterinärsällskapet (stift 5 dec 1974): ordf Georg Brännland, sekr Claes Lundgren.

Svenska militärveterinärsällskapet (stift 15 sept 1897): ordf Johan Beck-Friis, sekr Börje Nilsson.

Östergötlands veterinärförening (stift 7 sept 1879): ordf Kristina Pettersson, sekr Barbro Röken.

Skånska veterinärföreningen (stift 6 april 1891): ordf Lars Ljungberg, sekr Stina Fernö.

Nerike-Västmanlands veterinärsällskap (stift 3 febr 1892): ordf Torbjörn Gatu, sekr Ann Thorén.

Stockholm-Upplands veterinärsällskap (stift 23 febr 1901): ordf Lena Eliasson-Selling, sekr Ann Lindberg.

Värmlands veterinärsällskap (stift 30 sept 1905): ordf Sven Rejnö, sekr Åsa Lundgren.

Skaraborgs läns veterinärförening (stift 10 juni 1906): ordf Kajsa Holmstedt, sekr Håkan Ekesbo.

Södermanlands veterinärförening (stift 15 okt 1908): ordf Sven Reiland, sekr Per Jonsson.

Mellersta Norrlands veterinärsällskap (stift 12 sept 1915): ordf Rolf Melén, sekr Per Erik Hånell.

Övre Norrlands veterinärsällskap (stift 17 dec 1917): ordf Mats Westman, sekr vakant.

Blekinge veterinärsällskap (stift 23 sept 1922): ordf Gunnel Wittander, sekr Katarina Ljungcrantz.

Västmanlands veterinärförening (stift 8 nov 1930): ordf Barbro Stark, sekr Magdalena Bostedt.

Gotlands veterinärförening (stift 29 sept 1935): ordf Lennart Persson, sekr Anders G L Larsson.

Älvsborgs läns veterinärsällskap (stift 25 jan 1936): ordf Gunnar Pettersson, sekr Gunnar Widén.

Göteborgs och Bohus läns veterinärsällskap (stift 29 sept 1945): ordf Lars-Magnus Olovson, sekr Lennart Pihl.

Dalarnas veterinärsällskap (stift 26 maj 1946): ordf Lars Åslund, sekr Bertil Jacobsson.

Gävleborgs läns veterinärförening (stift 26 maj 1946): ordf Roland Zetterholm, sekr vakant.

Hallands veterinärsällskap (stift 11 dec 1960): ordf Ilmars Dreimanis, sekr Christa Dörring.

Kalmar läns veterinärsällskap stift 30 maj 1964): ordf Agneta Alderin, sekr Anneli Björsdorff.

Jönköpings läns veterinärsällskap (stift 19 mars 1988): ordf Mila Laago, sekr Helena Torkelsson.

Kronobergs läns veterinärsällskap (stift 28 sept 1988): ordf vakant, sekr Mats Grabell.

Förening skall efter skedda val meddela veterinärförbundets kansli nya namn och mandattider.

SKALPELLEN

Swedish Society of Veterinary Surgery and Anesthesia

Välkommen till

Skalpellens Vårmöte

23-24/3 i Anttila, Nyskoga, Nordvärmland

Bogled, höftled och knäled – aktuella ledproblem och behandlingar.
Föreläsare: Lennart Sjöström, Ole F'son Frykman samt Arne Adolfsson
Föreläsning och diskussion – tag med egna fallbeskrivningar

Nybildade anestesiföreningen Ventilen presenterar sig och pratar anestesi

Årsmöte

Anttila, en värmländsk pärla, naturupplevelse med ett steg tillbaka i historien, Finnskogen, 1600–1800-talsmiljö, snöskoter, hundspann, rökbastu...

Inkvartering sker i dubbel- samt flerbäddsrum med hotellstandard i varsamt renoverade allmogestugor

Anmälan genom inbetalning av kursavgiften, 3000 kronor inklusive moms på pg 15260-3, AB Solstadens Smådjursklinik.
I kursavgiften ingår logi, helpension, socialt program, årsavgift i Skalpellen 2001.

Frågor eller funderingar, ring Jörgen Junkergård eller Stig Hagengård, 054-219200.

Sist men inte minst vill vi välkomna våra sponsorer:

Aga Health Care **ScandiVet** **Schering Plough**

Minnesord över Karl Bakos

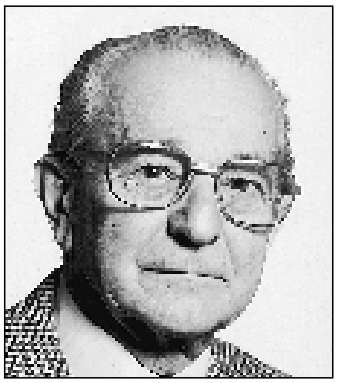

Karl Bakos var nästan 92 år gammal när han avled den 5 februari i år. För två sedan firades Karl Bakos på sin 90-årsdag av sina gamla medarbetare/kolleger och av Sveriges veterinärvirologer som minns honom som entusiastisk, lojal pionjär inom sitt arbetsfält.

Karl Bakos föddes i Ungern och blev veterinär 1933 samt Dr med Vet i Budapest 1934. Han kallades till Sverige från Ungern 1948 av Albert Hjärre, den dåvarande chefen för Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), för att på SVA sätta upp ett virusdiagnostiskt laboratorium, vilket hittills saknats. Två år efter sin ankomst till Sverige, dvs 1950, blev han laborator vid SVA:s bakteriologiska avdelning varifrån han drev veterinärmedicinsk virusdiagnostik. 1955 disputerade Karl Bakos för andra gången och nu för en svensk veterinärmedicinsk doktorsgrad. Bakos var ursprungligen bakteriolog och hans svenska avhandling handlade om *Haemophilus suis* med speciell hänsyn till serologisk differentiering av olika stammar. Andra uppmärksammade bakteriologiska forskningsprojekt gällde rödsjuka hos svin, där immunologiska aspekter hos avirulenta respektive virulenta stammar belystes.

1966 övergick Karl Bakos från diagnostik till vaccinutveckling och blev chef för forskning och utveckling vid SVA:s produktionsavdelning. Inom fjäderfänäringen i Sverige gjorde Karl Bakos en pionjärinsats i samarbete med Nils-Olov Lindgren, som då var konsulent i fjäderfäsjukdomar. Bakos utvecklade ett vaccin mot den smittsamma hjärnryggmärgsinflammationen (AE) hos fjäderfä. Vaccinet blev en stor framgång. Tillsammans med en kollega från Finland, Timo Estola, utförde Bakos också forskning med infektiöst bronkitvirus på höns. Senare utvecklade han även ett vaccin mot parainfluensa-3-virus. Detta virus förorsakar kostsamma luftvägslidanden hos nötkreatur. En av flera uppmärksammade insatser utförde han i samarbete med Zvonomir Dinter och Axel Isaksson i början på 1960-talet, när de visade att den så kallade Umesjukan hade en multifaktoriell bakgrund. Sjukdomen härjade bland nötkreatur i Västerbotten och gav allvarliga diarréer och luftvägslidanden. På 1960-talet hänfördes mykoplasma till virologiska laboratorier och Karl Bakos var intensivt engagerad i utvecklande av ett vaccin mot *Mycoplasma hyorhinis* hos svin.

Listan på Karl Bakos insatser kan göras lång men hans personlighet är något som man gärna minns som sydländskt temperamentsfull, disciplinerad med höga krav på sig själv och sin omgivning. Uppskattningarna har också kommit inte minst från hans gamla hemland Ungern när han 1983 blev Jubeldoktor och tio år senare Diamantdoktor. Kolleger i Sverige kommer att minnas Karl Bakos för de pionjärinsatser han utfört inom svensk virologi och mykoplasmologi och för utvecklingen av dessa discipliner vid SVA och veterinärmedicinska fakulteten.

Sandor Belak
Göran Hugoson
Bengt Hurvell
Berndt Klingeborn
Tommy Linné
Bror Morein

Södra Älvsborgs Husdjur

Södra Älvsborgs Husdjur är djurböndernas service- och kunskapsföretag i Södra Älvsborg. Förutom avbytarservice, semin och kokontroll arbetar vi med rådgivning inom djurhälsovård, mjölkkvalitet, utfodring och avel. Vi är ca 50 anställda med två fältsektioner och ett huvudkontor.

Vi söker nu en ny Chefveterinär

Vi söker en efterträdare till vår chefveterinär som övergår till annan verksamhet. Förutom det traditionella ansvaret för semin- och fertilitetsarbetet innehåller tjänsten arbete med förebyggande djurhälsovård och mjölkkvalitet. Tjänsten är placerad vid huvudkontoret i Borås.

En stor del av det veterinära fältarbetet i föreningen sker genom delegation till vår kunniga fältpersonal. Inarbetade rutiner finns för arbetet i bekämpningsprogrammen för leukos, BVD m fl sjukdomar. Tillsammans med de praktiserande besättningsveterinärerna i området har Nöthälsoprogrammet FRISKKO startats upp.

I samarbete med Svensk Mjölk, Svensk Avel, SLU m fl sker en fortlöpande utveckling av föreningens tjänster.

Vi söker Dig som har erfarenhet från arbetsområdet, har lätt för att uttrycka Dig i tal och skrift samt har förmågan att leda och entusiasmera medarbetare.

Tjänsten är en del i ett lagarbete varför stor vikt läggs vid förmågan att samarbeta.

Närmare upplysningar lämnas av chefveterinär Håkan Landin, 033-12 55 30, 070-690 91 15 eller VD Lars Arnell, 033-12 55 30.

Välkommen med Din ansökan med meritförteckning **senast 2001-03-23** under adress: **Södra Älvsborgs Husdjur, Slakthusgatan, 504 41 Borås**

Bokanmälan

The Veterinary Formulary – femte upplagan 2001

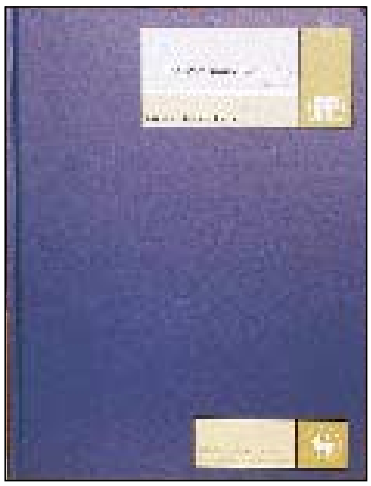

The Veterinary Formulary
Redaktör: Yolande Bishop
Förlag: Pharmaceutical Press,
Femte upplagan 2001.
Antal sidor: 712, inga bilder.
Pris: £ 69,95 + porto vid beställning hos förlaget, e-mail: pharmpress@rpsgb.org.uk
ISBN: 0-85369-451-6

Den andra upplagan av rubricerade bok anmäldes i Svensk Veterinärtidning 8–9/94. Den nu aktuella, avsevärt omarbetade, femte upplagan utges i samarbete med British Veterinary Association, med ett 60-tal medverkande och en rådgivande kommitté.

Boken innehåller dels olika avsnitt om läkemedelsförskrivning till olika djurslag, dels allmänna råd om läkemedelsförskrivning samt kortfattade monografier om enskilda läkemedel respektive läkemedelsgrupper. Ett mycket bra sökordsregister avslutar boken. Hänvisningar till de översiktliga läkemedelsmonografierna i denna bokanmälan sker genom att sidnumren anges med *kursiv stil*.

Avsnitt med olika karaktär

Boken delas in i avsnitt som har litet olika karaktär. Inledningsvis ges en allmän översikt av klassificering av läkemedel, förskrivningsrutiner, misstänkta biverkningar, handhavande av läkemedel, journalföring, läkemedelsrester i livsmedel m m. Vidare presenteras den brittiska veterinärföreningens riktlinjer för ”genomtänkt användning” (prudent use) av antimikrobiella substanser. Först allmänna pekpinnar som vid det här laget borde vara godtagna och praktiserade av samtliga veterinärer i Sverige. Sedan specifika riktlinjer för användning av antibiotika till fåglar, hästdjur, svin, får, sällskapsdjur, nötkreatur, fisk, amfibier med flera udda djurslag. Nästa kapitel behandlar förskrivning av läkemedel till tävlande djur och där presenteras regelverk som framför allt är aktuella för brittiska förhållanden, men vissa internationellt accepterade gränsvärden (som även är aktuella inom svensk travsport) presenteras också.

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för säkra livsmedel i ett ”jord till bord” perspektiv. En huvuduppgift för enheten för inspektion och samordning är att genom inspektionsverksamhet och annan myndighetsutövning verka för att konsumenter i Sverige, EU och i förekommande fall tredje land tillförsäkras livsmedel producerade i enlighet med gällande lagstiftning. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 290 personer. Ytterligare ca 180 medarbetare återfinns på slakterierna runt om i vårt land. Verket omsätter ca 280 miljoner kr årligen. Se även www.slv.se

Livsmedelsverket (SLV) söker

Enhetschef

för inspektion och samordning vid Tillsynsavdelningen

Arbetsuppgifter
Ansvaret för IS-enheten innebär att du
- ansvarar för SLVs inspektionsverksamhet
- ansvarar för stöd till och samordning av den kommunala livsmedelstillsynen
- ansvarar för delar av SLV:s myndighetsutövning
- vidareutvecklar likvärdighet och samsyn i livsmedelstillsynen i landet, både SLVs och kommunernas
- formulerar mål, planerar, leder och följer upp verksamheten
- har personalansvar för ca 25 medarbetare, huvudsakligen veterinärinspektörer och statsinspektörer
- har resultat- och ekonomiansvar

Utbildning, erfarenhet och personlighet
Vi vill att du har goda ledaregenskaper och god kommunikations- och samarbetsförmåga. För befattningen krävs också lämplig akademisk utbildning (veterinär-, mikrobiologi-, miljö- och hälsoskydds- el. mots. utbildning) samt goda kunskaper i engelska. Kunskaper och erfarenheter från livsmedelsindustri samt erfarenhet av myndighetsutövning är meriterande.

Upplysningar
För ytterligare upplysningar är du välkommen att ringa tillsynschef Åsa Breding, personalchef Gunilla Markgren eller administrativ chef Barbro Halén. Alla finns på tel.nr. 018-17 55 00. Fackliga företrädare för ST och SACO nås på samma telefonnummer.

LIVSMEDELS VERKET

Ansökan
Välkommen med din ansökan, märkt dnr 578/01, senast den 19 mars 2001, under adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via e-post: livsmedelsverket@slv.se

Vad man skall tänka på i samband med förskrivning till njur- och leverskadade djur, dräktiga, unga och gamla djur beskrivs också i särskilda avsnitt. Ett kapitel om förgiftningar tar upp aktuella antidoter.

Doshänvisningar saknas

Läkemedlen presenteras därefter gruppvis med början med antimikrobiella medel. De olika antibiotikagruppernas egenskaper presenteras allmänt, följt av speciella dosrekommendationer för varje enskilt preparat. Som påpekats i tidigare recensioner av denna handbok saknas referenser till varifrån de aktuella doseringshänvisningarna är hämtade. Det är därför svårt att avgöra om det ligger specifika kliniska studier bakom dessa doseringsförslag eller om de är extrapolerade från humanmedicinen eller ett slags allmän ”erfarenhet”. Jag har tidigare jämfört denna handbok med Plumb's Veterinary Drug Handbook, som ju föredömligt anger alla källor till de publicerade doseringsförslagen.

Några felaktigheter

Övriga läkemedelsgrupper presenteras sedan på likartat sätt. Det är förvånande hur heltäckande boken är med avseende på för veterinärmedicinen aktuella substanser och angivande av specialitetsnamn som förekommer i Europa och USA.

Några förargliga rent felaktiga påståenden förekommer beträffande neuroleptika (acepromazin, klorpromazin och proklorperazin). Det påstås nämligen att dessa substanser har blockerande effekt på alfa$_2$-adrenerga receptorer (s 316: *3.4.2 Drugs used in the prevention of motion sickness*). De aktuella substansernas effekter finns dock korrekt beskrivna på sidan 361 där de presenteras enligt följande: ”...are neuroleptics that are effective sedatives commonly used in veterinary practice. They have a wide range of activity arising from their depressant actions on CNS, dopamin inhibitory, alpha-adrenoceptor blocking, and weaker antimuscarinic activities.” Författarna borde kanske här påpekat att den alpha-adrenoceptorblockerade förmågan är specifik för *alfa$_1$*-adrenoceptorer, något som ju ger upphov till den i allmänhet icke önskvärda blodtryckssänkningen på djur som sederas med t ex acepromazin (=Plegicil vet). Även i avsnitt *3.4.1.* står det felaktigt att acepromazin, klorpromazin och prokloperazin är alfa$_2$-receptorantagonister. De enda *alfa$_2$-receptorantagonister* som omnämns i boken är atipamezol (= Antisedan vet) och yohimbin, som ju används för ”reversering” av *alfa$_2$-receptoragonister* som t ex medetomidin och xylazin.

Mycket innehållsrik

Sammanfattningsvis kan man alltså konstatera att boken är mycket innehållsrik och att den praktiserande veterinären kan hitta doseringsförslag för praktiskt taget alla tänkbara kombinationer av olika aktuella veterinärmedicinska läkemedel och djurslag. Hur väl underbyggda dessa dosrekommendationer är, kan som nämnts ovan vara svårt att bilda sig en uppfattning om, eftersom inga källor anges.

Lars-Erik Appelgren
professor
institutionen för farmakologi och toxikologi, SLU

Disputationer

Hormonpåverkan på livmodern hos ej könsmogna tackor

Veterinär Ana Meikle, institutionen för klinisk kemi, SLU, försvarade fredagen den 16 februari sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln: ”Reproductive endocrinology of prepubertal and anestrous ewes – Regulation of uterine sex steroid receptors by ovarian hormones and effects of estradiol on gonadotropin secretion and follicular growth”. Opponent var dr Bruce Murphy, Faculty of Veterinary Medicine, Saint-Hyacinthe, Quebec, Kanada.

Den ursprungliga målsättningen med avhandlingsarbetet var att studera hur progesteron (P4) och östradiol (E2) reglerar progesteron-(PR) och östradiolreceptorexpressionen (ER) i livmodern hos ännu inte könsmogna lamm. I det första experimentet behandlades lamm med P4 och E2 tre gånger med 24 timmars intervall. Studien visade 1) att effekten av P4 följde samma mönster som tidigare rapporterats hos vuxna djur men effekten av E2 på expressionen av ER och PR var motsatt den som tidigare rapporterats hos tackor och 2) efter den andra E2-behandlingen kunde suprabasala nivåer av luteiniserande hormon (LH) uppmätas i blod.

I avhandlingens andra experiment behandlades djur på samma sätt som i det första experimentet med E2, men för att studera dynamiken i receptorexpressionen i livmodern slaktades djuren vid olika tidpunkter. Mätning av såväl bindningsaktivitet som mRNA för ER och PR visade att det initialt sker en nedreglering av receptorexpressionen och därefter inträder en fas med syntes av nya receptorer. Immunohistokemiska studier visade samma mönster i epitel- som stromaceller men skiljde sig i fråga om intensitet och varaktighet.

För att studera effekten av E2 på hypofysens förmåga att utsöndra LH och follikelstimulerande hormon (FSH) hos icke könsmogna tacklamm, genomfördes ett experiment med tre injektioner av E2 med ett dygns mellanrum och frekvent blodprovstagning fram till slakt. Det visade sig att den första E2-injektionen hade en så kallad ”priming effect” på hypofysen. Efter den andra injektionen kunde LH- och FSH-nivåer uppmätas som var jämförbara med nivåerna hos vuxna djur i samband med ovulation. E2-behandlingen visade också att antalet mellanstora och stora folliklar ökade i antal i äggstockarna. För att studera om

upprepad E2-behandling hade samma effekt hos det vuxna djuret genomfördes ett motsvarande experiment med tackor i anöstrus. Resultaten visade sig vara annorlunda hos det vuxna anöstrala djuren, då en hög frisättning av LH och FSH uppmättes efter den första E2-injektionen och en ökning kunde registreras av antalet medelstora och stora folliklar i äggstockarna. Efter den andra E2-injektionen uppmättes endast marginella ökningar av LH- och FSH-nivåerna.

Coli-mastit hos suggor

Veterinär Anne Pedersen Mörner, institutionen för obstetrik och gynekologi, SLU, presenterade fredagen den 9 februari sin licentiatavhandling med titeln: ”A clinical and bacteriological study of the puerperal *Escherichia coli* mastitis in the sow”.

Postpartum dysgalaktisyndromet, PPDS, är den gemensamma benämningen på laktationsstörningar som inträffar tidigt under laktationen hos suggor. Fortfarande används ofta de gamla termerna mastit-metrit-agalakti (MMA), agalactia postpartum och hypogalactia postpartum för detta syndrom.

Den svenske veterinären Nils Ringarp beskrev redan 1960 vikten av mastit orsakad av *Escherichia coli* vid PPDS. Trots omfattande internationellt forskningsintresse har patogenesen vid *E coli*-mastit i samband med PPDS ännu inte klarlagts.

Baserat på resultaten i avhandlingen hävdar författaren att *E coli*-mastit är underdiagnostiserat på fältet, och att betydelsen av sjukdomen för suggans produktion kan vara undervärderad. Resultaten tyder på att puerperal *E coli*-mastit orsakas av bakteriestammar i djurens omgivning och att infektionsporten troligen är galaktogen. Serumresistens hos bakteriestammarna förstärker troligen infektionsprocessen. De experimentella försöken i studien pekar på att suggans juver är känsligt för *E coli*-infektion under en begränsad period innan partus, och att de lokala försvarsmekanismerna i juvervävnaden måste undersökas ytterligare för att hitta en förklaring till detta.

Kanslinytt

Nya medlemmar

Den 24 januari 2001
Ulrika Bertilsson, Uppsala; SYVF
Anna Bäckström, Uppsala; SYVF
Erica Danielsson, Kungsängen; SYVF
Carl Petter Eriksson, Uppsala; SYVF
Malin Eriksson, Uppsala; SYVF
Micaela Eriksson, Uppsala; SYVF
Per Germundsson, Åby; SYVF
Lisa Josefsson, Örsundsbro; SYVF
Arnstein Kjøglum, Uppsala; SYVF
Anne-Li Ljunggren, Uppsala; SYVF
Elisabeth Mandorft, Uppsala; SYVF
Hans-Christian Matthiesen, Hørsholm Danmark; DaVF
Ylva Nelson, Uppsala; SYVF
Ann-Charlotte Palmgren, Nybro; DaVF
Karin Söderqvist, Uppsala; SYVF

Den 6 februari 2001
Emma Cegrell, Uppsala; SYVF
Ulrika Forshell, Uppsala; SYVF
Anja Hedin, Uppsala; SYVF
Åsa Johansson, Uppsala; SYVF
Hanna Lomander, Uppsala; SYVF
Puiu G. Morariu, Kinna; SYVF
Torsten Møller, Kolmården; SYVF
Helena Nyman, Helsingborg; SYVF
Trine Raustein, Uppsala; SYVF
Sofia Skog, Uppsala; SYVF

Remiss

Remisser under behandling

Följande remisser är under behandling eller har nyligen besvarats av SVF. Intresserade medlemmar kan vända sig till sin riksförening och/eller sektion för information.

Inom parentes anges varifrån remissen kommer, samt senaste dag för delföreningarnas svar till förbundet. Om remissen redan besvarats anges datum för SVFs svar.

Förteckningar över narkotika
Förslag till föreskrifter om ändring i Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 1997:12), ändrade och omtryckta 2000:7) om förteckningar över narkotika (LMV, besvarad 5/2)

Specificerat riskmaterial
Förslag till föreskrifter om förbud mot import av specificerat riskmaterial (SLV, besvarad 20/2)

Rådets dir. 91/630/EEG
Remiss av förslag till ändring av rådets direktiv 91/630/EEG (SJV, besvarad 15/2)

Animaliskt avfall
Förslag till ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (SLVFS 1997:38) om utlämnande av animaliskt avfall (SLV, besvarad 31/1)

Svensk hästpolitik
En svensk hästpolitik, SOU 2000: 109, betänkande från Hästpolitiska utredningen (Jordbruksdep. 17/4)

Djurskyddsregler för kaninhållning

Remiss angående djurskyddsregler för kaninhållning inför möte med Europarådets ständiga kommitté för skydd av lantbrukets djur den 16-22 juni 2001 (SJV, besvarad 14/2)

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

23–24/3 -01. Skalpellens vårmöte arrangeras i Nyskoga, Värmland. Info: Jörgen Junkergård eller Stig Hagenbård tel: 054-21 92 00.(Se annons i denna tidning)

25–26/4 -01. Utfodringskurs för veterinärer anordnas i Hållsta, Eskilstuna av Svensk Mjölk. Info: Ing-Britt Malmlöf, Svensk Mjölk, 631 84 Eskilstuna. Tel: 016-16 34 53, fax: 016-212 16, e-post: ingbritt.malmlof@svenskmjolk.se

5–6/4 -01. Kurs i Hematologi hos hund och katt arrangeras i Ultuna av Institutionen för klinisk kemi och SVS Smådjurssektion. Info: Inger Lilliehöök, tel: 018-67 16 16, e-post: Inger.Lilliehook@klke.slu.se (se annons i denna tidning)

10–12/5 -01. Kurs i Hjärtsjukdomar hos hund och katt arrangeras i Vetlanda av SVS Smådjurssektion. Info: Anna Tidholm, tel: 08-755 40 75, Wallby Säteri, Magnus Nyman, tel: 0383-46 21 60. (Se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

12–14/3 -01. Kurs i kalvsjukdomar – besättningsutredning – dikoproduktion Eskilstuna. Arr: Svensk Mjölk och Svenska Djurhälsovården i samarbete med SVS husdjurssektion. (SVT 2/01)

14–16/3 -01. Konferens om Food Chain 2001: Safe – sustainable – ethical, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 8-9/00)

19–23/3 -01. Fördjupningskurs i djurskydd – handläggning av djurskyddsärende (2p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet (SVT 2/00)

23–24/3 -01. Kurs i Ryggömhet hos häst, Ultuna. Arr: Hippocampus (SVT 16/00)

24–25/3 -01. Grundkurs i fågelsjukdomar, Spånga. Arr: Djurkliniken Roslagstull, Regiondjursjukhuset Strömsholm, föreningen Kloaken och Spånga gymnasium. (SVT 16/00)

26–30/3 -01. Kurs i försöksdjursvetenskap enligt FELASA kategori B. Arr: Uppsala Universitet. (SVT 2/01)

29–31/3 -01. Kurs i hältdiagnostik hos hund, Falkenberg. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Hallands Djursjukhus (SVT 5/00, annons 16/00)

31/3–1/4 -01. Tandröntgenkurs – hund och katt, Huddinge. Arr: Svenska Sällskapet för Djurtandvård. Info: Tina Mannerfelt, tel: 021-14 90 01. (SVT 2/01)

21–22/4 -01. Kurs i Kirurgi i reproduktionsorganen, Stockholm. Arr: Sällskapet för smådjursreproduktion (SVT 16/00)

23–27/4 + 28/5–1/6 -01. Kurs i djurskydd för sällskapsdjur (5p), Skara. Arr: SLU och Umeå Universitet (SVT 2/00)

2/5 -01. Kurs i anestesi och analgesi, Ultuna. Arr: Hippocampus (SVT 16/00)

3–4/5 -01. AVA Spring Conference 2001, Ultuna. Arr: European College of Veterinary Anaesthesia (SVT 16/00)

29–30/5 -01. Jordbruksdepartementet anordnar en **konferens om Ethics and Animal Welfare 2001** i Stockholm (SVT 1/01)

Länsstyrelsen i Skåne län är organiserad i fem enheter. Lantbruksenheten och förvaltningsenheten är lokaliserade i Kristianstad, medan enheterna för samhällsbyggnads- och miljöfrågor är lokaliserade i Malmö tillsammans med den administrativa enheten.

Länsstyrelsen i Skåne län söker en

Veterinär

Länsstyrelsen i Skåne län söker en veterinär som arbetskraftsförstärkning till lantbruksenhetens veterinärfunktion under 6 månader. Eventuell möjlighet till förlängning. Tillträde så snart som möjligt. Arbetsorten är Kristianstad.

Arbetsuppgifter: Handläggning av frågor som rör livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd och allmänna veterinära frågor.

Kvalifikationer: Legitimerad veterinär med administrativ kompetens och gärna med erfarenhet från arbete med livsmedelskontroll eller epizooti/zoonosbekämpning, datakunskap samt körkort.

Länsstyrelsen eftersträvar en jämn fördelning mellan kvinnor och män samt en etnisk och kulturell mångfald bland våra medarbetare.

Upplysningar lämnas av länsveterinär Pia H Törnquist, tel. 040/044-25 23 94 och lantbruksdirektör Bengt-Olof Svensson, 040/044-25 23 55. Fackliga företrädare är Lars Stenpil, SACO, 040/044-25 22 90 samt Tage Winberg, ST, 040/044-25 26 17.

Välkommen med Din ansökan tillsammans med styrkt meritförteckning och löneanspråk till Länsstyrelsen i Skåne län, administrativa enheten, 205 15 Malmö. Ansökan ska vara inkommen **senast den 26 mars 2001**.
Ange ref.nr 052-4537-01.

Mer information om Länsstyrelsen finner Du på vår hemsida http://www.m.lst.se

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Nya

29/4–2/5 -01. The AATA-Animal Air Transportation Associations 27th International Conference arrangeras i Toronto, Kanada av AATA. Info: Dean Newton e-mail: aata@npscmgmt.com eller hemsida:www.npscmgmt.com. AATA European Secretary: Tim Harris SDA, Harris Associates Limited, PO Box 251, Redhill, Surrey, RH1 5FU England. Tel: 0044-(0)1737 822249, fax: 0044-(0)1737 822954, e-mail: 100257.1720@compuserve.com

12–13/5 -01. Horses Pain Control, Continuous Education Meeting anordnas i Bonn/Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland. Info: Arno Lindner, Laurahöhe 14, D-45289 Essen, Tel: 0049-201-571887-3, fax: 0049-201-571887-4, e-post: arnolindner@f-online.de; www.agpferd.de

Tidigare publicerade

15–18/3 -01. SCIVAC anordnar sin **41:a årliga kongress** i Montecatini, Italien (SVT 14/99)

24/3 -01. Kurs i External Fixator Workshops, Solihull, UK (SVT 15/00)

2–3/4 -01. 2nd International Conference: The Regulation of Veterinary Medicinal Products in Europe, London, England (SVT 2/01)

5–8/4 -01. British Small Animal Veterinary Association **(BSAVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Birmingham, England (SVT 14/99)

20–21/4 -01. Kurs i Spinal Surgery, Liverpool, UK (SVT 15/00)

20–22/4 -01. Voorjaarsdagen Congress 2001, Amsterdam, Nederländerna (SVT 15/00)

11–13/5 -01. Kurs i Clinical Pathology, Ellesmere Port, UK (SVT 15/00)

12–15/5 -01. Sixth International Symposium on Ectoparasites of Pets, Irland (SVT 12/00)

18–19/5 -01. Symposium om paratuberkulos Værløse, Danmark (SVT 1/01)

25–26/5 -01. Kurs i Head and Neck Surgery, Liverpool, UK (SVT 15/00)

8–9/6 -01. Kurs i Total Hip Replacement, Liverpool, UK (SVT 15/00)

6–14/6 -01. Nordisk forskarkurs i veterinär epidemiologi, del 1, Finland (SVT 16/00)

23–30/6 -01. 22nd World Medical Games, Evian, Frankrike (SVT 16/00)

25–30/6 -01. International Postgraduate Training Course: Risk Management in Agriculture – Principles and Applications, Wageningen, Nederländerna (SVT 16/00)

13–14/7 -01. Kurs i An Introduction to Circular External Skeletal Fixation, Liverpool, UK (SVT 15/00)

8–11/8 -01. World Small Animal Veterinary Congress, Vancouver, Kanada (SVT 8-9/00)

15–19/8 -01. 32nd International Congress on the History of Veterinary Medicine, Oslo, Norge (SVT 14/00)

26–30/8 -01. 18th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology (WAAVP), Stresa, Italien (SVT 14/00)

12–15/9 -01. British Equine Veterinary Association **(BEVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Harrogate, UK (SVT 12/00)

14–16/9 -01. 5th European Conference on Domestic Animal Reproduction, Wien, Österrike. (SVT 1/01)

4–7/10 -01. BVA:s årliga kongress Winchester, England (SVT 2/01)

19–21/10 -01. European Society for Emerging Infections håller sin **2:a internationella kongress** i Budapest, Ungern (SVT 14/99)

19–23/8 -02. 22nd World Buiatrics Congress, Hannover, Tyskland (SVT 3/00)

11–14/9 -02. British Equine Veterinary Association **(BEVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Glasgow, UK (SVT 12/00)

25–29/9 -02. 27th World Veterinary Congress, Tunis, Tunisien (SVT 14/00)

BLÅ STJÄRNANS
DJURSJUKHUS

Sommarvikariat

Blå Stjärnans Djursjukhus AB söker veterinär för ett vikariat under sommaren 2001. Tjänstgöringstid: Juni till augusti.
Välkommen med din ansökan före 15 april till veterinär Anna Einarsson eller veterinär Karin Nygren.

Blå Stjärnans Djursjukhus AB, Gjutjärnsgatan 4, 417 07 Göteborg. Tel 031-65 35 23 eller 031-65 35 19

Från sektionerna

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
HÄSTSEKTIONEN
Normgruppen för Veterinär Hästpraktik

En ny norm från Hästsektionens Normgrupp

Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik har vid sammanträde den 21/10 2000 antagit följande norm;

Norm rörande "Intraartikulär behandling med Calcitonin"
Intraartikulär behandling med Calcitonin kan, med den kunskap som finns för närvarande, inte betraktas som en behandling som uppfyller kraven på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Normerna en rekommendation
Ovan angivna norm har antagits av Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik. Den kan när som helst omprövas och har ingen juridisk förankring utan skall ses som en rekommendation. Hästsektionens Normgrupp för Veterinär Hästpraktik består av följande personer: Peter Forssberg, Catarina Fischerström, Gunnar Bergsten, Jonas Tornell, Agneta Gustafsson och Bengt Johansson.

Noterat

Varning för Somulose

På den veterinära e-maillistan Vetforum lämnades i början av februari en varning för hantering

av avlivningspreparatet Somulose.

Somulose är ett licenspreparat för avlivning av hund, katt, nöt och häst. Nyligen använde sig en svensk veterinär av detta preparat för att avliva en ko, vilket höll på att sluta riktigt illa. Veterinären hade förberett sprutor med Somulose i bröstfickan, dit hon också hade stoppat sin kanyl. Utan att tänka sig för stoppade hon sedan denna kanyl i munnen under det att hon stasade jugularvenen på kon.

Uppenbarligen hade nu lite Somulose-vätska läckt ut ur sprutorna och hamnat på kanylen, varför veterinären fick detta i munnen. Hon blev plötsligt fruktansvärt yr och blev tvungen att lägga sig ner på marken. Hon kontaktade en stationskollega som åkte ut och hämtade upp henne och såg till att hon fick komma till ett närbeläget lasarett för övervakning.

Händelsen slutade lyckligt men vittnar om hur oerhört potent detta medel är. Enligt anvisningarna på förpackningen antyds att Somulose kan absorberas genom huden och att man ska använda handskar när man nyttjar det. Författaren till varningen uppmanar alla veterinärer att iaktta största försiktighet vid allt användande av Somulose.

Minus i bokslut för DV-avdelningen

DV-modellen Häst stoppas med omedelbar verkan. Det är en av konsekvenserna av att DV-avdelningens bokslut för 2000 visar 5,8 miljoner kronor minus. Stoppandet av DV-modellen Häst är ett sätt att spara pengar. Nu stoppas även IT-satsningar och nyanställningar.

Intäkterna för DV-avdelningen ökade mer än någonsin i fjol, men trots det blev bokslutet minus. Intäkterna ökade till 237 miljoner kronor, exklusive anslag.

I fredagsbrevet skriver DV-avdelningen att den största kostnadsökningen var grundlöner till veterinärer, löneskulder och en skadeståndskostnad före 1995.

För att dra ner på kostnaderna ytterligare ska annonsering av tjänster ske i en billigare form, projektet Öppet Hus stoppas och utbytet mellan stationer och SJV ska minska, vilket leder till färre flygresor.

Sju nya hundraser i Sverige

Hälleforshunden är en av de nya raser som registrerats hos SKK. Foto: Olof Backström.

På Hällefors bruk har jaktspetsar från området sedan 1930-talet korsats med de sista svenska ostjakspetsarna. Resultatet har blivit en jakthund, som är särskilt bra på att jaga älg, björn och lodjur. Rasen kallas Hälleforshund. Den har nu tillsammans med sex hundar registrerats som ny ras i Sverige, skriver Svenska Kennelklubben i ett pressmeddelande.

De nyregistrerade raserna är främst herde-, vint- och jakthundar och förutom Hälleforshunden är det:

Vit herdehund, som ursprungligen är en vit variant av schäfer, dock ej albino. Den är av vallhundstyp och har inte samma skärpa som schäfern.

Australian stock dog/working kelpie, som tillhör gruppen vall-, boskaps- och herdehundar.

Canaan dog, en spetshund, som ursprungligen är från Israel och har avlats fram ur förvildade hundar under mitten av 1900-talet. Rastypen är gammal och redan 2200 år f Kr finns avbildningar.

Polski owczarek podhalanski, en herdehund från södra Polen. Det är en vakthund med naturlig pondus, men kräver en erfaren ledare som kan axla ledarrollen.

Cirneco dell'etna, kommer från Sicilien där den använts vid kanin- och harjakt. Utseendemässigt är den lik faraohunden.

Strävhårig ungersk vizsla, används främst som stående och apporterande fågelhund.

Beskrivningarna är hämtade från Svenska Kennelklubben, som nu har 286 raser och rasvarianter registrerade.

Hjärtslag och blodtryck avslöjar djursmärta

Arbetet med att påvisa när djur känner smärta är i full gång. Projekt nr 9730004 i Stiftelsen Lantbruksforskning undersöker med telemetrisk utrustning vad som händer med blodtrycket när djur känner kraftig smärta och obehag.

Blodtrycket stiger kraftigt vid smärta, men mindre vid allmän upphetsning, skriver Stiftelsen Lantbruksforskning i nyhetsbrevet "nytt om forskning".

Hjärtfrekvensen stiger vid upphetsning, men det är svårt att se om upphetsningen är av positiv eller negativ art. Den enklaste metoden att se om djuret känner stress och smärta är dock att analysera hormonhalter i blodplasman. Hormonhalter av steroid och proteingrupper kan också hittas i urin, mjölk och saliv. Fast det behövs fler studier för att förbättra analyserna av kroppsvätskor, uppger nyhetsbrevet.

Bäst kunskap om djurets stress eller smärta fås om analys av dess beteende, hjärtfrekvens och stresshormon görs samtidigt.

Publicering av korta svar på debattinlägg i SVT kan ske i nästföljande nummer av tidningen om redaktionen har manuset senast två veckor före utgivningsdag.

(Obs! detta gäller enbart svar på införda debattinlägg eller insändare – övrigt material måste vara redaktionen tillhanda senast tre veckor före utgivningsdag.)

Amerikaner lär av svensk antibiotikapolicy

I mitten av februari besökte en amerikansk delegation från organisationen ”Union of Concerned Scientists” (se notis i SVT 2/01) Danmark och Sverige för att studera djuruppfödning utan tillväxtstimulerande antibiotika. I sexmannagruppen ingick representanter från flera universitet i USA och en av förre president Bill Clintons rådgivare.

De amerikanska besökarna fick se svensk fjäderfä- och svinuppfödning, och fick under en förmiddag på SVA diskutera antibiotikaanvändning med Christina Greko, SVA, Martin Wierup, Svenska Djurhälsovården, Johan Lindblad, Svensk Fågel och Johan Beck-Friis, Sveriges Veterinärförbund.

Gästerna var mycket imponerade över standarden på svenska djurhus. De konstaterade att fjäderfä och grisar sällan har uppfödningslokaler av denna kvalitet i USA. De sade sig nu bättre förstå hur det är möjligt att föda upp produktionsdjur utan tillväxtstimulerande antibiotika.

Amerikanerna var också förvånade över att svenska veterinärer visade så litet intresse av att sälja antibiotika. Intresset för resistensproblematiken har börjat väckas i USA, men försäljningsvinsterna är fortfarande så stora att någon nedgång i antibiotikaanvändningen knappast märks.

Totalförbud mot foderantibiotika närmar sig

Inför EU:s ministerrådsmöte (jordbruk) den 29 januari meddelade Österrike att man som en extrafråga ville ta upp antibiotika i djurfoder. Enligt en not till ordföranden ville den österrikiske ministern att ministerrådet skulle uppmana kommissionen att lägga fram ett förslag om förbud mot antibiotika i djurfoder för Europaparlamentet och rådet, på grundval av lämpliga vetenskapliga rön. Österrike ville att förbudet skulle vara totalt och om möjligt träda i kraft genast. Ett utkast till lagförslag bifogades noten.

Av Österrikes utkast till lagförslag framgår att man önskar förbjuda de fodertillsatser som ingår under rubriken ”antibiotika” enligt Rådets direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser. Det förbud som Österrike efterlyser avses således inte omfatta fodertillsatser under rubriken ”kocciodiostatika och andra medicinskt verksamma substanser”.

Vid mötet i ministerrådet uttryckte flera ministrar sitt stöd för Österrikes begäran. Ingen minister uttalade några invändningar mot förslaget. Kommissionären David Byrne meddelade att kommissionen arbetar med ett förslag till förbud, som skall införas efter en övergångsperiod. Statssekreterare PG Öjeheim,

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps Smådjurssektion arrangerar kurs i

Hjärtsjukdomar hos hund och katt

Kursledare: Anna Tidholm

Föreläsare: Kerstin Hansson – Institutionen för Klinisk Radiologi.
Jens Häggström – Institutionen för Djurfysiologi.
Clarence Kvart – Institutionen för Djurfysiologi.
Anna Tidholm – Djursjukhuset Albano.

Plats: Wallby Säteri, Vetlanda.

Tid: Start torsdag den 10 maj 2001 kl 09.30 med registrering. Avslutning lördag den 12 maj 2001 ca 15.30.

Målgrupp: Veterinärer som ingår i specialistutbildningen i hundens och kattens sjukdomar samt övriga smådjurspraktiserande veterinärer.

Program: Diagnostik, inklusive auskultation, EKG, thoraxradiologi och ekokardografi samt behandling av hundens och kattens hjärtsjukdomar. Praktiska övningar i EKG-analys, tolkning av röntgenbilder och inspelade ekokardografiundersökningar samt terapidiskussioner ingår.

Kursavgift: 6.250 kr (exkl moms) 7.150 kr (inkl moms). Ej logi. 4.750 kr (exkl moms) 5.450 kr (inkl moms). För icke medlemmar i SVS smådjurssektion tillkommer 700 kr (inkl moms) i kursavgift. Kursavgiften inkluderar kurslitteratur, helpension torsdag – lördag inklusive måltider och logi. Förmiddags- & eftermiddagskaffe alla dagar, lunch alla dagar, middag torsdag och fredag. Boendet är fördelat på tolv stugor med fyra bäddar i varje.
Obs max antal 46 st. Företräde för SVS-medlemmar.
Kursavgift skall vara inkommen **senast 10 april 2001**.

Anmälan: **Anmälan, som är bindande skall vara Wallby Säteri AB tillhanda senast 2 april 2001.**
Anmälan sker genom speciell anmälningsblankett som rekvireras från Wallby Säteri AB, tel 0383/46 21 60 fax 0383/46 21 61 eller på www.wallby.se
Anmälningsblanketten skall skickas till:
Wallby Säteri, Skirö, 574 96 Vetlanda eller faxas till 0383/46 21 61. Kursavgiften skall inbetalas till Wallby Säteri AB **bankgiro 5585-3089**

Upplysningar: Anna Tidholm, tel 08/755 40 75
Wallby Säteri, Magnus Nyman, tel 0383/46 21 60

som förde Sveriges nationella talan vid mötet, uttryckte sitt stöd för förslaget och framhöll att antibiotika endast bör ges till djur när det är veterinärmedicinskt befogat, samt enbart efter veterinär förskrivning.

Skepsis mot lagändring om veterinär vid djurtävling

Caroline Hagströms (kd) motion om att tävlingsveterinärer inte ska behöva vara anställda av Jordbruksverket fick majoritet i riksdagen.

I ett pressmeddelande förtydligar hon att ”tävlingsveterinären inte längre behöver vara anställd av Jordbruksverket utan behöver endast förordnas med erforderliga befogenheter.”

Sedan 1995 har veterinär vid hästtävlingar anställts en viss tid av Jordbruksverket och på så sätt automatiskt följt de veterinärtaxor SJV beslutat om. Det tycker Hagström är fel, hon vill avskaffa det statliga monopolet, och anser att djurskyddslagen stärks i och med att utbudet av kompetenta veterinärer som är villiga att tjänstgöra som tävlingsveterinärer ökar.

Förslaget är inte helt okontroversiellt. Redan nu är ersättningen för låg, anser vissa veterinärer. De befarar att Hagströms förslag leder till att ersättningsnivåerna sänks ännu mer och att tävlingsarrangörerna då ställs helt utan villiga veterinärer.

Apoteken måste lagerhålla djurläkemedel

Humangodkända läkemedel förskrivs till djur för 35 miljoner kronor varje år. Trots att de inte är godkända för användning på djur.

”Apoteken ska åläggas att ha de mest frekventa djurläkemedlen i lager. Bristfällig lagerhållning av för djur godkända läkemedel är ett vanligt förekommande problem”, påpekar Apotekarsocieteten, i en skrivelse till Apoteket AB.

Det är sektionen ”för ökad kunskap om läkemedel till djur” som vill att Apoteket AB påtalar för landets apotek vikten av att lagerhålla läkemedel som dels är godkända för djur och har rimlig omsättning, dels lagerhålla läkemedel som det sjuka djuret inte kan vänta på, till exempel antibiotika och smärtstillande medel.

Vissa apotek motsätter sig, enligt Apotekarsocieteten, att lagerhålla läkemedel godkända till djur. Istället föreslår de den förskrivande veterinären att byta till ett läkemedel godkänt till människor.

”Detta kan bli ett problem vid behandling av sällskapsdjur, men äventyrar även livsmedelssäkerheten, eftersom tillgängligheten av väl beprövade och godkända djurläkemedel till livsmedelsproducerande djur också kan minska”, konstaterar Apotekarsocieteten.

Sedan 1990 finns ett EU-direktiv som säger att veterinären i första hand ska förskriva veterinärmedicinskt godkända läkemedel när sådana finns tillgängliga. I andra hand ska veterinärmedicinskt godkända läkemedel användas vilka är godkända vid

Grans Naturbruksskola

Grans Naturbruksskola söker

Veterinär/Lärare i djursjukvård

Tjänstefakta: Tillsvidareanställning, lärartjänst fr o m 01 07 01. Tjänsten omfattar heltid, men vi kan också tänka oss en deltidsanställning.
Grans Naturbruksskola är en internatskola med gamla anor, vackert belägen i Öjebyn strax utanför Piteå. Basen för vår verksamhet är gymnasieskolans treåriga naturbruksprogram med inriktningarna djurvård, djurvård- och hästspecial, hästhållning samt jordbruk.

Arbetsuppgifter: Tjänsten innebär undervisning på naturbruksprogrammet och våra vuxenutbildningar, huvudsakligen i kurserna Djursjukvård, Mikrobiologi och genetik samt grundläggande hästsjukvård inom kursen Arbete med häst.

Kvalifikationer: Leg. veterinär, gärna med pedagogisk utbildning. Vi söker dig som vill vara både veterinär och pedagog, som vill ta chansen att tillsammans med oss här på Gran vara med och bygga framtidens naturbruksutbildning!

Ring, så berättar vi mer!

Rektor Robert Lundgren 0911-23 31 10, 070-651 18 60

Fackliga representanter:
Lärareförbundet Lennart Weiborn 0911-23 31 31
Lärarnas Riksförbund Thomas Hansson 0911 23 31 34

Ansökan och meritförteckning skall vara oss tillhanda senast 2001-04-02 märkt: Veterinär

NORRBOTTENS LÄNS LANDSTING

den aktuella indikationen, men till annat djurslag eller liknande indikation till aktuellt djurslag. Först i tredje hand bör humangodkända läkemedel förskrivas.

240 läkemedel med veterinärmedicinsk indikation är godkända. De omsätter 334 miljoner kronor.

Tjänstenotiser

Tjänstetillsättning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Leg veterinär Anders Åkerberg har utsetts till chef vid avdelningen för livsmedelskontroll fr o m 1 september 2001. Han kommer närmast från Livsmedelsverket.

PERSONNOTISER

Födelsedagar i april

Ulf Broman, Kalmar 70 år den 3/4
Per Henriksson, Härnösand 80 år den 7/4
Peter Lundin, Sollefteå 50 år den 9/4
Eva Hertil, Uppsala 50 år den 9/4
Wilhelm Tham, Uppsala 50 år den 11/4
Folke Persson, Mölle 75 år den 12/4
Lennart Ryberg, Karlskrona 75 år den 12/4
Olle Larsson, Varberg 60 år den 12/4
Torbjörn Mood, Norberg 50 år den 12/4
Jorge Moreno-Lopez, Uppsala 60 år den 19/4
Paul Schauman, Linköping 70 år den 20/4
Tomas Lundgren, Båstad 50 år den 27/4
Barbro Olsson, Åstorp 50 år den 28/4
Ingrid Olsson, Tyringe 50 år den 28/4

Avlidna

Laborator Karl Bakos har avlidit den 5 februari 2001. Han föddes i Ungern 1909, avlade studentexamen där 1927 och veterinärexamen 1933. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

F AI-veterinär Alar Undritz avled den 5 februari 2001. Han föddes 1905 i Tallinn, Estland, avlade studentexamen där 1923 och veterinärexamen i Tartu 1929. Han var prosektor vid patologisk-anatomiska inst i Tartu 1931 och stads-, besiktnings- och militärveterinär i Estland och Tyskland 1933-42. Han disputerade i Berlin 1943. 1944 var han regeringsveterinärråd i Gr Wartenberg, Schlesien, 1945 regementsveterinär vid infanteriet och praktiserande veterinär i Gerdau. Han var AI-veterinär i Trelleborg 1949, i Hörby 1957 och i Falkenberg 1960 från vilken tjänst han pensionerades 1971.

Normer för nedsättning av medlemsavgift

Enligt 7 § i veterinärförbundets stadgar gäller att medlem helt eller delvis kan befrias från avgifter till förbundet, om särskilda skäl föreligger. Som regel gäller beslut om nedsättning endast ett år men kan förlängas efter förnyad ansökan om skälen för nedsättning kvarstår.

I de ansökningar om nedsättning av avgifter som inkommit under senare år har som motiv åberopats utlandsvistelse, låg inkomst, ringa yrkesverksamhet, fortsatta studier (doktorand eller humanmedicinska), sjukdom och ekonomiska svårigheter.

Vid mycket låg eller ingen inkomst på grund av ringa yrkesverksamhet (mindre än 1/4-dels helårstjänst eller dylikt), medicinska studier, har reduktion till 1/4-dels avgift beviljats. Makar och sammanboende som båda är veterinärer och förbundsmedlemmar har kunnat få nedsättning med belopp motsvarande kostnaden för SVT.

Även om sjukersättningen blivit sämre de senaste åren är veterinärförbundet restriktivt med att bevilja nedsättning på grund av sjukdom. Med hänsyn till ökade krav på förbundets verksamhet som bland annat medför ökade kanslikostnader bör avgiftsfrågan prövas noggrant. Premier för frivilliga gruppförsäkringar bör inte få avskrivas eftersom det gäller särskilda förmåner och förbundet förskotterar premierna till vederbörande försäkringsbolag.

Följande principer gäller fr o m 1 januari 1997.

1. Sjukdom, graviditet, militärtjänst m m

Ingen rutinmässig reduktion medges under den tid sjukersättning, föräldrapenning respektive lön under militärtjänst utgår från arbetsgivaren. Om en medlem kan styrka att han/hon haft extra utgifter under ledigheten eller en väsentlig inkomstsänkning bör även i fortsättningen viss reduktion kunna medges om detta bedöms vara skäligt.

2. Utlandsvistelse

Vid tjänstgöring i utlandet beviljas nedsättning av avgiften till veterinärförbundet till 1/4-del av hel avgift efter det att utlandsvistelsen varat mer än ett år (ett års karenstid). Full avgift skall betalas för SVT men förbundet bekostar flygpost. För B-medlem i utlandet tillkommer portokostnad för SVT.

För medlem som ansluter sig till veterinärförbundet i landet ifråga, beviljas nedsättning av avgiften till Sveriges Veterinärförbund till 1/10-del av hel avgift. Full avgift skall dock betalas för SVT men förbundet bekostar flygpost.

3. Doktorand

Medlem, som innehar doktorandtjänst och bedriver aktiv forskning på minst 60 % av tjänsten, kan efter årlig ansökan beviljas nedsättning av medlemsavgiften till 4/5-dels avgift.

När förhållandena ändras (t ex ökad anställningsgrad, ej längre forskarstuderande) så att villkoren för nedsättning av medlemsavgiften inte längre uppfylls, är det viktigt att medlem som beviljats nedsättning av medlemsavgiften snarast meddelar förbundskansliet detta.

När Du skriver till SVT – tänk på detta

När Du skriver till Svensk Veterinärtidning tänk på att artiklarna bör vara utformade så att de är förståeliga för flertalet veterinärer oavsett yrkesinriktning. Undvik förkortningar och snäva fackuttryck.

Manus skall vara skrivna på skrivmaskin eller ordbehandlare. Skriv bara på ena sidan av papperet och använd radavståndet 1,5. Vänstermarginalen skall vara bred – ca 20 tecken. Manusbladen numreras i löpande ordning i övre högra hörnet. Om manuset är skrivet på ordbehandlare insändes såväl utskrift (av god kvalitet) som diskett. Ange ordbehandlingsprogram.

Artiklar kan vara av varierande längd men om manuset överskrider ca 22.000 tecken är det lämpligt att dela upp det i två artiklar för publicering i olika nummer. Debattinlägg bör inte överskrida ca 6.000 tecken. Vetenskapliga artiklar genomgår granskning av expert inom området.

Kom ihåg att:
- Mellanrubriker gör texten mer lättläst
- referenserna listas i alfabetisk ordning efter artikeln
- tabeller skall vara sist i manuset, med hänvisning i texten
- använd rikligt med illustrationer/bilder
- bildtexter skall vara samlade på ett separat manusblad och kunna läsas oberoende av artiklen
- författarens namn, titel och fullständig tjänsteadress skall alltid anges.

Illustrationer

Fotografier av bra kvalitet kan vara såväl i färg som svart/vitt, och både dia- och papperskopior kan användas. Skriv aldrig med kulspetspenna på baksidan av ett fotografi.